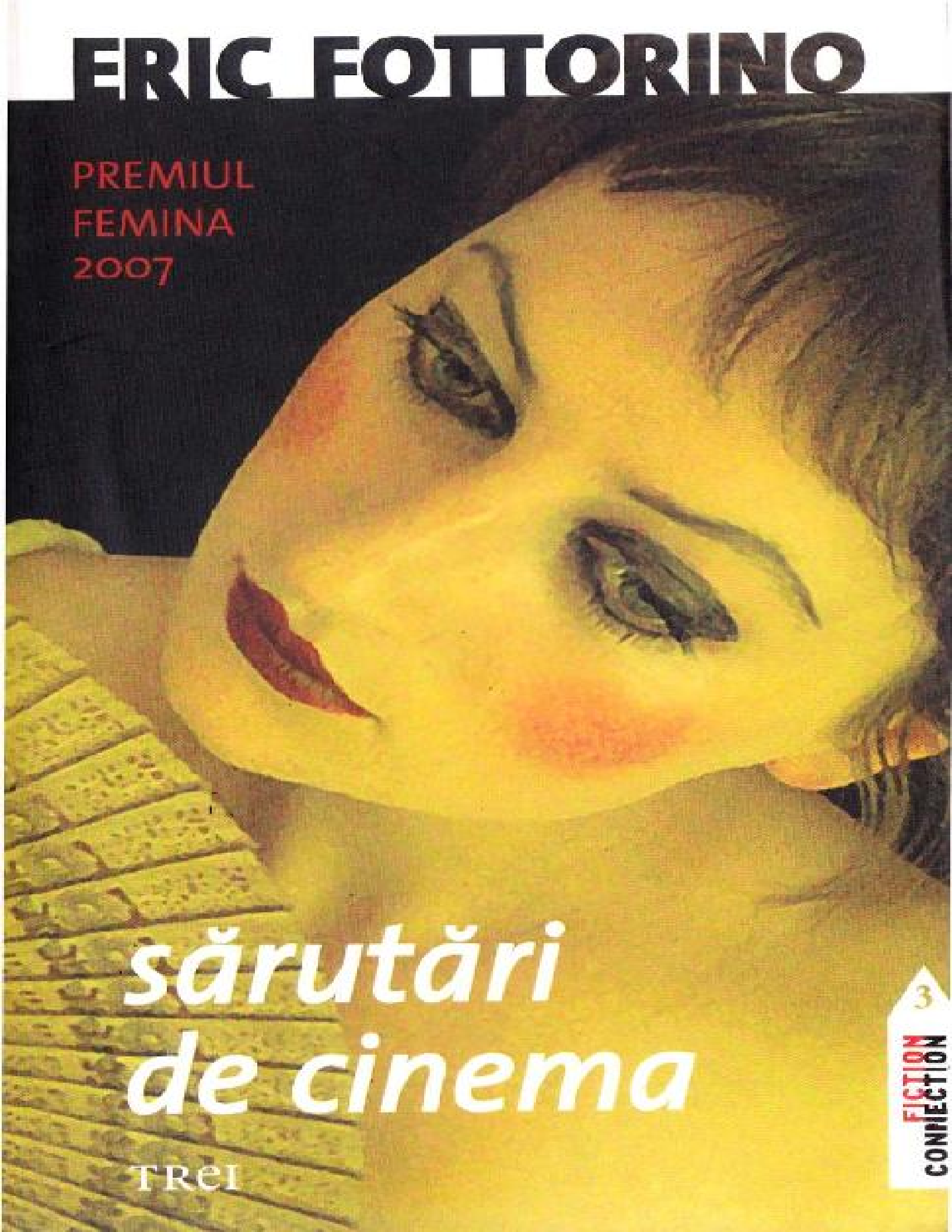

ERIC FOTTORINO

PREMIUL
FEMINA
2007

sărutări de cinema

TREI

3

FICTION
CONNECTION

Éric Fottorino

Sărutări de cinema

Traducere de Marie-Jeanne Vasiloiu

TREI
2008

Éric Fottorino

Baisers de cinéma

Această povestire aparține secolului XX.

În vremea aceea, cel care voia să telefoneze din stradă avea nevoie de câțiva franci, în monede sau de o cartelă care se introducea în aparatul dintr-o cabină. Dar putea la fel de bine să intre într-o cafenea și să ceară o fisă. Și tot în vremea aceea, primeai corespondența numai prin poștă, adică după bunul plac al factorului și doar dacă nu era vreme rea.

1

Tatăl meu era fotograf de platou. În anii şaizeci, îl întâlneai în studiourile din Boulogne, întovărăşit de tineri care învăţau să-şi trăiască visele. Erau acolo Nestor Kapoulos, Jean-Louis Huchet, Éric de Max, Mucir şi, bineînţeles, Gaby Noël, nume cunoscute doar amatorilor de generice. Pe atunci, camera domnea, ea era stăpâna. Ea sorbea tot ce se putea dintr-un gest, iar tatăl meu se făcea cât mai nevăzut, pentru a fixa pe peliculă cele mai frumoase expresii de pe chipurile artiştilor. Cele mai bune imagini apăreau în *Cinéma*. Majoritatea ajungeau expuse pe pereţii de la *Grand Rex* sau *Atrium*, sub sticlă ori lipsite de sticlă, la îndemâna unor gură-cască de toate soiurile, care, uneori, le şi furau. Cred că tatăl meu avea ochi. Ştia să prindă fără greş o şovăială, o mânie mută, o urmă infimă lăsată de un incident din timpul turnării pe un chip de o puritate perfectă. Ai fi zis că presimţea momentele de abandon ale actorilor, teama lor că nu vor fi la înălţimea filmului, a regizorului sau doar a propriei imagini.

Până să fie mistuit de un incendiu, apartamentul tatălui meu era plin de aceste miracole instantanee magice: un căscat al lui Martine Carol, privirea întunecată a lui Françoise Dorléac, strania tulburare exprimată de buzele lui Delphine Seyrig, cu o clipă mai înainte ca o voce să strige „Motor”. După câte ştiu eu, niciuna dintre aceste imagini n-a fost publicată vreodată. Ele erau învăluite de mister, întocmai ca podoabele vechilor faraoni sau ca odăjdiiile din sacristii. Tatăl meu le făcea pentru sine. Dar eu vreau să cred că le făcea pentru mine – mai ales pozele de actriţe –, lăsându-mi grija de-a le alege.

Nu ştiu nimic despre originile mele. M-am născut la Paris, din mamă necunoscută, iar tatăl meu fotografia eroinele din filme. Cu puţin înainte să moară, mi-a mărturisit că existenţa mea se datora unui sărut de cinema.

Tatăl meu îmi dădea prea puţine detalii despre meseria lui. Umplea, cu un scris repezit, nişte carneţele subţiri, fără să formeze vreo literă, aruncând pe hârtie ca naiba unele note care îi foloseau la alte turnări. Viaţa lui era lumina. Nu se gândea decât la ea, iar noaptea o visa. I se întâmpla să se

trezească dimineața și să spună, înainte de orice altceva: „Mi-am imaginat un cenușiu natural, care ar merge foarte bine pentru scena de pe mare”. Apoi, mă îmbrățișa fără o vorbă, iar eu rămâneam întreaga zi învăluit în secretul acelui cenușiu sculptat de el în toiul unui vis.

2

Refugiul tatălui meu era o garsonieră mare, cu un parchet din care se desprindeau lamelele, cu pereții albi și goi, cu o grindă lată și crăpată la mijloc, care traversa tavanul. O ușă dădea într-o bucătărie minusculă, iar alta într-un duș. Pe fereastră, se zăreau Sena și arcadele catedralei Notre-Dame. Deasupra canapelei extensibile, atârna într-un cui un crucifix pe care stătea răstignit un Iisus-Trist^[1], cum îi spunea tatăl meu. Aici își petrecuse ultimele luni de viață, între două internări în spital. „Mă întorc în vizuina mea”, mă anunța la telefon, când îi lăsa pe doctori cu ochii în soare și se întorcea pe insula Saint-Louis.

Tatăl meu nu-mi dădea voie să-l vizitez la Villejuif. I-am respectat dorința, care poate că era o cochetărie. Tot fotografiindu-i pe actori, tot fixând luminile asupra celui mai bun profil al lor, tot aranjând la „chipuri dificile”, așa cum le numea, pesemne s-o fi gândit că avea și el dreptul să nu fie văzut decât în situații care îl avantajau. Cu o zi înainte de a-și începe ședințele de radiații, se dusesse la Studio Harcourt, unde avea o sumedenie de prieteni. Își făcuse un portret în alb-negru, o fotografie ireproșabilă, într-o lumină blândă. Nici dacă ar fi stat el însuși în spatele aparatului n-ar fi ieșit mai bine. „Tratamentul o să mă desființeze. Prin urmare, am socotit că-i mai bine să trag în poză, pentru ultima oară, dobitocul intact”, îmi spusese în treacăt, parcă scuzându-se, în ziua când am dat de una dintre pozele astea, pe biroul lui. M-am ferit s-o ating. Așa că a rămas multă vreme printre toate actrițele alea, care păreau să fi fost create de tatăl meu.

Puțin după dispariția lui, mă dusesem într-o seară la el acasă, în strada Budé. M-am postat la fereastră. Voiam să văd ce vedea și el, când moartea îi dădea bilet de voie. După lăsarea serii, cheiul Orléans gema de japonezi, de americani petrecăreți, de acele familii blonde până peste poate, pe care Scandinavia le trimite la Paris, la venirea primăverii. Mai târziu, se strecuraseră siluetele în *perfecto*, parcă scoase din filmele lui Melville, solitarii, lupii ieșiți din vizuini. Vaporașele-muscă vălureau apele Senei și proiectau pe fațade lumina violentă a farurilor cu halogen. Auzeam frânturi

din comentariile înregistrate în mai multe limbi, „în stânga dumneavoastră, insula Saint-Louis”, „*a sinistra...*”

Tatăl meu și cu mine nu ne înțelegeam. Eu nici nu făceam prea multe eforturi în acest sens. În vara când am împlinit șaisprezece ani, îmi găsisem un serviciu sezonier, într-un cinema din cartierul Latin. Trebuia să colorez în roșu aprins buzele lui Marilyn de pe zeci de clișee vechi. Administratorul cinematografului voia să afișeze aceste imagini în tot arondismentul, până spre Champs-Élysées, ca să anunțe că relua *Unora le place jazzul*, în sălița lui de pe strada Écoles. Revăd expresia întristată a tatălui meu, atunci când i-am spus cu ce îmi umpleam zilele. Credeam că avea să fie fericit că lucrez în branșa lui. Mi-ar fi transmis cunoștințele și trucurile lui ingenioase, lucruri învățate în decursul unei întregi existențe, pe care mi le-ar fi destăinuit pe nebăgare de seamă, ca și cum ar fi fost vorba de o contrabandă în culisele vieții. Dar fiul lui Jean Hector, prințul fotografiei în alb-negru, să fie plătit ca să vopsească în culori țipătoare buzele lui Marilyn... Nu fusesem conștient de gravitatea provocării mele. A fost nevoie de acest moment petrecut în casa lui, în mijlocul operelor lui tăcute, ca să-mi dau seama, cu atât de multă durere.

În seara aceea, mă așezasem la biroul lui și întrebam numeroasele chipuri adormite în involburarea timpului. Eternele domnițe ale marelui ecran: Jeanne Moreau, Emmanuelle Riva, Françoise Arnoul, Claire Maurier, Anna Karina, Brigitte Fossey, Claude Jade, Sandra Milo. Și pistriuatele: Marlène Jobert, Mireille Darc, Marthe Keller, Dany Carrel, căreia tatăl meu îi spunea Siam. Mai multe fotografii ale lui Françoise Dorléac, prinse cu un elastic, purtau însemnarea așternută de sus în jos, cu creionul: „Framboise”^[2]. Unele figuri nu-mi evocau absolut nimic. Ca Haydée Politoff, al cărei nume era scris pe dos, împreună cu al lui Éric Rohmer. Să-mi fi trezit oare interesul tunsoarea băiețească, acel ceva ușor copilăresc din expresia ei? Îi semănăm un pic, doar un pic, dar asta nu era de ajuns pentru a alege o mamă. Și, pe urmă, chipul meu era atât de banal, încât aș fi putut semăna cu oricine.

Vorbele tatălui meu îmi răsunau în suflet. Îl auzeam vorbind despre femeile care își ascundeau vârsta. Pentru el, era o adevărată bătaie de cap să-și procure filtre îndeajuns de puternice pentru a atenua o lumină care cădea prea necruțător pe o piele ofilită. Pe vremea lui, actrițele nu

cunoșteau chirurgia estetică. El trebuia să facă minuni cu eclerajul, cu abajururile care îndulceau, netezeau, mințeau prin omisiune.

Într-o seară, crezând că îmi captase atenția, mi-a împărtășit găselnițele lui menite să le înfrumusețeze pe femeile din cinematografie. Fără să-i trădeze numele, pomenise de o vedetă cu fruntea foarte îngustă și cu o gură și o bărbie care păreau exagerat de îngroșate. Dar, odată ce-i subțiasse sprâncenele, până ce deveniseră o linie îngustă, trăsăturile acesteia își regăsiseră echilibrul perfect. „Au fost de ajuns doi milimetri, exclamase el, îți dai seama, doi milimetri mici-mititei!” Unele actrițe acceptau chiar să-și scoată o măsea-două. Atunci, obrajii lor căpătau o ușoară scobitură, care absorbea lumina. După tatăl meu, un chip nu putea suporta un ecleraj căzând perpendicular. O lumină de amiază săpa niște goluri, umbrind ochii. El îmi vorbise despre fetele de măritat de la tropice, care nu acceptă să iasă din casă decât seara, atunci când lumina atenuată le corectează defectele. I se întâmpla să seducă diverse creaturi, în cluburi de noapte sau la lumina lămpilor. Dar își amâna judecata pe a doua zi, când le dădea întâlnire la *Flore en l'Île*, ultimul loc în care l-am văzut în viață. Tatăl meu se așeza la masa din fund, lângă vitrină. Sub soarele amiezii, chipurile glăsuiau fără fard. În cea mai mare parte a timpului, cuceririle lui de noapte cădeau la examenul susținut în lumina absolută a insulei Saint-Louis. De aceea, nu-i plăcea decât compania femeilor tinere. De aceea, le schimba des. În ultimul an, rămăsese singur, înconjurat de fotografii de dincolo de timp, care izbutiseră să mintă, iar acum stăteau alături de portretul lui, în ipostaza de băiețuș bătrân, făcut la Studio Harcourt.

3

Sunt obișnuit cu mutările, cu apartamentele care sfârșesc în niște cutii de carton, cu camerele golite în mare grabă. Copil fiind, am hălăduit prin toate internatele moțate, pentru plozii de bogătași, de pe coastă. Royan. La Rochelle. Les Sables-d'Olonne. Tatăl meu n-avea niciun fel de legături. Nu tu familie, mătuși bătrâne sau veri nesuferiți, cu care să împărtășești amintiri neplăcute. Făcea el ce făcea ca să treacă prin viață fără martori, ca și cum existența i-ar fi fost o crimă perfectă.

Nu-mi imaginasem că, într-o zi, aveam să mă ocup de interesele lui, ale omului care mă ținuse departe de toate cele și, mai ales, de marea tărașenie a nașterii mele. Trecusem din mână în mână fără să pun întrebări. Adunasem, din frânturi, un minim de date. Că tata decorase vitrine pe marile bulevarde. Că lucrase la cuștile cu animale dintr-un circ de la periferia Parisului. Într-o seară, când mergeam pe lângă grilajul Grădinii Botanice, tata s-a oprit brusc pe trotuar, strângându-mă din răspuțeri de mână. Eu trebuie să fi avut vreo nouă-zece ani. El a adulmecat aerul și apoi a exclamat, cu ochii pe jumătate închiși: „Miroase a leu!” Susținea că-l cunoscuse pe leul Marcel, care conviețuia pe atunci cu o pereche de struți și cu o bufniță ce cuibărea. Odinioară, pe vremea când Marcel era o fiară tânără și sărea prin cercuri de flăcări, tatăl meu îl hrănise. Nu știu dacă asta nu era o poveste menită să mă facă să visez. În seara aia, era prea târziu ca să mai intrăm în Grădina Botanică. Dar acum, de fiecare dată când aud cum rage leul lui Metro-Goldwyn-Mayer la cinema sau la televizor, eu la tata mă gândesc.

O dată cu trecerea anilor, Jean Hector părăsise fotografia de platou pentru a deveni șef la ecleraj, chiar dacă i se mai întâmpla să-și scoată uneori aparatul Leica și să fixeze pe peliculă un chip care îl impresiona. „Nu-mi cereți să luminez o dramă în tonuri care se potrivesc cu o comedie. Lumina trebuie să fie corectă”, le spunea prietenilor săi de la regie. El se voia maestru de lumini. Spre sfârșit, apropiații îi spuneau pur și simplu „maestre”. M-am întrebat adesea ce-o fi înțeles el prin „lumină corectă”.

Când a ajuns că câștige bine, și-a oferit luxul de a dispune de un șofer. Își stabilea întâlnirile pe bancheta din spatele unui Rover cu interior acaju. De îndată ce invitatul lui urca la bord, îi ordona șoferului să pornească. Parisul îi defila sub ochi ca într-un spectacol fără sfârșit. Ploaia pe acoperișurile clădirilor de pe vremea lui Haussmann. Firmele de neon ale marilor magazine. Ultimele reflexe ale soarelui pe apele Senei, în dreptul podului Artelor. Fiecare cartier deștepta în el o amintire de la vreo turnare, instalarea reflectoarelor, căutarea minuțioasă a celor mai puternice felinare pentru filmările scenelor nocturne. Noaptea, eclerajul pe timp de noapte, îi ocupase o bună parte din viață. El pretindea că, în cinema, noaptea nu există. Spectatorul trebuia să vadă imaginile cu acuitatea unei pisici. Dar tatăl meu detesta nopțile mereu albastre din filmele franceze. Spunea că realizatorii erau lipsiți de imaginație. El inventase o lumină de sodiu, care cufunda întunecimea într-o baie portocalie. Așa vedea el noaptea. Luminoasă și sângerie.

În copilărie, când mă scotea din vreunul dintre internate ca să-mi ofere un weekend între bărbați, dormeam împreună în camere de hotel necunoscute, cu toate luminile aprinse. Tatăl meu rămăsese, de pe vremea când trăia în orfelinatele Asistenței Publice, cu o strașnică frică de întuneric. Sub potopul de lumini, eu adormeam cu mare greutate. În cele din urmă, îmi dăduse o mască de bumbac, așa cum li se oferă călătorilor, alături de o trusă de toaletă, în avioanele de cursă lungă. O mască albastră, de la compania Iberia, pe care o păstrez încă, după atâția ani.

Dacă zărea vreun câine rătăcind pe străzi, îi cerea șoferului să oprească imediat. Tipul oprea cum putea și el, fără să facă deloc mutre, obișnuit cu toanele pasagerului. Apoi, tatăl meu se făcea nevăzut, în căutarea javrei. Asta era o obsesie care i se trăgea tot din copilărie: să afle unde se duc câinii vagabonzi. Putea să se țină după ei ore în șir, fără să dea semne de oboseală, lăsându-și baltă obligațiile și pământul întreg. Își povestea adesea debutul, de la turnarea filmului *Unchiul meu*, cu Jacques Tati. Scenariul prevedea apariția unui câine cu înfățișarea tristă. Tatăl meu începuse să bântuie prin tot Parisul, ca să găsească animalul. Îi întreba pe puștii care se jucau prin părculețe dacă nu știau vreun câine trist, iar aceștia își întindeau de fiecare dată mânuțele spre câte un maidanez, un șoricar sau un grifon vagabond.

Când mă gândesc la ultimele noastre întâlniri, îmi amintesc de un sforăit de motor, ca și cum ne-am fi aflat împreună în pânțele unei camere de

filmat. Automobilul înainta lin. Tatăl meu sporovăia întruna. Îți era cu neputință să-l oprești. Oare voia să păcălească moartea îmbătând-o cu vorbe? Parcă văd una dintre raitele pe care le dădeam pe cheiuri, într-o dimineață de vară, foarte devreme. Aerul proaspăt intra în interiorul mașinii. El îl trăgea cu lăcomie în piept, ca să se avânte mai bine în fraze lungi, cu sfârșitul incert. Tatăl meu își interzicea să spună de două ori aceeași poveste. Pentru el, asta era o chestiune de politețe: nu le servești celorlalți o poveste deja răsuflată. Transformând realitatea în funcție de oaspeții de pe bancheta din spate, făcuse astfel din minciună o supremă artă, un mod de a respira, de a mai exista încă puțin, de a se salva.

4

Acum, sunt singur și – ciudat! – asta mă face fericit. Viața îmi este populată de ființe care lipsesc: dintotdeauna, ca mama mea, și de o bucată de vreme, ca tatăl meu. Și ca Mayliss. În clipa asta, mă gândesc la tatăl meu. L-am pierdut de aproape doi ani – dar trebuie oare să vorbesc de o pierdere? –, pe când parfumul lui Mayliss încă îl mai am pe vârful degetelor.

Sunt la *Flore en l'Île*, așezat la masa pe care o ocupa înainte tatăl meu. E dimineață. Am comandat o cafea și un suc de grepfrut. În jurul meu, oamenii se agită. Eu nu sunt grăbit. De parcă aș fi hărăzit să trăiesc evenimentele din viață pe dos, întocmai ca la cinema, când roțile mașinilor dau impresia că se învârtesc în sens invers. Tatăl meu făgăduise că o să-mi explice această iluzie optică. A uitat. Eu am crescut, iar el a murit fără să-mi fi dat vreo explicație în privința mamei sau a oricărei alte persoane ori în privința frumoaselor automobile de la cinema.

Vacanța judiciară se încheie. În curând, o să-mi reiau drumurile spre Palatul de Justiție, o să simt din nou mirosul camerelor de audiere, o să aud parchetul trosnind când mă apropiu de bară și pe judecător gravându-mi numele în aerul îmbâcsit al sălii de judecată: „Maestre Hector, aveți cuvântul!” În mijlocul acestui teatru, mă simt ca peștele în apă. Știu să-i țin pe jurați cu suflul la gură, să-mi modulez vocea, să mă joc cu tăcerea și cu muzica verbului așa cum face un împlânzitor de șerpi sau un cântăreț de blues. Am în spate șapte ani de barou, zeci de pledoarii fără nici o condamnare pe viață. Doar absolviri de pedepse. Mi-am descoperit vocația de când eram foarte tânăr: aceea de a apăra. Un „bătrân din vechea gardă” m-a ochit cu ocazia unui concurs de elocvență, unde turuisem despre tipul de înșelăciune pe care dreptul îl numește „dol”^[3].

Cabinetul de avocatură Walsberg – și, în primul rând, patronul acestuia, Léon Walsberg, înalt ca și tatăl meu, de aceeași vârstă, cu aceeași coamă bogată, lungă și mățasoasă (coama leului Marcel), albită de pe la treizeci de

ani, pe care, în zilele când pleda într-un proces, și-o pieptăna pe spate – mi-a deschis larg brațele.

Mi-ar fi greu să deslușesc motivele care m-au îndrumat spre avocatură. În roba mea cu desăvârșire neagră, ce are garnitură cu desăvârșire albă, întruchipez pasiunile lui Jean Hector, care a fost atât de puțin tatăl meu. Dar eu refuz să accept evidența. Mă opun, argumentez. Măinile mele capătă mișcări fulgerătoare, ca ale unui zbor de pasăre. În justiție, îmi place tocmai ceea ce este contrar negrului cu desăvârșire negru și albului cu desăvârșire alb. Curtea cu Juri este, pe de altă parte, ultimul loc în care să poată intra obiectivul unui fotograf. Jean Hector nu mi-ar fi putut fura niciodată imaginea. Aici, sunt Gilles Hector, „maestrul” Hector, singurul stăpân la bord, după Dumnezeu și Codul penal. Fără îndoială, sunt foarte mândru că lumea mi se adresează cu „maestre Hector”, mie, celui care n-a atras niciodată în viața lui lumina asupra propriului chip, după cum nu a atras-o nici asupra unei necunoscute, care, în unele seri, pe ecrane fără vârstă, joacă rolul mamei mele. Eu strălucesc numai în incinta tribunalului. După audiere, fac ce fac și o șterg pe o ușă ascunsă. Rareori au apărut fotografii de-ale mele în presă, chiar dacă pledasem în procese răsunătoare. La urma urmei, și tatăl meu, și eu am ales aceeași meserie. El pune chipurile în lumină, cu ajutorul lămpilor lui, în timp ce eu făceam lumină cu vorbele mele.

Adineauri, am evitat strada pe care locuise, ca și podul Marie, de unde i-am aruncat cenușa, după cum mi-a cerut el. Garsoniera lui nu mai este decât o gaură mare și neagră, ca un dinte cariat, pe o fațadă albă. În dreptul ei a fost înălțată o schelă pentru reparații. Asta o să dureze câteva săptămâni, în care n-o să văd decât negru în fața mea, dacă pot spune așa. Dar e de ajuns să închid ochii, în atmosfera blândă de la *Flore en l'Île*, ca să-l aud pe tatăl meu. Odată, pe când se lăsase în voia amintirilor despre meseria lui, mi-a mărturisit că, la asfințit, pentru a suplini lumina slabă a soarelui, folosea un soare artificial. Nu-i plăcea deloc această tehnică și nu o folosea decât în ultimă instanță. Dacă nu-și calcula bine mijloacele – adăugase el cu un aer grav –, cei doi sori se umbreau reciproc. În aceeași clipă, am văzut în minte imaginea unor sori îndepărtați și concurenți. Mama mea, tatăl meu, Mayliss. Mama mea, fără chip, și tatăl meu, bolnav. Mayliss, ale cărei trăsături se confundă deja cu acelea ale unei păpuși de porțelan, care ne supraveghea atunci când făceam dragoste pe canapeaua salonului ei de la periferia

Kremlin-Bicêtre, în timp ce soțul îi lăsa mesaje ca niște scâncete, pe robotul telefonic.

Când tatăl meu mă ducea la *Flore en l'Île*, îl surprindeam uneori că îmi vorbește trăgând cu ochiul spre intrare. Era greu să ne continuăm conversația. Privirea lui mă dădea deoparte, trecea pe deasupra mea. Saluta cu mâna o siluetă din care, atunci când întorceam capul, nu mai rămânea decât adierea parfumată trimisă de ușa turnantă. Se întâmpla ca vreo femeie să vină și să se așeze lângă noi. El mă prezenta în două vorbe, „fiul meu”, ferindu-se să-mi spună cine era ea, prada acelei zile.

Astăzi, m-am așezat, ca și el, cu spatele la oglinda din fund, cu ochii mari deschiși, pândind privirea adresată de vreo clientă lui Jean Hector, dar pe care aș fi cules-o eu, așa cum șterpelești un măr dintr-o livadă. Trei tineri cu alură de studenți s-au așezat la masa vecină. Doi băieți și o fată în capul gol. Au comandat câte o salată. Unul dintre ei a scos din buzunar niște cărți de joc cu dosul lucios. „Dacă am juca un opt american?”, a propus fata.

Singura moștenire lăsată de tatăl meu este sensibilitatea pe care o am la ecleraj. Când îmi amintesc vreun eveniment din trecut, nu o fac prin intermediul unui chip sau al unei voci. Memoria mea este o peliculă în clar-obscur. Când eram mic, tata le povestea câteodată prietenilor lui cum făcea ca să dea impresia că este întuneric în plină zi. Îl aud și acum vorbind despre ceea ce numea el „noapte americană”^[4]. Îi plăcea să pomenească de ea și în italiană, doar pentru plăcerea de a rosti, detașând fiecare silabă: „*effetto notte*”. Aceste cuvinte îmi trec prin minte, în timp ce fata împarte cărțile. Aș vrea s-o întreb în ce constă acest opt american, care îmi readuce deodată, ca o neînțelegere, prezența tatălui meu. Mă gândesc și la Mayliss, la chipul ei fosforescent, la dulceața vocii ei, a pielii ei, a cefei ei călduțe pe care o sărutam dându-i deoparte şuvițele castaniu-roșcate, buclate și lungi. Mă gândesc la ea fără emoție și fără tristețe, cu un zâmbet, ca atunci când îți trece prin gând o amintire.

5

Pe Mayliss De Carlo am întâlnit-o la cinematograful *Les Trois Luxembourg*, în ziua când a murit tatăl meu. Se prăpădise într-o dimineață, când abia răsărea soarele, de parcă ar fi preferat prospețimea zorilor, zumzetului unui Rover. În loc să mă duc la morga spitalului, rămăsesem acasă și apoi o luasem pe străzi, la întâmplare. Pe la prânz, am dat buzna într-un cinematograful de pe strada Monsieur-le-Prince. Pentru că eram singurul spectator, casierul mi-a promis că o să-mi aleg filmul dintre cutiile de metal stivuite în cabina proiecționistului. În program era *Noaptea mea cu Maud*. Eu preferasem *Amanții* lui Louis Malle, ca să visez cu ochii la Jeanne Moreau, convins totuși că ea nu putea fi mama mea.

Mă așezasem în primele rânduri. După câteva minute de la începerea filmului, mi s-a părut că simt o prezență în spatele meu. M-am întors și am zărit o siluetă subțire, cu o claie de păr pe cap. Sala era în întuneric, dar acel obraz răspândea o strălucire supranaturală. Când becurile luminau puțin sala, la sfârșitul filmului, am fost izbit de ultimele cuvinte ale tatălui meu. El evocase acele eroine cărora este inutil să le luminezi chipul, căci strălucirea vine din interiorul lor, ca în tablourile lui Rembrandt. Femeia asta din spatele meu era o întruchipare a luminii. Era sursa și destinația ei. Oare primise din partea tatălui meu însărcinarea de a-mi lua ochii?

Nu am intrat în vorbă. Ea a luat-o în jos, pe strada Monsieur-le-Prince. Am urmat-o, dar fără s-o urmăresc, și m-am oprit la restaurantul *Les Banquettes Rouges*. Înainte de a pleca la morgă, voiam să înghit ceva care să-mi poată rămâne în stomac. O chelneriță m-a instalat la o masă din fundul sălii. În acel moment, o voce a izbucnit:

— Gilles Hector!

L-am recunoscut pe Borel, un fost coleg de la Facultatea de Drept. El a insistat să mă așez la masa lui. Imediat, a început să evoce niște amintiri anodine, dar care capătă valoare o dată cu trecerea timpului, ca vinurile de soi sau ca seriile de timbre ce au ca temă expedițiile polare. Petrecusem momente plăcute odinioară, tocind la cursul de drept sau vorbind despre

viitor și despre fete. Apoi, ne-am îndepărtat. Mi-a povestit că a devenit un expert foarte apreciat în arta imperială chineză. L-am felicitat, dar conversația a început să lăncezească. Atunci, a intrat ea. La *Trois Luxembourg* nu avusesem timp s-o privesc cu de-amănuntul. Purta o fustă-balon și pantofi de antilopă, o bluză de bumbac, închisă la baza gâtului. Totul ascuns sub un mantou de catifea mult prea gros pentru acel anotimp. I-am făcut semn să se apropie. Borel a crezut că ne cunoaștem și i-a cedat locul lui. Îl aștepta o licitație la Dronot. „Niște cai de teracotă din epoca Ming, o piesă foarte rară”, mi-a șoptit îndepărtându-se.

Tânăra femeie a comandat un ceai fierbinte, iar eu o carafă de apă cu multe cuburi de gheață. Am remarcat că vârfurile degetelor ei aveau un tremur ușor. Am rămas câteva minute fără să vorbim. Fiecare părea că așteaptă să înceapă celălalt. Auzeam clinchetul cuburilor de gheață din carafă. În sfârșit, ea a început cu o voce atât de slabă, încât a trebuit să mă trag spre marginea scaunului ca s-o aud mai bine. Și-a dus o mână la gât, parcă pentru a-și susține glasul. Își rujase buzele cu roz. Buza inferioară îi era umflată de un herpes pe care se chinuise să-l ascundă. Machiajul o trăda că se aranjase în graba mare. Ușoare dăre albe îi marcau obraji și partea de sus a frunții. Chipul ei emana o frumusețe tristă, un mic nu-știu-ce ca o rătăcire. Era foarte frumoasă și foarte rănită. În ziua aceea, nu i-am văzut decât rănille.

Mi-a mărturisit că nu avea obiceiul să se așeze, așa, la masa unui necunoscut. Am întrebat-o dacă vine des la spectacolul de la prânz. „Nu prea des”, a răspuns. Apoi, cu vocea ei aproape neauzită, a precizat: „Sunt translatore suplinitoare la UNESCO. Mă cheamă când e nevoie de mai mulți traducători din arabă în franceză. Acum, sunt în pauză. Încep din nou, la sfârșitul după-amiezii”. Mi-a spus prenumele ei, având grijă să precizeze: „Mayliss, cu y”. Apoi, a tăcut. Mi-ar fi plăcut să aflu mai multe: de ce araba? Ce făcea când nu lucra pentru UNESCO? Îi plăceau filmele din Noul Val sau intrase la *Trois Luxembourg* doar întâmplător, din cauza ploii? I-am simțit parfumul învăluindu-mă. Timpul se scurgea în goană. Uitasem că tatăl meu era în morga spitalului. După un răstimp, ea s-a ridicat cu o mișcare bruscă. Abia dacă am avut vreme să-i strecor numărul meu de telefon de la Walsberg. După câteva minute, m-am trezit și eu în stradă, trăgând în piept, cu putere, aerul Parisului, așa cum făcea tatăl meu. Am simțit nevoia să merg pe jos. Cu mintea golită de gânduri, am luat-o spre

cheiuri. Mayliss dispăruse în gloata de pe Bulevardul Saint-Michel. Teama mea să n-o pierd s-a născut în clipa aceea.

6

Ne-am revăzut după câteva zile, în biroul meu de pe strada Saint-Andre-des-Arts. Trecea prin cartier, mi-a spus din cabina telefonică de unde sunase. Am recunoscut-o cam greu. Își lăsase fusta-balon și purta o rochie lungă, mulată, din jerseu bej. În ciuda soarelui strălucitor, își luase tot mantoul gros, de catifea. Era deja prânzul, dar ea părea că abia se sculase. Urmele albe îi brăzdau și de data asta chipul, accentuându-i paloarea. Deodată, m-am gândit că nu avea sânge în vene. I-am regăsit aceeași voce diafană. Se pregătise să ia masa undeva? Nu, nu se pregătise.

Am luat-o în sus, pe strada Saint-Andre-des-Arts. Mi-am dat seama că mă depășea cu mai mulți centimetri. Purta o pălărie de pânză, ca a Miei Farrow, în *Trandafirul roșu din Cairo*, și m-am întrebat dacă visa și ea, ca eroina din film, să-și schimbe viața. I-am pomenit despre această asemănare. A râs oarecum stânjenită. Și-a acoperit repede gura cu mâna. O femeie care venea din sens opus a împins-o din nebăgare de seamă. Ea mi-a mărturisit că este foarte mioapă și că vedea întotdeauna oamenii ca prin ceață.

Eram în dreptul librăriei Simone Thomas. Deodată, expresia i s-a înviorat. Mâna ei a început să scotocească pe tarabele așezate de-a lungul străzii. Apoi, a intrat înăuntru. Părea că uitase de mine.

La rafturile ce urcau până la tavan ajungeai pe niște scărițe mobile foarte abrupte. În fața cărților aliniate cumiți în rânduri, chipul lui Mayliss își pierduse gravitatea. Privirea ei nu mai avea acea umbră de neliniște pe care o surprinsesem atunci când îi observasem vaga asemănare cu Mia Farrow. I-am văzut încântarea în clipa când a descoperit o culegere completă a poeziilor lui Henrik Ibsen. Herpesul îi dispăruse. Totuși, pe buza inferioară mai avea o mică umflătură. Mai ochise și o carte legată într-o imitație de piele, așezată foarte sus, pe o etajeră. M-am oferit să i-o iau eu de acolo, dar ea și înhățase scărița, scoțând mici strigăte de bucurie. Cu fusta aia de stofă groasă, abia dacă-i puteai zări puțin din gleznă.

Am ajutat-o să coboare. Vârfurile degetelor îi erau reci. Mi-a trecut iar prin minte că nu avea sânge în vene. În mână, ținea o ediție din *Salammbô* cu coperta din piele crăpată. S-a îndreptat spre casă și și-a scos carnetul de cecuri din buzunarul mantoului. A scris în el cu cerneală violetă. Mayliss se numea doamna De Cario, dar mi s-a părut că a semnat cu alt nume. Nu știam că unele femei se încapățânează să semneze cu numele de domnișoară. Locuia la periferia Kremlin-Bicêtre. Aș fi pariat mai degrabă pe arondismentul XVII sau pe cartierele calme din Auteuil. Afară, trecătorii umpluseră strada. Am întrebat-o pe Mayliss dacă vine des pe aici.

— Da, cărțile vechi mă apără, mi-a răspuns cu însuflețire.

N-am știut de ce anume o apărau.

Ea a fost cea care m-a îndrumat prin pasajul pavat al curții Saint-André, din spatele străzii Ancienne-Comédie. A împins ușa unui salon de ceai din fața lui *Procope*. Părea să fie o obișnuită a locului. Am urmat-o la etajul întâi, unde o doamnă între două vârste ne-a luat hainele. Mayliss și-a păstrat geanta și o batistă ghemotocită în mână. O atmosferă nespus de blândă domnea în jurul măsuțelor rotunde, luminate de lămpi-ciupercă purtând abajururi mov și verde pal. Mă lua cu somn. Dosarul unui tânăr criminal mă ținuse treaz o bună parte din noapte. Și nu-mi puteam lua gândul de la tatăl meu care murise, de la tatăl transformat în cenușa ce zbura pe undeva, pe deasupra Senei.

— Ar trebui să mănânci, mi-a dat ghes Mayliss, aici servesc toate soiurile de salate și *quiche*^[5] caldă.

Mi-ar fi plăcut să citească încetișor meniul, până și pagina cu ceaiuri, doar pentru plăcerea de-a auzi glasul acela de copil, care despărțea bine silabele, când rostea numele souchong, sau ylang-ylang, sau bergamotă. Era un glas așa cum nu întâlneai în viață, care își croia un drum incert printre simplele făpturi în carne, ca mine, poate un glas de dinaintea nașterii lumii, când nu exista decât muzica vântului printre copaci. Mi-am dat seama că mă tutuise.

Ea și-a ales niște vinete gratinate, iar eu o quiche, apoi o felie de tort cu ciocolată, cel care strălucea pe un platou de argint, la intrarea în salon. Ceasul ei mergea înainte cu trei sferturi de oră.

— Ca să nu întârzii prea mult, mi-a spus cu un aer serios. Altfel, nu reușesc.

Și, pentru că zâmbeam, a adăugat:

— La întâlniri, merg întotdeauna de-a-ndăratelea.

Stăteam unul în fața celuilalt. Lampa îi lumina chipul. Acum, era foarte relaxată, aproape veselă. Doar acele stranii dăre albe continuau să-i străbată fața. Să fi fost talc, ori cremă, ori vreun produs necunoscut, pe care și-l întindea pe piele ca să și-o protejeze? În contrast, părul și-l vopsise într-o nuanță foarte neagră. Mă tot întrebam care i-o fi fost culoarea naturală. În acea zi, și-l pieptănase spre spate, într-o coafură lipsită cu desăvârșire de fantezie.

Mayliss a scos din geantă cartea lui Flaubert și mi-a întins-o.

— E pentru tine.

Am luat-o fără o vorbă. Niciodată n-am știut ce să spun când mi se oferea un cadou. Am insistat ca data viitoare, când mai trece pe la librăria Simone Thomas, să vină să mă vadă. Chipul i s-a întunecat. Nu mi-a răspuns. Albul ochilor îi era străbătut de vase minuscule, purpurii. Conversația lăncezea.

Am întrebat-o dacă lucrează mult la traduceri ei.

— Da, mai ales noaptea. Ziua mă ocup de ceilalți. De bărbatul meu.

— Ești măritată?

— Până peste cap, a răspuns, plecându-și ochii. Avem un băiețel, Albin. Are nouă ani. Cânt și la pian.

— Noaptea?

— Stăm într-o căsuță izolată, în curtea unui imobil din Kremlin. Vecinii nu aud nimic.

— Și cei din casă?

— Sunt obișnuiți. Cânt în surdina.

Deodată, s-a ridicat, decretând că a întârziat. Cu siguranță că era adevărat. Aproape că nici nu se atinsese de mâncarea din farfurie. Nu-i știam nici adresa, nici numărul de telefon. Mi le-a notat pe o foaie din carnetul meu. Cu cerneală violetă. Stiloul desena litere înalte și fine, ca o caligrafie a unei civilizații foarte vechi. În timp ce se îndepărta, mi-a făcut un semn cu mâna. Chipul ei își reluase masca lividă din timpul dimineții. O stranie duritate sau, mai degrabă, urma unei temeri stăpânite. M-am întrebat cum ar fi făcut tatăl meu pentru a-i surprinde expresia, fără s-o lase să se șteargă.

Am rămas singur la masa rotundă, cu presentimentul că această singurătate îmi va deveni o tovarășă fidelă, de fiecare dată când va fi vorba despre Mayliss, când va trebui s-o aștept pe Mayliss, s-o las să plece, să sper că se va întoarce, cu glăsciorul ei, cu ochii ei mirați, cu buza ei ușor

bosumflată, fără să mai vorbesc de corpul ei, pe care doar îl ghiceam, ascuns sub lungă rochie de jersey. Mi s-a servit o felie zdravănă de tort cu ciocolată, a cărei glazură sclișea, dar nu-mi mai era foame. Auzeam clinchetele lingurițelor de argint ce atingeau ceștile, conversațiile șușotite, în acest liman din afara timpului, în care Mayliss își recăpăta culorile.

Nu-i înțelegeam durerile mute, nici adresa din Kremlin – îmi imaginam Piața Roșie și un șir de generali țepeni –, nici familia, nici chiar machiajul de copil stângaci. Îmi părea asemenea unui continent de singurătate, a cărei derivă nu putea fi stăvilită de nimic. Aici, nu era vorba de dragoste. Era ceva și mai grav. Mayliss inspira dorința de a iubi și moartea care vine, uneori, o dată cu această dorință.

Am luat cartea pusă în fața mea. Cotorul acesteia mirosea a Mayliss, a parfumul lui Mayliss. Descoperirea m-a zguduit. La birou, în cursul după-amiezii, am luat de mai multe ori *Salammbô*, cu o mână pe care mi-aș fi dorit-o mai puțin febrilă, temându-mă ca urma lăsată de Mayliss să nu fi dispărut.

7

În zilele care au urmat, m-am surprins privind prin vitrina librăriei Simone Thomas și încercând să văd dacă nu cumva silueta lui Mayliss era cățărata pe scărișă. La acea epocă, locuiam într-un apartament de pe fundătura Astrolabului, din Montparnasse. Eram înconjurat de cărți și de câteva amintiri dintr-o existență mai veche, de fotografiile unei femei care mă părăsise după șapte ani de căsnicie fericită, una dintre acele căsnicii care iau sfârșit fără un motiv real, dar care iau totuși sfârșit.

Uneori, singurătatea îmi era traversată de niște trecătoare, femei grăbite, întotdeauna între două trenuri, între doi bărbați, ca și între două vârste, unele foarte tinere, altele aproape bătrâne. Eram un spațiu de odihnă, umbra care urmează sau care precede lumina. Dar nu eram lumina. Situația îmi convenea. Puteam să mă las în voia visului, doar a visului, acest lux oferit copiilor, înainte de a le fi smuls, când nici nu s-au desprins bine de copilărie.

De câteva ori pe săptămână, mă fofilam de la dejunurile de afaceri. Mă duceam la *Trois Luxembourg*, în strada Monsieur-le-Prince, să văd filmul care rula la prânz. Încă de la ora unsprezece, făceam în așa fel încât să nu mai răspund la telefon. Filmul începea exact la douăsprezece. Timp de o lună, pe lângă *Noaptea mea cu Maud*, au rulat alternativ două lungmetraje de François Truffaut: *Patru sute de lovituri*^[6] și *Jules și Jim*, după romanul lui Henri-Pierre Roché. Când am cunoscut-o pe Mayliss, văzusem deja filmele astea, și încă de multe ori. Aveam întâlnire cu o actriță, dar nu știam cu care. Nici măcar nu eram sigur că juca în ele. Nu-i cunoșteam nici numele, nici chipul. Aveam doar intuiția că putea fi mama mea, indiferent care ar fi fost ea. O căutam fără să fiu sigur că vreau s-o găsesc.

Într-o zi, o tânără pereche s-a așezat în fața mea. Sala era cufundată în întuneric. Nu distingeam decât vocile celor doi: „Îți interzic să gândești, a ordonat băiatul. Ai să crești copiii, ai să plimbi câinele și ai să-i distrezi pe invitați”. Fata a răspuns: „Care copii? Care câine?” Filmul a început. Puțin îmi păsa și de Jules, și de Jim, care trebuia pronunțat „Djim”, ca și cum ar fi

avut un „d” înainte. Doar Kate mă interesa. „Ea se aruncă în brațele bărbaților așa cum se aruncă în apă”, murmură o voce din *off*. Era vorba de Jeanne Moreau, dar, de fiecare dată când auzeam această voce, după ce o cunoscusem pe Mayliss, pe ea o vedeam căzând în Sena, pentru ea tremuram.

M-am gândit că poate o fi existând vreun exemplar din romanul lui Roché la librăria Simone Thomas. Am trecut pe acolo într-o după-amiază, când mă întorceam de la o ședință, în speranța că o voi găsi și pe Mayliss. Nu era. Nici cartea. La birou, mă aștepta un mesaj. Mă sunase ea. Când îi formam numărul de telefon, simțeam cum mi se strânge inima. A răspuns robotul. Cu vocea bărbatului ei. Am așteptat semnalul sonor și apoi am închis.

Léon Walsberg îmi spusese să trec pe la biroul lui. Era un bărbat plin de căldură, înalt și corpulent, cu o claie de păr alb, lung, care-i acoperea ceafa. În timpul războiului, doi ani nu văzuse lumina zilei, ascuns de părinții lui într-un beci din Batignolles. De pe vremea aia, rămăsese cu gustul cititului și al cuvintelor, care îți îngăduie să evadezi. Avea vreo zece ani și se jurase că, mai târziu, avea să devină un mare scriitor, asemenea lui Alexandre Dumas, din care mama lui îi citea volume întregi, la lumina unei lumânări sau a unei minuscule guri de aerisire ce le ținea loc de fereastră, în ascunzătoarea lor. Dar, până la urmă, înclinația lui pentru justiție învinsese. Léon Walsberg ajunsese una dintre personalitățile baroului parizian din anii șaizeci, în momentul când tatăl meu își anina luminile pe cerul Parisului. Léon Walsberg se amuza uneori de acest cuvânt, „barou”^[2], atât de impropriu pentru a denumi o meserie hărăzită libertății. Unele scrieri de tinerețe îl convinseseră că n-avea să devină niciodată un Alexandre Dumas. Se consolase, salvând de mai multe ori capetele clienților săi, într-o vreme când ghilotina încă nu-și spusese ultimul cuvânt.

Dar pasiunea pentru cărți îi rămăsese neschimbată. Împreună cu niște confrăți de la Palatul de Justiție, înființase o mică editură al cărei sediu se afla lângă cabinetul lui, pe strada Gregoire-de-Tours. Puternic marcat de Dumas, dar și de isprăvile foștilor eroi ai Cupei Davis, își botezase editura *Mușchetarul*. La început, Léon și asociații lui editaseră cu precădere lucrările militante ce denunțau încălcarea libertăților individuale. Regimul giscardian era pe ducă. Autorii publicați la *Mușchetarul*, avocați de stânga și chiar unii magistrați care scriau sub pseudonim, criticau cu vehemență

Curtea de Siguranță a Statului, violențele îndreptate împotriva militanților basci sau bretoni, închisorile de maximă securitate.

O dată cu vremea și după valul trandafiriiu din 1981, mica editură se orientase spre cărțile pedagogice ce tratau evoluția procedurii penale sau a dreptului victimelor, sperând să scuture astfel praful de pe bătrânul manual al fraților Dalloz și de pe cărțile ce foloseau din plin jargonul juridic, publicate de acești editori specializați. Pe nesimțite, Leon Walsberg trecuse în catalogul editurii texte mai personale, povestiri de călătorie, cărți de mărturie sau de memorii scrise de pana unor colegi înzestrați. Înduplecat de insistențele celor apropiați, publicase chiar și un pamflet politic plin de spirit, după chipul și asemănarea lui de om generos întru totul. Micul volum se numea *Dinozaurii au pielea delicată*. Mi l-a oferit la puțină vreme după ce divorțasem de Solange. „Ai să vezi câte parale face, îmi susurase, cu modestie. Dar cred că povestea părinților dumitale ar fi mult mai pasionantă, mai ales dacă o faci roman.” În ziua când Solange îmi anunțase intenția de a divorța, mă destăinuisem lui. Sătulă de repetatele mele absențe, de procesele interminabile, sătulă totodată de amânările mele, ca răspuns la întrebarea ei: „Când o să facem un copil?”, mă părăsise pentru un african viril și lat în spate.

În ziua aceea, îi mărturisisem lui Leon incapacitatea mea de a păstra femeile. Începând cu mama, care era artistă în filme vechi. Visasem amândoi la o carte pe care știam și eu, și el că n-aveam s-o scriu niciodată. Această eventualitate mereu amânată a statornicit între noi o complicitate ale cărei resorturi ascunse nu le-am cercetat niciodată. Să zicem că l-aș fi putut iubi ca pe un tată. Eram gata să-l iubesc sau pe punctul de a-l iubi, nu mai știu, nu sunt prea tare la locuțiunile care se formează cu verbul „a iubi”.

Biroul lui Léon Walsberg era cufundat în semiîntuneric. O femeie stătea într-un fotoliu, în fața lui. Mi-a prezentat-o ca fiind mama unui tânăr pe care presa madrilenă îl botezase, cu mulți ani înainte, „apatridul de la Teruel”. Fusese executat în timpul agoniei regimului condus de generalul Franco. Consiliul de război de la Tarragona îl condamnase la moarte pentru presupusa asasinare a unui ofițer din *Guardia Civil*. Justiția nu dovedise că fiul ei ar fi fost asasinul, dar, pe vremea aceea, în Spania nu exista justiție. Femeia, Inès Arroyo, se exprima cu un accent nedeslușit, gutural și, în același timp, cântat. În copilărie, cunoscuse lagărele naziste, apoi lagărele rusești. Familia ei trăise în Catalonia, „până la execuția celui mic”. Numele

ei nu-mi amintea nimic. Când șovăia, Léon o îndemna să-și continue povestea. El își dădea silința să ia note pe dosul unui plic mare, alb. Presupun că voia să obțină reabilitarea postumă a tânărului executat.

— N-am putut să-l scap de laț, a spus deodată femeia.

Descrisa lațul de sârmă cu care îi fusese sugrumat fiul, șurubul care zdrobise vertebrele băiatului, capul care se lăsase pe o parte, aidoma capului unei păsări moarte.

— Se pare că n-a suferit.

Léon se opri din scris. Ea nu mai spunea nimic. Amândoi se întorseseră spre mine. Patronul îmi aștepta reacția. Cât despre ea, nu știu ce aștepta, dar privirea îi era stăruitoare. Eu nu mai eram acolo. În ciuda mirosului emanat de țigările pe care le fuma, febrilă, această femeie cu chipul răvășit, îi recunoscusem parfumul, parfumul lui Mayliss, de pe cotorul lui *Salammbô*.

— Ce zici? a întrebat Léon.

Incapabil să articulez vreun cuvânt, lăsasem tăcerea să ne cuprindă, grea. Apoi, nu m-am mai putut stăpâni și, în cele din urmă, am întrebat-o pe această mamă distrusă cum se numea parfumul ei. A fost atât de surprinsă, încât mi-a răspuns pe loc: „Jardins de Bagatelle”. Léon s-a uitat înspăimântat la mine. Am repetat: „Jardins de Bagatelle, Jardins de Bagatelle”, iar vorbele acestea mi-au izbit conștiința așa cum mica melodie a lui Vinteuil izbise inima lui Swan.

8

A doua zi, de dimineață, Mayliss mi-a telefonat pe la ora nouă. Vocea îi era foarte îndepărtată și slabă. Lăsa impresia că alergase.

Am întrebat-o dacă se simte bine.

— Sunt obosită, așa e întotdeauna dimineața.

La Paris ploua cu găleata. Eram într-o joi. La *Trois Luxembourg* rula *Jules și Jim*. Ea mi-a mărturisit că-i plăcea foarte mult Truffaut, cu excepția *Camerei verzi*, pentru fidelitatea față de morții iubiți cândva. Data trecută, intrase la cinema ca să-și omoare cele două ore de pauză, fără să aibă idee ce film era pe afiș. Vechile filme de succes ale Noului Val le văzuse la televizor și asta părea să-i fi fost de-ajuns. A acceptat totuși invitația mea. Am insistat să fie în fața cinematografului la douăsprezece fără cinci. Mi-a promis că o să fie. În timp ce încheiam convorbirea, i-am spus că voi fi și Jules, și Jim, pronunțând „Djim”. Mai târziu, m-a întrebat de ce voisem să văd acest film împreună cu ea. Din întâmplare. Într-o marți, am fi văzut *Cele patru sute de lovituri*.

Am plecat de la birou pe la unsprezece și jumătate. Ploaia se strecura printre bolovanii dislocați din pavajul curții. Când am ieșit, m-am întâlnit cu Léon Walsberg. Se întorcea de la o ședință ținută la Ministerul de Justiție cu privire la armonizarea dreptului penal din Europa. Fusesem invitat și eu, însă preferasem să lucrez la birou, lângă telefon. Nu voisem s-o pierd pe Mayliss, dacă ar fi telefonat din nou. Până la urmă, avusesem dreptate să rămân. Leon a părut mulțumit să mă vadă. Nu a făcut nicio aluzie la incidentul din ajun. Se gândea, fără îndoială, că o să mă iau la trântă cu procesul ăsta al apatridului.

Am ajuns în bulevardul Saint-Germain, tăind drumul prin pasajul Saint-André. Ceasul de la Odeon arăta douăsprezece fără douăzeci. Oare cum o veni Mayliss până aici? O sări într-un taxi? O lua metroul de la Kremlin-Bicêtre, după care l-o schimba la Jussien? M-am apropiat de o hartă și am început să număr stațiile. Pentru a parcurge acest traseu, trebuie să fi avut nevoie de vreo patruzeci de minute. Dacă aș fi fost sigur că iese pe la

Odeon, aş fi aşteptat-o acolo. Dar nu eram sigur de nimic. Cu Mayliss, nu puteai avea nicio certitudine. Am luat-o în pas săltat pe strada Monsieur-le-Prince; ploaia se întetise, iar eu îmi lăsasem parapliul la birou. Ea nu venise. Am cumpărat două bilete, pândind taxiurile. Casiera a invitat micuța ceată de spectatori murați să intre în sală. Se făcuse douăsprezece. Mayliss întârzia. Și tatăl meu întârzia mereu.

De data asta, n-am avut mult de aşteptat. Doar câteva minute.

— Îmi pare tare rău.

Purta un impermeabil strâns în talie cu un cordon de pânză. I-am văzut ochii îngrijorați, înainte de a ne cufunda în întuneric. Începea filmul. A vrut să ne aşezăm în rândul întâi. În scenele exterioare, strălucirea de pe ecran îi lumina chipul. De câteva ori, privirile ni s-au întâlnit. Îmi zâmbea. I-am observat din nou buza inferioară ușor umflată. Jeanne Moreau mirosea a „Jardins de Bagatelle”. La ultima imagine a filmului, Mayliss a închis ochii.

Am ieșit în stradă.

— Ți-e foame? am întrebat-o.

— Nu, aş vrea doar un ceai.

Ploua prea tare ca să ne întoarcem la *Cour de Rohan*. Am tras-o spre *Banquettes Rouges*. Chelnerița, o brunetică bondoacă, purta o fustă foarte scurtă și mulată pe trup. Mayliss nu se putea stăpâni să n-o privească, fascinată, când fata trecea prin fața noastră.

— Ți-ar plăcea să te îmbraci așa?

— N-aș putea!

— De ce?

— N-aș îndrăzni niciodată!

Am simțit-o din nou copleșită de o greutate. Greutatea fustei ei din jersey, a altui lucru ce se sustrăgea ordinii materiale.

— Știi, am treizeci și șase de ani. Sunt o doamnă bătrână.

Felul în care spusese „sunt o doamnă bătrână” m-a făcut să zâmbesc. Ea vorbea foarte serios, clătinând ușor din cap, ca acei cățeluși de pluș pe care-i pui pe luneta mașinii. Nu a vrut să mănânce nimic.

— La mine acasă, frigiderul e mereu gol și sunt luată la ceartă.

Mi-am amintit că era măritată. Și mamă de familie.

M-a anunțat că, în curând, pleacă în Turcia. UNESCO organiza o conferință internațională asupra culturii. Trebuia să facă traducerea comunicatelor delegaților arabi.

— Cât ai să lipsești?

— Vreo cincisprezece zile, poate ceva mai mult, depinde.

Am întrebat-o de ce anume depinde.

— Și acasă la tine...

— Sunt întotdeauna pe picior de plecare, mi-a răspuns, oarecum pornită. Este o necesitate. Nu suport să fiu închisă. Ei știu chestia asta.

— Și nu spun nimic?

— Ba da. Dar eu tot plec.

Se făcuse aproape două. Nu aveam poftă să plece. Nici acum, nici în curând, la Istanbul. Nici ea nu părea grăbită. Când se afla aici, timpul trecea de partea mea, nu mai era rândul meu să aștept. Chelnerița a adus un ceainic mic și două felii de lămâie. Mayliss i-a zâmbit. Nu-i dăduse prin minte să-mi spună că bărbatul ei o aștepta să ia masa într-o braserie alsaciană de lângă Operă. Poate că uitase. A murmurat doar că se simte bine cu mine, având aerul că regretă.

9

Înainte de plecarea ei în Turcia, am luat masa împreună o ultimă oară. Mayliss a sosit la birou cu sufletul la gură. Am invitat-o să se așeze o clipă. Ea a scos din geantă o carte veche al cărei titlu n-am reușit să-l citesc pe dos. În înfățișarea ei se schimbase ceva. A trebuit să ies din birou. Patronul îmi cerea părerea în privința lui Ines Arroyo, mama tânărului executat în Catalonia. Am fost în măsură să schițez un sistem de apărare, iar asta m-a ușurat, căci, în ziua cu „Jardins de Bagatelle”, rămăsesem foarte rușinat din pricina aiurelii mele.

Când m-am întors, mi-a sărit în ochi părul ei lăsat pe umeri, în cascadă, și culoarea lui ruginie. Ieșind odată de la *Banquettes Rouges*, îi sugerasem lui Mayliss să-și lase părul liber. Vorbeam despre chelnerița cu fusta scurtă. I-am spus că ar fi fost deja o schimbare în bine dacă și-ar fi lăsat buclele negre să se răsfire în mod natural. Ea nu reacționase. Mă aventurasem să-i ghicesc culoarea naturală a părului, fără să obțin vreo reacție din partea lui Mayliss. Acum, îmi răspundea prin această coamă cu reflexe de flacără, ce îi accentua paloarea.

Lui Mayliss îi venise sufletul la loc. Am luat-o spre bulevardul Saint-Michel. Terasile erau pline de lume. Pe strada Huchette, portarii restaurantelor grecești ne îmbiau să intrăm. Unii îi spuneau lui Mayliss „domnișoară” și o complimentau. Ea înainta fără să-și încetinească mersul. „Nu-s obișnuită cu părul meu, am impresia că toată lumea se uită la mine”, mi-a spus ea temătoare. „Nu e prea roșu? Mâine îmi schimb iar culoarea.” Eu am înțeles: „Mâine îmi sting iar culoarea”.

Cheiurile răsunau de un răpăit de tobă. Mașinile treceau atât de aproape de buchiniști, încât îmi pierise de mult chef să le explorez tarabele, în afara orelor matinale, de vară. De la Notre-Dame, am intrat prin parc. Intenționasem s-o duc la *Flore en l'Île*, în amintirea tatălui meu. Ea a preferat să se așeze mai întâi pe o bancă, lângă chioșcul în care cânta muzica. Venele de pe gât pulsau, albul ochilor, pe care avea o rețea fină de

vase, părea un porțelan fin. Am întrebat-o dacă se simțea bine. Mi-a răspuns „nu”.

Începea să bată vântul. Am simțit că i se făcuse frig. Nu ne atinseserăm, dar parfumul ei îmi impregna vârful degetelor. Am străbătut încet cele câteva zeci de metri care ne despărțeau de *Flore en l'Île*. Să fugă i-ar fi fost cu neputință în acest moment. În restaurant domnea un zumzet potolit, asemănător celui de la *Cour de Rohan*. Imediat, chipul i s-a destins. Ajunsese pe un meleag familiar. Știam că aici avea să se simtă bine. În timp ce mergeam înaintea ei, m-a cuprins o senzație tulburătoare. Aici, ne cunoscusem nu demult și urma să ne regăsim de fiecare dată când unul dintre noi avea să repete gestul de a împinge ușa turnantă de la *Flore en l'Île*.

Mayliss n-a vorbit deloc despre plecarea ei la Istanbul. S-a hotărât, pur și simplu, să-și prindă la loc părul. Fără îndoială, în felul ăsta îl făcea mai puțin bătător la ochi. Mi-a vorbit despre culoarea neagră, care se impunea în acest caz. Mi-a venit să-i spun că tatălui meu îi plăcea mult negrul, ca și masa asta lipită de vitrină, la care ne așezaserăm ca să prânzim, dar ar fi trebuit să-i explic prea multe lucruri despre Jean Hector, să-i povestesc despre înclinația lui pentru lumină. M-am gândit că nu era cel mai bun moment și am tăcut, ca s-o privesc pe Mayliss mai bine, ca s-o păstrez mai bine.

Ieșind, am făcut câțiva pași pe cheiul Orléans. Vântul bătea în continuare. Două vapoare-muscă brăzdau apele Senei și trimiteau până la picioarele noastre valurile părelnice ale unei călătorii părelnice. Mayliss m-a întrebat dacă aș fi de acord să iau cina la ea acasă, într-una din seri. Am refuzat. N-a insistat. A vrut să afle de ce eram singur la aproape patruzeci de ani. N-am fost în stare să-i explic. I-am mărturisit că, în momentul în care mi-a plecat soția, încă o mai iubeam.

Ne-am despărțit pe cheiul Béthune. Ea părea contrariată. Să fi fost din cauză că ne despărțeam sau din cauza lui Solange? S-a făcut nevăzută foarte repede. Abia am avut timp să-i spun să aibă grijă de ea. Aveam o întâlnire în cartierul Marais. Întâziasem. Am strâns în mână cartea pe care mi-o dăruise: un cadou de despărțire, îmi spusese ea. Era cartea al cărei titlu nu izbutisem să-l citesc, la birou, când o scosese din geantă. O culegere de nuvele de Jean Rhys, un nume care se pronunța ca al lui Jean Seberg. Se numea *Les tigres sont beaux à voir*. N-am citit-o niciodată. M-am mulțumit s-o adulmec.

Mayliss a plecat în Turcia. Apoi s-a întors. Între timp, am trăit atât de puțin, încât nici nu mi-am mai amintit de acest eveniment. Am aflat că se întorsese doar dintr-o scrisoare pe care mi-a trimis-o. Era copia unui text tradus de ea, în care se vorbea despre condiția femeilor din lumea arabă. Îl însoțea o micuță carte de vizită, pe care se etala, scris cu litere groase, numele ei primit prin căsătorie, Mayliss De Carlo, adresa și numărul de telefon. Nu mi-a dat prin cap să întorc pe dos cartea de vizită. De-abia târziu, în ajunul plecării în concediu, am luat iar în mână textul dactilografiat de Mayliss. Agrafa cu care fusese prins alunecase, iar cartea de vizită se întorsese, căzând pe parchet. Astfel, i-am descoperit scrisul violet, fin și ascuțit – am zis „violet” gândindu-mă la „violent”, întrucât ceea ce-mi spunea m-a lovit ca un pumn primit cu întârziere. „Aș vrea să-ți cunosc părerea în ceea ce privește această idee. Iartă-mă dacă te plictisesc.” Și, în puținul loc rămas pe cartonaș, adăugase cu litere minuscule și cu un scris și mai apăsător: „Mor de dor să te revăd”.

Am căutat de multe ori să-mi amintesc clipa în care desfăcusem scrisoarea de la ea. În realitate, nu o citisem. De când divorțasem, mă aruncasem cu capul înainte în muncă. Dacă îmi mai rămânea ceva putere, după lungile ore petrecute cu redactarea dosarelor de apărare, încercam să scriu o carte despre tatăl meu, pentru a onora făgăduiala pe care i-o făcusem lui Léon Walsberg. Încă mai credeam că era de ajuns să povestești despre viața ta sau a celor apropiați, ca să faci o operă literară. În fața insistenței lui Léon, semnasem, în cele din urmă, cu *Mușchetarul*, un contract pentru un roman. Cum nu știam, pe moment, ce titlu să-i dau, Léon scrisese „*roman de realizat*”. Din zăpăceală, secretara îl transformase în „*roman de nerealizat*”. Am râs amândoi, dar nu avansasem deloc în cei trei ani de când ne unea acest angajament. Nu, nu citisem textul trimis de Mayliss. Cartea de vizită rămăsese cu strigătul ei înăbușit, „mor de dor...”

După întoarcerea lui Mayliss, a trecut o lună fără ca ea să-mi dea vreun semn de viață. Într-o zi, s-a arătat fugitiv în cadrul ușii mele, dar era grăbită.

Léon îi ceruse să traducă un text. Ea acceptase cu dragă inimă. El o îndemnase să-i scrie pentru *Mușchetarul* și o carte despre femeile musulmane. Mă întrebam dacă Mayliss nu-i atinsese cumva coarda sensibilă și, pentru prima dată, am simțit o anumită gelozie, sentiment pe care el a știut să-l facă să dispară la iuțeală. Mi-a explicat că avusese o discuție pasionantă cu Mayliss într-o dimineață, când ea mă căutase fără succes la cabinet. Ca mulți evrei, el era interesat de felul în care musulmanii își tratează femeile. Voia să știe mai multe despre drepturile acestor eterne minore. Mayliss evitase să-mi vorbească despre asta, fără îndoială din pricina tăcerii mele de după primirea scrisorii. Oare mă socotise un jucător adevărat, unul dintre cei care se feresc să întoarcă pe față cărțile, dacă nu sunt siguri că au tras-o pe cea bună? Am distrus toate scrisorile de la Mayliss, în afară de acel bilețel gata să pârjolească viața, asemenea flăcării de sulf a unui chibrit. Povestea noastră s-ar fi putut opri înainte de-a începe. N-am avut mână bună.

În cele din urmă, tot eu am sunat-o. În iulie, plecam din Paris. Aveam să fiu în sud, la Nisa ori poate pe Riviera italiană. Nu știam cât timp urma să dureze călătoria. Țasta a fost pretextul pe care l-am invocat când Mayliss a ridicat receptorul. Vocea îi era mai gravă decât de obicei. Era o voce cuminte și puțin cam obosită, o voce de om mare, copleșit de povara zilelor. O voce de doamnă bătrână. Ne-am promis să ne revedem.

A trebuit să așteptăm începutul lui septembrie. Mayliss a venit la întâlnirea fixată la Muzeul Orsay. Își purta inevitabilul mantou de catifea; la călcâiul unuia dintre ciorapi, i se dusese un fir. Am navigat printre statuile lui Maillol. Ca să trecem de la una la alta, Mayliss îmi puneă, în joacă, un deget pe umăr. De la prima noastră vizită la librăria Simone Thomas, n-o mai văzusem niciodată așa de veselă. Am fost serviți cu ceai în marele salon de la ultimul etaj. Parchetul ne trosnea sub pași. În ziua aceea, Mayliss a mâncat mult, briose și salată de fructe. Ochii ei trădau lipsa de somn. Aceleași spărturi ale micilor vase de sânge. Aceleași dâre albe de pe față ei fără culoare. Părul ca flacăra devenise frumos și foarte bogat. Nu mi-a dat niciodată prin minte că ar fi putut fi o perucă.

11

Știam despre ea încă foarte puține lucruri. Într-o zi, am aflat că lucrase ca manechin la Christian Dior. Avea, pe atunci, nouăsprezece ani.

Uneori, eram tentat să caut revistele pentru femei de la sfârșitul anilor șaptezeci. Încă mă mai gândesc la asta, când merg pe Avenue Montaigne, de-a lungul vitrinelor luminate ale marilor case de mode, sau când trec pe strada Cambon, pe lângă clădirea atelierelor Chanel. Îmi vine să deschid o ușă și să întreb: „Ați cunoscut-o pe...”, dar renunț imediat, și, de altfel, cum o chema înainte să devină doamna De Carlo?

Mi-a povestit cum reușise să specifice în contract că va purta doar rochii ce treceau de genunchi. Cred că mai prezenta moda și pentru Balmain. Din acea perioadă i se trăgea groaza de fotografii. Când Léon i-a solicitat, mult mai târziu, o serie de portrete pentru coperta cărții scrise de ea, a trebuit să dea o adevărată luptă ca s-o convingă. Doar din prietenie pentru noi doi – și ea a insistat asupra acestui termen – a acceptat să fie „prinsă în ace ca un fluture”.

Conștient că un asemenea eveniment nu avea să se repete prea curând, i-am cerut fotografului de la *Mușchetarul* să-mi realizeze, cât mai discret, mai multe imagini în alb-negru. Mayliss n-a aflat niciodată. Aceste fotografii dorm într-un plic lipit, la mine acasă, în fundătura Astrolabului. Nu m-am îndurat să le rup. Mayliss privește drept în obiectiv, părând că-l sfidează. Arcul sprâncenelor perfect desenate îi accentuează regularitatea trăsăturilor, în afară de buza inferioară, cu ușoara ei umflătură. Ea a renunțat foarte repede la prezentările de modă și la ședințele foto pentru reviste. Nu-i plăceau banii obținuți în acest fel. Multă vreme, și-a păstrat obiceiul de a vomita după masă. Când am întâlnit-o, se lăsase de această practică. Dar abia mâncă.

Pe nebăgare de seamă, am început să ne îndesim întâlnirile. Venea în strada Saint-André-des-Arts. Marțea și joia ne vedeam direct în fața cinematografului *Trois Luxembourg*. Sosea cu întârziere și simțeam că se luptă cu dorința de-a anula în ultima clipă fiecare întâlnire. La început, nu

spunea nimic. Eu parcă mă plimbam într-o pădure, unde întâlneam o veveriță, și îmi țineam răsuflarea de teamă să n-o văd fugind la cel mai mic sunet suspect. Mayliss părea să revină la viață, chipul ei se destindea încetul cu încetul. Îndrăzneam să rostesc două-trei vorbe, pe care mi le primea cu un zâmbet. Câștigasem: ea era aici, rămânea, filmul putea începe, alte vorbe și alte imagini aveau să-o prindă, să-o captiveze.

Odată, i-am descoperit niște ochelari rotunzi, pe care și-i ținea cu o mână, pe vârful nasului, fiindcă li se rupsesse brațul drept. Nu ne mai despărțeam fără să stabilim când ne vom revedea. Mayliss nu era niciodată liberă luna. Eu îmi rezervam ziua de marți numai pentru ea. Léon Walsberg închidea ochii. Rămâneam împreună până seara, ne plimbam la întâmplare pe străzi, până se-nsera, vorbeam despre Mahler, despre Simfonia numărul 6, preferata ei. Rostea „Mahler” ca pe „malheur”.^[8] Apoi, pleca brusc: „Sunt în întârziere”. Îmi restituia dintr-o dată Parisul. Nu știam întotdeauna unde aterizasem după lungile noastre preumblări. De multe ori, ca să mă întorc în fundătura Astrolabului, eram nevoit să-mi caut drumul pe hartă. Mayliss nu mă întreba de ce revedeam mereu aceleași filme. Și era mai bine așa.

12

Într-o dimineață, telefonul a sunat foarte devreme. Abia mă trezisem. I-am recunoscut vocea imediat.

— Măine n-am să pot veni.

Am auzit un oftat în receptor.

— Iartă-mă, a spus ea.

Apoi, a închis.

Mayliss m-a lăsat mai multe zile fără nicio veste. N-am vrut s-o sun. Nu încercam niciodată să-mi imaginez viața ei în afara întâlnirilor noastre. I-o știam plină de prieteni în trecere, actori din trupe mici, muzicieni lipsiți de bani, pe care îi găzduia, împreună cu soțul ei, oferindu-le un acoperiș deasupra capului. Într-o zi, îmi mărturisise, cu o oarecare exasperare, că trebuia să aibă grijă de toți.

— Dar de tine, Mayliss, am întrebat-o, cine are grijă?

— Nimeni, mi-a răspuns.

Am început să detest acele zile goale. În vinerea care a urmat, s-a prezentat la birou. Purta o fustă de bumbac imprimat cu niște flori roșii. Își lăsase, în sfârșit, mantoul ăla gros. Senzația trupului ei aflat la îndemână m-a făcut să mă înfior. Am dus-o la *Saint-Michel*. Ne-am instalat pe terasă, în spatele unor ghivece cu lemn-câinesc. Un vânt ușor ridica fața de masă din hârtie, dar nu și fusta ei încheiată până la ultimul nasture de pe poale.

— Sunt sigură că ai o carte în sertar, a început ea.

— O carte?

— Da, de bună seamă că trebuie să scrii.

M-a privit cu insistență.

— Léon ți-a spus?

— Nu.

Avea pieptănătura nițel schimbată, față de data trecută. Era mai puțin aeriană, prinsese ceva culoare. Am ghicit că privirea cu care o fixam o deranja, dar nu-mi puteam lua ochii de la buza ei inferioară, ușor umflată. N-aveam chef să vorbesc despre cărți.

- Păcat, am murmurat.
- De ce e păcat?
- De noi.
- De ce?
- Ne-am cunoscut prea târziu, Mayliss.
- Prea târziu pentru ce anume?
- Pentru nimic.

Mi-a zâmbit. Părea supărată. Când a plecat spre metrou, nu ne-am fixat nici o dată pentru următoarea întâlnire. N-ar fi folosit la nimic s-o prind din urmă.

În ziua aceea, am rămas la cabinet până târziu. Léon a intrat în biroul meu. Voia să afle unde ajunsesem, de fapt, cu romanul meu „*de nerealizat*”. Vorbise cu Mayliss despre asta? După privirea lui surprinsă, mi-am dat seama că nu-i pomenise nimic.

- Sunt încă la început, am oftat.
- Ești mulțumit?
- Nu știu.
- Mi-l arăți?

I-am arătat, cu un gest din cap, un dosar pus pe masa mea de lucru. El s-a lăsat, greoi, în fotoliul din fața mea, cu două foi în mână, două foi care, de atunci, au rămas în aceeași stare. Cu glasul scăzut, a început să citească.

„Tatăl meu era fotograf de platou. În anii șaiszeci, îl întâlneai în studiourile din Boulogne, întovărășit de tineri care învățau să-și trăiască visele. Erau acolo Nestor Kapoulos, Jean-Louis Huchet, Éric de Max, Mucir și, bineînțeles, Gaby Noël, nume cunoscute doar amatorilor de generice. Pe atunci, camera domnea, ea era stăpâna. Ea vorbea tot ce putea dintr-un gest, iar tatăl meu se făcea cât mai nevăzut, pentru a fixa pe peliculă cele mai frumoase expresii de pe chipurile artiștilor. Cele mai bune imagini apăreau în *Cinémonde*. Majoritatea ajungeau expuse pe pereții de la *Grand Rex* sau *Atrium*, sub sticlă ori lipsite de sticlă, la îndemâna unor gură-cască de toate soiurile, care, uneori, le și furau. Cred că tatăl meu avea ochi. Știa să prindă fără greș o șovăială, o mânie mută, o urmă infimă lăsată de un incident din timpul turnării pe un chip de o puritate perfectă. Ai fi zi că presimțea momentele de abandon ale actorilor, teama lor că nu vor fi la înălțimea filmului, a regizorului sau doar a propriei imagini.

Până să fie mistuit de un incendiu, apartamentul tatălui meu era plin de aceste miracole instantanee: un căscat al lui Martine Carol, privirea

întunecată a lui Françoise Dorléac, strania tulburare exprimată de buzele lui Delphine Seyrig, cu o clipă mai înainte ca o voce să strige «motor». După câte știu eu, niciuna dintre aceste imagini n-a fost publicată vreodată. Ele erau învăluite de mister, întocmai ca podoabele vechilor faraoni sau ca odăjdiile din sacristii. Tatăl meu le făcea pentru sine. Dar eu vreau să cred că le făcea pentru mine – mai ales pozele de actrițe –, lăsându-mi grija de-a le alege.

Nu știu nimic despre originile mele. M-am născut la Paris, din mamă necunoscută, iar tatăl meu fotografia eroinele din filme. Cu puțin înainte să moară, mi-a mărturisit că existența mea se datora unui sărut de cinema.”

După ce a terminat, Léon a pus foile în dosar și mi le-a întins.

— Ar trebui să continui.

— Văd o mulțime de filme, în această perioadă.

— Crezi cu adevărat că era actriță?

— Da. Juca pentru cineaștii Noului Val. Tata se uita la ei ca la niște dumnezei.

Léon îmi zâmbi.

— Bine.

Brusc, păru stânjenit. Ca de fiecare dată când șovăia să-mi spună ceva, s-a ridicat fluierând și a început să se învântească în jurul biroului meu, fără să știe unde să se uite. Apoi, a început.

— De-aia o duci pe Mayliss la *Trois Luxembourg*?

Mi s-au înroșit obrazii. N-am răspuns nimic. S-a așternut tăcerea. Léon a început din nou să fluiera.

— Crezi că s-ar putea ca mama ta să fi turnat vreun film cu Chabrol? m-a întrebat, ca să destindă atmosfera.

— În *Frumosul Serge*, poate, sau, dacă nu, în *Verii*. Ar trebui să văd filmele astea. Dar de ce întrebi?

— Așa.

Léon și-a aprins o țigară. De la moartea tatălui meu, el îi luase locul. Știa. Dar nu abuza de acest lucru. Cu droaia lui de obiective și de aparate agățate de gât – și nu vorbesc despre femei –, tata nu-mi lăsase niciodată prea mult spațiu. Dar, cel puțin, greutatea trepidului îl împiedicase să mă facă pierdut pe drum, și cu atât mai bine dacă nu stăteam în bătaia luminii. Îmi duceam viața mai în largul meu la umbră. Mama mea, o actriță, era altceva. Dispăruse ca o stea în zori^[9]. „Genul ăsta de femei nu se împiedică de un plod”, îmi spusese Léon Walsberg într-o seară, când stăteam la taclale. Avea

dreptate. De-aia îi dădeam eu întâlnire maică-mii de două ori pe săptămână, la ora douăsprezece fix, la *Trois Luxembourg*. Întârzia și ea, la fel ca Mayliss. Totuși, eram sigur că, până la urmă, avea să vină pe nepusă masă, într-o peliculă veche. Fără îndoială că scăpasem ocazia s-o văd în *Jules și Jim*. O intuiție tenace îmi spunea că avusese un rolișor acolo.

— Te-ai gândit la titlu? m-a întrebat Léon.

I-am răspuns:

— *Fiul luminii*.

A făcut bot.

— O să găsim ceva mai nimerit, a hotărât el.

Apoi, a adăugat:

— În orice caz, nu trebuie să te lași atras...

Fraza i-a rămas în aer, neterminată.

— Atunci, trebuie să te lași risipit? i-am întors-o eu, fără să stau pe gânduri, ca un rever de ping-pong.

Léon era descumpănit. După câteva clipe, ca să umple golul discuției, a continuat:

— Oricum, în așteptare, fii prudent cu Mayliss.

Nu știam ce însemna acest „în așteptare”, de vreme ce așteptam atât de puțin de la filmele vizionate, de la tăcerile lor atât de adânci încât ai fi zis că tatăl meu trăsesse sforile anume ca să nu rămână nimic, niciun semn, nicio zgârietură pe peliculă, nimic care să mă pună pe drumul cel bun. Mi-l imaginam pudrând de zor cu talc șinele de travelling, pentru filmările delicate, unde nu suporta niciun zgomot, și ștergând toate urmele care m-ar fi dus către haloul matern.

Mi s-au împurpurat din nou obraji.

— De ce trebuie să fiu prudent?

Léon m-a privit cu o bunăvoință dublată de îngrijorare.

— Nu-i sănătos să urmărești două femei în același timp.

Ar fi trebuit să adauge „două actrițe”, dar s-a oprit aici.

13

Mă hotărâsem să mă întorc pe jos în fundătura Astrolabului. Nu cinasem. Am înfulecat o clătită fierbinte, la o tarabă în aer liber, din colțul bulevardului Raspail. Pe străzi, parizienii erau încă numeroși. Nu-și lăsaseră chiar toți paltoanele, dar păseau fără grabă, cu spatele drept, eliberați de povara iernii. Femeile purtau haine de demisezon. De vreo două ori, am recunoscut parfumul „Jardins de Bagatelle”. Nu m-am putut împiedica să mă întorc. M-am întrebat ce-o fi făcând Mayliss la ora asta. O fi cântând la pian? I-o fi citind o poveste băiatului ei trezit din somn de vreun vis urât? Bărbatul ei i-o fi pus o mână pe pânțece?

— Ah, domnule Gilles!

Portăreasa imobilului meu scotea pubelele. Pe trotuar, zăceau aruncate teancuri de reviste legate cu sfoară. M-am uitat la date: erau recente. În ele, nu putea fi Mayliss îmbrăcată în toalete de la Balmain sau Dior. Două fotolii de salon, care nu le mai plăceau stăpânilor, își petreceau prima lor noapte afară.

— Vă interesează? m-a întrebat portăreasa.

Am făcut „nu” din cap.

— Oricum, nu știu unde le-ați mai fi pus și pe-astea. Cu toate cărțile dumneavoastră...

Avea chef de sporovăială. Am schițat un zâmbet politic.

— A sosit un pachet pentru dumneavoastră, domnule Gilles. Vine din Panama. Vreți să vi-l dau acum sau veniți mâine la mine?

— Am să-l iau chiar acum.

— Atunci, poftiți cu mine. Dar vorbiți încet că doarme bărbatu-meu.

Nu-mi stătea mie mintea la trăncăneală.

Pe pachet se etala scrisul înalt și elegant al lui Paul Hutin. Ca și Borel, era un prieten din universitate. După ce a terminat dreptul, s-a apucat de științele politice, rămânând, în același timp, un cinefil foarte avizat. Apoi, a ales diplomația. Foarte tânăr, se pomenise în Panama, cu titlul de prim-consilier de ambasadă. În fiecare dimineață, se trezea având în față Podul

Americilor, lângă statuia lui Ferdinand de Lesseps. Se putea lăuda că îi cunoaște pe cei mai mari traficanți de pe planetă, dar puține lucruri îl atrăgeau așa cum îl atrăgea cinematograful. Paul Hutin avea o slăbiciune pentru westernurile spaghetti. Visase să facem împreună, mai târziu, filme pentru care eu aș fi scris scenariul, iar el ar fi făcut muzica, pentru că era, bineînțeles, și muzician. Fusesse impresionat de duetul genial format din Sergio Leone și Ennio Morricone. „Și ei doi erau colegi de clasă ca noi!” îmi spusese Paul. „Și au cucerit o lume întreagă cu niște actori nerași și cu un sunet de muzicuță.” Zâmbisem când am auzit această idee, hotărât totuși să nu-i dau deloc curs. Un Hector în cinematografie era prea de-ajuns. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte să încalc teritoriul tatălui meu. Mi-ar fi fost teamă că-mi fac meseria mai puțin bine decât el. Ba, mai mult: mi-ar fi fost teamă că-mi fac meseria mai bine decât el.

În fiecare călătorie făcută în Statele Unite sau în Mexic, Paul Hutin cumpăra valize întregi de casete video pe care le proiecta noaptea, pe fondul sonor al valurilor Pacificului. Coletul trimis de el conținea un lot de trei casete în spaniolă, însoțite de un bilețel: „Am văzut, întâmplător, numele tatălui tău pe genericul acestei serii. Poate că vei găsi aici ceea ce-ți dorești atât de mult. Cu prietenie, Paul”.

În cursul vieții, tatăl meu călătorise în America de Sud, unde realizase niște reportaje despre animale, precum și alte filme, cu care nu se mândrea, consacrate propagandei romantice făcute în favoarea unor eroi revoluționari. Aceste călătorii m-au surprins întotdeauna, pentru că lui nu-i plăcea decât Parisul, Parisul cu luminile lui. Când se întorcea, îl întrebam ce învățase pe-acolo. Îmi răspundea invariabil: „Nimic senzațional”, apăsând pe „s”. De fiecare dată, părea dezamăgit, fără să lase impresia că ar fi căutat pe acolo ceva anume. Totuși, de fiecare dată când avea ocazia, pleca din nou. Primisem vederi din Lima, din Cartagena și din Havana, când participase la turnarea peliculei *Cuba si*, cu Chris Marker. Dar nu-mi amintesc să-mi fi scris vreodată din Panama.

Era târziu. N-am avut curaj să mă uit la filme. Buzunarul hainei îmi era deformat de o carte. Am recunoscut-o: *Les tigres sont plus beaux à voir*. O lăsasem la birou chiar de când mi-o dăruise Mayliss.

Probabil că o luasem mașinal în seara aceea, când mă povățuisse Léon Walsberg să fiu prudent. Am adulmecat cotorul cărții. Parfumul lui Mayliss persista. O foaie volantă, ascunsă sub copertă, a căzut în momentul în care am vrut să mă apuc de citit. Era o factură pentru reparația unei mașini.

Garajul Corneille din Kremlin-Bicêtre. Era pe numele soțului ei. Domnul Guy De Carlo. Fuseseră înlocuite radiatorul și ecusonul mașinii marca Laguna. Mecanicul mai adăugase un cârlig și o șufă. Asta era tot. N-aveam ce căuta în această existență. Mayliss spusese într-o zi că nu știe să conducă automobilul. Dar avea un soț cu o mașină Laguna care primise un ecuson nou. Am hotărât să nu-i mai dau nici un semn de viață. Léon Walsberg avea să știe cum nu se poate mai bine să se ocupe de cartea despre femeile musulmane.

În zilele următoare, am asistat la proiectarea mai multor filme vechi. Părăsisem pentru o vreme sala *Trois Luxembourg*, căci acolo aş fi căutat, în ciuda voinţei mele, silueta lui Mayliss. Deşi între noi nu se petrecuse nimic grav, evitam să mă duc singur în locurile pe unde fuseserăm împreună. Am profitat de această formă de convalescenţă pentru a explora cinematografele din cartier. Asta mi-a îngăduit să mă conving că mama mea nu putuse juca în niciun caz în *Atalanta* (doar dacă nu cumva debutase din fragedă copilărie).

Şi, cercetând carnetele tatălui meu, legate în piele sintetică de culoare neagră, am descoperit că luase parte la turnarea filmului *Noaptea mea cu Maud*. Unele pagini menţionau un sejur la Clermont-Ferrand şi o întoarcere la Paris, în studiourile de pe strada Mouffetard, spre sfârşitul iernii lui 1968.

În legătură cu *Noaptea mea cu Maud*, tata se mărginise să noteze numele camerei Arriflex şi al obiectivelor Cook. Totuşi, exista o frază cu un înţeles obscur: „Turnat în alb-negru. N.V. va trăi mai mult”. Citind mai târziu un manual despre tehnicile cinematografice, am înţeles pe jumătate – doar pe jumătate – ce voise să spună tatăl meu. Ca majorităţii fotografilor buni din generaţia lui, nu-i plăcea decât alb-negrul. A făcut chiar o problemă de principiu din chestia asta, când a devenit şef la ecleraj. Un producător care îl cunoscuse pe vremuri mi-a destăinuit că tata discuta adesea cu regizorii pentru a-i convinge să nu cedeze în faţa facilităţilor oferite de pelicula color. De aceea şi avea o afecţiune specială pentru François Truffaut, pe lângă faptul că se născuseră în acelaşi an şi în aceeaşi zi: 6 februarie 1932. Dar ce însemna „N.V. va trăi mai mult”? Autorul manualului arăta că o peliculă în alb-negru se păstra mai bine decât un film în culori. Eu mă gândisem că iniţialele fără chip erau ale mamei mele. Obsedat cum eram de această femeie necunoscută, nu-mi dăduse prin cap că N şi V, cele două litere reunite, puteau să însemne, pur şi simplu, Noul Val. Am revăzut *Noaptea mea cu Maud* într-o sală din bulevardul Saint-Germain. Şi am ieşit din nou

dezamăgit. Mama mea nu era nici Françoise Fabian, nici Marie-Christine Barrault. Și, atunci, cine? Tatăl meu mă lăsase fain frumos în întuneric.

15

Ea a fost cea care m-a sunat. I-am recunoscut imediat glăsciorul înalt cum îi era și scrisul.

— Ce mai faceți, stimat domn?

Părea s-o amuze acest mod de adresare reverențios. Era veselă fără un motiv anume. Voia să știe dacă aveam mult de lucru în după-amiaza aceea. Agenda îmi era goală. Aveam de gând să văd *Copilul sălbatic*, pentru că Truffaut îl turnase în alb-negru. Într-un carnet de-al tatălui meu, care se ocupase de ecleraj – el însă nu vorbea niciodată despre ecleraj, prefera să spună „lumini” sau, mai degrabă, „lumina” –, am reperat aceleași inițiale N. și V., ca în notițele despre *Noaptea mea cu Maud*, și această descoperire m-a emoționat.

— Să ne întâlnim la *Maison Romantique*, a hotărât Mayliss.

Am acceptat, fără să știu cum să ajung acolo. Ea mi-a indicat, cu aproximație, drumul. Am urmărit explicațiile ei pe un vechi ghid al Parisului, care semnala și fântânile Wallace. Astăzi, aș fi incapabil să mă întorc acolo. Îmi amintesc doar că o luasem pe strada Pigalle și că aerul era călduț. M-am întrebat ce putea să semene o casă romantică dintr-un cartier al „fetelor vesele”. Am ajuns, ca de obicei, primul. Am împins poarta unui grilaj ruginit. Copaci înalți își aruncau umbrele peste grădina străbătută de alei cu pietriș. Niște copii se jucau de-a prinselea. O pisică dormea pe un scaun de lemn. Sub o boltă de verdeață, câteva doamne fără vârstă luau o gustare. Tocmai în fundul grădinii, se ridica o casă lipsită de orice măreție, derizorie ca o casă de păpuși. Din când în când, cineva scotea capul pe fereastră, apoi dispărea. În ciuda luminii de zi, lustrele erau aprinse. Ciucurii lor de cristal, mișcați de curenți, scoteau clinchete ușoare.

M-am așezat sub boltă și mi-am deschis ziarul. Fusesse vorba de ora douăsprezece, acum era aproape și jumătate. Oamenii vorbeau cu glasul scăzut, râsetele lor mă legănau. În cele din urmă, am adormit. O mână foarte ușoară mi s-a așezat pe umăr, timpul trecuse.

— Scuză-mă.

M-a sărutat pe frunte, așa cum mamele își sărută uneori copiii, atunci când nu mai sunt cu totul copii. Așezându-mă în capul oaselor pe scaun, n-am putut spune altceva decât aceste vorbe:

— Mayliss, nu te schimba.

Am luat o salată pentru amândoi și câte un ceai. Am uitat ce am vorbit după aceea. Urma acestei zile a împietrit, întreagă, în clipa care ne aștepta, câteva ore mai târziu, în mijlocul acestei grădini, mai jos, la Trinité. Păstrez totuși amintirea ireală a *Maison Romantique* ca pe una dintre acele scene despre care te întrebi, mult timp după ce au dispărut, dacă nu s-au petrecut doar în vis. Dar cum aș fi putut inventa cu atâta precizie acest interior ticsit de obiecte bătrânicioase, gravuri, bijuterii și porțelanuri plictisitoare, care rămâne în mine ca o pradă a memoriei șovăielnice? Pe toată durata vizitei, Mayliss a rămas agățată de brațul meu, atât de aproape, încât mi-am umplut plămânii de parfumul ei care mă amețise. În momentul plecării, eram beat de ea.

Am luat-o înapoi pe strada Pigalle. După ceasul meu, era deja șase seara. Nu înțelegeam cum putea să fie așa de târziu. Când eram împreună, Mayliss oprea în loc timpul, ca fulgerat. Soarele nu-și mai trimitea lumina aceea dură, de amiază, care decolora Parisul și părul trecătoarelor. Am simțit nevoia să-i vorbesc lui Mayliss despre tatăl meu. Mi-a venit așa, de la sine. I-am spus că, pentru un film, uitasem care, atenuase strălucirea soarelui, atârând niște cearșafuri în spatele actorilor. Câteva zile la rând, înmuiașe cearșafurile noastre cele mai vechi într-o baie de ceai. După aceea, nu știu ce i-am mai povestit. Cred că i-am vorbit, mai mult ca sigur, despre alb-negru. Despre soarele alb cu care tata luminase Sicilia din *Aventura*, pe vremea când lucrase pentru Antonioni. Despre fluorescența atmosferei din Milano, în *Noaptea*. Despre lumina neagră a uzinelor, care scălda *Eclipsa*. De fiecare dată, tatăl meu alegea tonuri de acest fel, aspre, pentru a pune la încercare cuplurile din cinema. Mayliss m-a întrerupt, deodată, protestând:

— Dar viața e în culori!

— Viața, da, dar nu și visele!

— Te înșeli, ale mele sunt albastre!

Ajunsesem lângă o stație de autobuz. Niciunul nu mergea spre Odéon. Ea se înfipsea în mijlocul trotuarului și nu voia să se întoarcă acasă.

— Dacă ne-am așeza?

Mi-a arătat cu degetul grădina Trinité. Își pusese ochelarii de soare. Pentru prima oară, îi vedeam chipul fără să-i pot capta privirea. Ne-am așezat pe iarbă. M-am întrebat dacă îi cunoșteam culoarea ochilor. Să fi fost o nuanță de un verde întunecat sau, mai degrabă, de un cenușiu sidefat, ca al pânzelor lui Corot, despre care Mayliss îmi vorbise într-o zi, fără ca eu s-o ascult prea atent. Nu mai era cazul să aflu culoarea ochilor ei, fiindcă, în acel moment, pentru noi începea o altă viață, în care nu contau negrul și albul sau culoarea, verde-întunecat sau cenușiu-sidefat. Scena se desfășura în ralanti, mișcare orchestrată de un maestru invizibil, poate de unul dintre acei chinezi bătrâni cu șapcă și baston, care executau în fața noastră gesturi lente de tai chi. O minge roșie s-a rostogolit până la mine, urmată de un copil, și, cu un elan asemănător celui care îmi trimisese copilul cu mingea lui, Mayliss mi-a pus capul pe umăr, rostind aceste cuvinte: „Te iubesc încă de la început”.

O frază a tatălui meu, notată în carnetul lui din anul 1964, într-o zi de 13 ianuarie, și-a dobândit, deodată, întregul sens: „Despre lumină nu se vorbește”.

16

Într-o dimineată, Mayliss a venit la birou pe neaunțate. Voia să vadă marea. Eu nu mai aveam de mult mașină. L-am întrebat pe Leon Walsberg dacă nu vrea să mi-o împrumute în acea zi pe a lui. Mi-a întins cheile fără a încerca să afle unde aveam de gând să mă duc. După tăcerea lui, am înțeles că va trebui să avem cât de curând o discuție, că va trebui să-i explic cât mi-era de greu să mă concentrez asupra problemelor de serviciu pe care mi le încredința. Dar ce i-aș fi putut spune? Că Mayliss era o vrajă, o femeie, o amantă, o soră, dar și o mamă, o devoratoare de timp care pășea în lumina postumă inventată de tatăl meu? Nici eu nu știam cine era cu adevărat Mayliss și ce loc avea să ocupe în existența mea.

Mașina, ușor zgâriată pe aripă, era americană sau nemțească, n-am știut niciodată să recunosc marca, dar nu conta: mergea și gata. Mayliss s-a așezat lângă mine și am pornit-o spre Cabourg. Era aproape ora trei când ne-a apărut în față marea. Am început să ne plimbăm pe plajă. Un vânt rece ridica văurile de nisip. Mayliss era emoționată ca un copil, la gândul că se apropie de apă. S-a descălțat, și-a scos cu delicatețe ciorapii. O priveam alergând până lângă valuri și scoțând mici țipete de bucurie. I-am adunat pantofii și nu m-am putut împiedica să-i adulmec ciorapii.

S-a întors radioasă, dar tremurând. Ne-am dus spre băncile înșirate de-a lungul promenadei. Era înghețată. Am fricționat-o cu putere. S-a așezat și mi-a întins picioarele, unul după altul. I-am atins carnea netedă a coapselor, gleznele suple, pe care nu mi le imaginasem atât de ferme până nu le simțisem greutatea asupra mea. Inima îmi bătea tot mai tare, pe măsură ce trupul lui Mayliss își căpăta întreaga consistență. Apoi, ea și-a pus ciorapii, cu gesturi lente, fără să-i pese de aerul rece. Degetele mele erau impregnate de mirosul pielii ei și mă temeam că începea deja să dispară, așa cum dispăruse „Jardins de Bagatelle” de pe cotorul lui *Salammbô*.

Vântul se întetise. Am intrat în bar, la *Grand Hotel*. Chelnerița ne-a măsurat îndelung, fără să-și poată lua ochii de la noi. Ne privea ba pe unul, ba pe celălalt. Abia dacă îndrăznește să se apropie ca să ia comanda. Am

revăzut în minte acea scenă din *Un bărbat și o femeie*, în care Jean-Louis Trintignant îi șoptește lui Anouk Aimée că ospătarul din restaurant părea deranjat fiindcă nu comandaseră destule mâncăruri. Apoi, îl cheamă și îl întreabă: „*Chelner, aveți camere?*”

M-am gândit intens la scena aceea, pe care o văzusem de zeci de ori, pe vremea când credeam că Anouk Aimée ar fi putut fi mama mea. Jean Hector figura pe genericul filmului. Îmi dăduse o mulțime de fotografii ale lui Anouk Aimée; am avut de furcă până am descoperit din ce film erau. În realitate, fuseseră făcute pentru *Lola*, și nu pentru vreo peliculă a lui Lelouch. Dintr-o dată, speranța mea de a-i găsi un chip, o minune de chip, necunoscutei care era mama mea își luase zborul. La data când fusese turnat filmul *Lola*, femeia care mă purta în pânțele ei trebuie să fi fost prea rotundă ca să poată juca o cântăreață de cabaret atât de subțirică.

Chelnerița nu ne slăbea din ochi. Am ghicit din privirile ei jenate ce spectacol indecent oferă niște oameni care se iubesc. Noi trăiam clipa prezentă, într-o bulă de sticlă imposibil de spart. Ea nu putea ști că timpul ne devora.

La ora aceea, barul era pustiu. Într-o zi lucrătoare și în afara sezonului, nu ne puteam aștepta la animația din timpul vacanței. Calmul acesta ne convenea. Vorbeam cu glasul scăzut, ca în taina unei biserici. Chiar și în mijlocul unei mulțimi uriașe, am fi fost doar noi doi, noi singuri. Întorcându-se, Mayliss a descoperit un pian. Era instalat pe o estradă de lemn și semăna cu o insectă mare, cu spatele lucios. Ea s-a ridicat. Fără să ceară voie cuiva, s-a așezat în fața claviaturii. Chelnerița mi-a aruncat o privire în care se citea neliniștea, amestecată cu invidia. Apoi, l-a întrebat, din ochi, pe șeful de sală, care i-a făcut semn s-o lase în pace pe Mayliss. Atunci, femeia mi-a zâmbit și s-a lăsat să cadă ca amețită pe un scaun. Degetele lui Mayliss atingeau așa de ușor clapele de fildeș, încât muzica părea că vine de niciunde.

În cele din urmă, clipa s-a oprit în loc. Mayliss se unduia asupra claviaturii. Barul dispăruse într-o ambianță acvatică și blândă. Am recunoscut o temă de Nino Rota, la care ținea mult Fellini. Tatăl meu lucrase pentru Maestro pe vremea lui *Dolce Vita* și a *Noptilor Cabiriei*. Nu-mi vorbise niciodată despre asta. Nu-i descoperisem activitățile de la Roma decât frunzărindu-i unul dintre carnete. Niciun „N.V” nu însoțea scurtele comentarii despre lumina dură pe care o făcuse să țâșnească din Fontana di Trevi, pentru a sculpta silueta Anitei Ekberg, dar adusese înregistrări cu

pianul lui Nino Rota, pe care, copil fiind, le ascultam la magnetofonul lui și pe care Mayliss tocmai mi le amintea fără să știe.

Ea a întrebat-o pe chelneriță cât e ceasul. Se făcuse de-acum șapte seara. Chipul i s-a întunecat. Am plecat în graba mare. A trebuit să mă întorc din drum: uitasem să plătesc. Chelneriță nici nu băgase de seamă. Când mi-a mulțumit, nu știu dacă s-a gândit la bacșiș sau la muzica ce impregna în continuare tăcerea. Am condus cât am putut de repede. Mayliss tăcea. Îi simțeam tulburarea.

— În seara asta suntem invitați să luăm cina la niște prieteni, a murmurat ea.

„Suntem”, adică ea și Guy De Carlo, bărbatu-său. Ea zicea „soțul meu”.

Prietenii locuiau în piața Dauphine.

Mi-a cerut să opresc în fața unei cabine telefonice.

— Trebuie să-l sun. O să-i spun să se ducă direct la ei. Pe mine ai să mă lași tu acolo.

Ieșind din mașină, m-a privit cu un zâmbet ciudat. Mi-a spus:

— Nu fi trist.

Mayliss a intrat în cabină. Becul era ars. Se întuneca. Am aprins farurile ca să poată forma numărul. Buzele i se mișcau. Îi spunea bărbatului ei cuvinte pe care nu le puteam auzi. Brusc, ne aflam foarte departe unul de celălalt, ea în spatele peretelui de plexiglas, eu în spatele parbrizului. M-am gândit la imaginea pe care ar fi putut-o realiza tatăl meu din împrejurarea asta. A început să plouă. Am pus în funcțiune ștergătorul. Nu voiam ca Mayliss să dispară. Mi s-a năzărit că apa ar fi putut-o șterge. Lumina scădea văzând cu ochii. Tatăl meu ar fi instalat un *photoflood*⁽¹⁰⁾ în cabina telefonică, pentru a lumina chipul actriței. Dar, de data asta, acțiunea se petrecea în viață și, așa cum spunea el deseori, „viața nu e cinema”. Chipul micuț al lui Mayliss se lungea sub picături, se deforma, se descompunea. Nu mai era pianista diafană pe care cei din barul de la *Grand Hotel* din Cabourg aveau să și-o amintească mereu. Haloul minciunii ne-a învăluit într-un negru nespus de dur. O culoare imposibilă. Tatăl meu, după ce s-ar fi gândit bine, n-ar fi făcut nicio fotografie. Detesta să vadă că urâtenia intră în obiectiv.

Se făcuse aproape nouă când am lăsat-o pe Mayliss în fața casei din piața Dauphine. Nu avea nici flori, nicio scuză.

— Mă descurc eu.

A dispărut fără să mă sărute. Nu mai eram sigur de nimic, nici măcar că o s-o mai văd într-o bună zi.

A plouat trei zile în șir. Am văzut câteva filme din Noul Val, *La Boulangere de Monceau*, de Eric Rohmer, și *Mes petites amoureuses*, de Jean Eustache. Pentru a fixa lumina pe chipul lui Ingrid Caven, tatăl meu îi ceruse să aprindă o țigară. Iar flacăra s-o mențină cât mai mult cu putință, ca să-i dea răgaz spectatorului să-i vadă bine fața. Apoi, ea se pierdea din nou, în noapte, împreună cu amantul, dar, mulțumită fulgerării chibritului de la început, știai că femeia adulteră care bântuia o promenadă din Narbonne, într-o seară de vară, era Caven.

Conform însemnărilor din carnet, tatăl meu reușise să-l convingă pe Jean Eustache să nu lumineze în permanență fețele eroilor. Era de-ajuns să le arate deslușit vreo câteva secunde, cât timp ardea un chibrit, după care să le cufunde iar în penumbră, fără ca șirul povestirii să se piardă. Absența luminii de pe cuplul clandestin contribuia la poezia și la misterul prezenței lor. După ce sufla în chibrit, Caven era tot acolo. Uneori, m-am întrebat dacă un fotograf pentru turiști, așa cum vedeai pe treptele Operei, ne-ar fi putut fotografia pe Mayliss și pe mine fără să știm. Aș fi dat mulți bani ca să descopăr siluetele noastre alăturate, reunite și altfel decât în transparența unor geamuri de autobuz, metrou sau magazin.

Venise deja weekendul; iar weekendul, ca o paranteză de tăcere. Nu aveam nimic de așteptat și totuși așteptam. Orele erau fără sfârșit, încă și mai lungi decât zilele. În cele din urmă, mi-am fixat atenția asupra lui *Cléo de la 5 la 7*. O tânără femeie afla că avea cancer; era frumoasă și poate că avea să moară, asta era obsesia imprimată pe peliculă: uniunea frumuseții cu moartea. Dar, uitându-mă la Corinne Marchand, la pașii ei atât de înfrigurați, de parcă ar fi fost ultimii pe care îi făcea pe străzile Parisului, eu nu mă gândeam la mama mea. Eu o vedeam pe Mayliss. Oare de ce suferea? Mi-ar fi plăcut ca absența mea să fie singura ei suferință.

În cursul acestor trei zile, telefonul nu a sunat decât o singură dată. Léon voia să știe dacă aș accepta să reprezint cabinetul Walsberg la Roma, în prima săptămână din mai. Mi-a explicat pe scurt despre ce era vorba. Mi-

era teamă că Mayliss m-ar fi putut suna chiar în această clipă și ar fi găsit telefonul ocupat. Așa se întâmplase într-o duminică seara. Pretextând că vrea să cumpere ceva de la băcănie, plecase de acasă și mă sunase zadarnic dintr-o cabină. Când se întorsese, bărbatul ei o fixase, fără o vorbă, fără o privire spre mâinile goale. Îi spusese doar că băcanul arab avea magazinul închis întotdeauna duminica seara. A doua zi, îmi cumpărasem un robot telefonic.

Léon mi-a vorbit despre un simpozion european cu privire la drepturile victimelor, unde fuseserăm invitați. El nu era liber în această perioadă. La începutul lui mai, avea să fie la Ierusalim. Eu nu auzisem decât cuvântul Roma: să plec cu Mayliss la Roma. Am acceptat și, apoi, am scurtat convorbirea. Telefonul n-a mai sunat.

Mayliss vorbea destul de puțin despre bărbatul ei. Îl iubea. Îl iubea. Chiar așa. În cele din urmă, aflatam că se numește Mayliss de Mérandol, iar numele ei de domnișoară mă cufundase cu desăvârșire într-o lume copilărească, cu mandoline și farandole. Cred că-mi aparținea mai mult mie decât bărbatului ei. O femeie iubită îți aparține vreodată? Ea aparține în primul rând visului și suferinței, de îndată ce dispăre. Dar Guy De Carlo o întâlnise primul și, ca toate persoanele de rangul ei, Mayliss avea o anumită idee despre ordine.

De când îmi făcuse mărturisirea de la Trinité, în ea se schimbaseră ceva, ceva care stârnea neîncrederea acestui soț șters, și totuși atât de prezent. De obicei atât de punctual, acum pregeta să plece la muncă, nu fără s-o descoase mai înainte pe Mayliss cu privire la ceea ce avea de făcut în ziua aceea. Dacă Mayliss îi vorbise despre mine? Da, ca despre un prieten, susținea ea. Dar soțul ei trebuie să se fi temut de o prietenie care îi dădea din nou nevastei lui însuflețire și culori în obraji. Mayliss pomenea despre niște cumpărături pe Chaussée d'Antin – Guy De Carlo conducea o companie de asigurări cu sediul pe marile bulevarde –, atunci, el îi propunea să ia masa împreună. În casa lor din Kremlin-Bicêtre se instalase un mic infern politicos. Într-o dimineață, când bărbatul ei tândălea pe-acasă, am sunat-o pe Mayliss; a răspuns el și i-am auzit vocea de fumător înrăit, care îmi spunea „alo”. Acest cuvânt de o copleșitoare banalitate m-a făcut să mă înfior, căci materializa prezența unui bărbat alături de Mayliss. Ea îi era nevastă de doisprezece ani, dar eram atât de îndurerat, încât mă simțeam eu însumi ca un soț înșelat.

În acea zi, am revăzut pentru a enșpea oară *Regula jocului*, în sala *Epée de Bois*. Știam că nimic n-avea să mă conducă pe urmele unei stele căzătoare care juca în unele seri rolul improbabil al mamei mele. Dar dialogurile lui Jean Renoir îmi vorbeau despre noi. Uneori, îmi mai vine în minte câte o frântură de replică: „În viață, problema este că fiecare are motivele lui”.

La Paris a plouat trei zile în șir, iar Mayliss n-a sunat. Marți, am format numărul ei de telefon. Am auzit vocea lui. Am închis imediat. Totuși, era trecut de unsprezece. Mi-au trebuit câteva minute ca să mă liniștesc. Aveam nevoie de ea, poftă de ea, doream din răspuțeri să dispar în ea. Resimțeam atât de profund absența lui Mayliss, încât tâmpilele îmi pulsau dureros. Aș fi vrut să leșin sau să adorm și să nu fiu trezit decât de ea. Apucând de pe un raft al bibliotecii unul dintre carnetele tatălui meu și răsfoindu-l la întâmplare, am dat de o însemnare care, în condiții obișnuite, mi s-ar fi părut anodină: „Între lampă și mână există un fir”. Firul era rupt.

18

Într-o seară, m-a sunat. Bărbatul ei se dusesese la un dineu al societăților de asigurare. Insistase să-l însoțească. În ultimul moment, ea se eschivase. El plecase într-un târziu, peste măsură de enervat.

— Nu vorbesc mult, cu siguranță că o să încerce să mă sune.

— În timpul dineului?

— Nu-l cunoști...

Vocea ei era obosită și îndepărtată.

— E greu? am întrebat-o.

— Da, mi-a răspuns ea, după o tăcere.

— Preferi să nu ne mai vedem?

A urmat, din nou, o tăcere. Pământul s-a cutremurat.

— Dar tu preferi asta?

— Nu.

I-am propus să ne întâlnim chiar a doua zi, la *Trois Luxembourg*, la prânz.

Mi-a spus, fără să șovăie, „de acord”.

— Vom vorbi despre Roma, am adăugat înainte de-a închide.

Era aproape douăsprezece și jumătate. Se alesese praful de film. Așteptam lângă casă, cu un sandvici în mână.

La sala aceea rula, timp de două săptămâni, *L'homme qui aimait les femmes*. În garsoniera tatălui meu, găsisem mai multe fotografii de-ale lui Charles Denner. Ei doi făceau parte din aceeași generație, erau niște tipi discreți, care își iubeau meseria, dar care refuzau să facă poze cu tona sub pretext că lucrau în „cimilitograf”, cum zicea tatăl meu. El îl fotografiase mult pe Denner, la începuturile acestuia, în *Ascensor pentru eșafod* și, mai ales, în *Mireasa era în negru* a lui Truffaut. Chipul livid și colțuros al personajului său îi datora mult tatălui meu și eclerajului său, acelei lumini vii, care se izbea de panourile albe, plasate în afara cadrului, lumină focalizată de niște simple pastile reflectorizante. Când oamenii din branșă dădeau de pozele astea, puteau spune fără teamă că greșesc: asemenea lumină nu poate ieși decât din mâna lui Jean Hector. Și numele tatălui meu,

rostit de gura lor, stârnea în mine ceva ca o descărcare electrică, o copleșitoare nevoie de a izbucni în lacrimi.

Nu văzusem niciodată *L'homme qui aimait les femmes*, dar presimțeam că, printre toate făpturile provinciale seduse de Bernard Morane (numele lui Denner pe ecran) în vechiul oraș Montpellier, una ar fi putut fi mama mea. Într-o seară, când încă mai eram copil, Charles, care venise să cineze la noi acasă, se extaziasse în fața rasolului preparat de tata. „Micuțule Gilles, declarase Charles, radios, trebuie să știi că Jean și cu mine împărtășim aceleași preferințe pentru tot ceea ce oferă viața mai bun: mâncărurile alese, gitanele fără filtru și, înainte de toate, damele de cupă”. Eram foarte mic, dar înțelesesem că nu vorbea despre cărțile de joc. Tatăl meu era în puterea vârstei când *L'homme qui aimait les femmes* a început să ruleze. Fără îndoială că el le iubea la fel de mult ca prietenul său, Charles, dar care dintre ele ar fi meritat o stea misterioasă în carnetele cu însemnări de turnare? Vânzătoarea de lenjerie? Secretara aia drăguță a tipului care închiria mașini? Dădaca ingenuă? Sau, pur și simplu, plasatoarea de la cinema, cu lanterna ei care scormonea întunericul?

Un taxi a frânat în față la *Trois Luxembourg*. Mayliss a fost cât pe-acți să alunece pe trotuar, în timp ce trântea portiera. S-a repezit spre mine, cu ochii rătăciți. Plânsese. Trebuia să mai aștept puțin până să aflu dacă plasatoarea îmi ascundea vreo taină.

19

Am luat-o în jos, pe strada Monsieur-le-Prince până la Odéon. Ploaia se oprise, dar, pe palma de cer care se vedea deasupra bulevardului, se rostogoleau nori grei și cenușii. Mayliss m-a tras spre *Danton*. De când își făcuse ieșirea acrobatică din taxi, nu-mi mai lăsase mâna. O mână rece, care o ținea cu putere pe a mea. A comandat un ceai. Chipul ei semăna cu un puzzle răvășit. Mult timp, după aceea, chipul ei a păstrat întipărită expresia unui om hăituit.

— A rămas acasă toată dimineața, a început ea. Când am fost gata de plecare, a vrut să vină cu mine. Nici nu știam ce să mai fac...

În timp ce vorbea, i-am mângâiat obrazii. Nu se machiase deloc. N-avusese timp să-și dea cu ruj, pesemne că nici nu se gândise la asta. Mi-am imaginat-o în casa ei, trecând dintr-o cameră în alta, urmată de bărbatul disperat, care își supraveghea nevasta și ghicea că se pregătește pentru altul. Scăpase de el. Am evitat s-o întreb cum. Era aici.

Mayliss nu cunoștea Roma. Mi-a promis că mă va însoți, după ce și-a notat data călătoriei pe un carnețel minuscul, cu creionul, ca s-o poată șterge. Oare avea să vină cu adevărat? În ce loc din Paris urma să ne întâlnim? Oare Guy De Carlo avea s-o lase să plece fără să se opună? În mintea mea, aceste întrebări ridicau o mulțime de obstacole. Remarca lui Léon Walsberg mi se învârtea prin cap. De bună seamă că avea dreptate. Aveam numai de pierdut urmărind două femei în același timp. Două absențe. Și totuși nu. Mayliss stătea în fața mea. De altfel, îi era mult mai bine. Zâmbetul ei umplea tot *Danton*-ul. Îmi săruta mâna, și-o lipea de sân și îmi spunea: „Uite cât de tare îmi bate inima”. Ar trebui să învăț să am încredere în ea. Grea treabă. Nu știam nimic despre femeile măritate. Habar n-aveam că pot fi credincioase amantului. Uneori, luminile de la *Danton*, care aveau tenace la obiecte, îi luminau câte o părticică intimă a corpului, interiorul brațului, pielea lăptoasă și fină a gâtului, până la începutul sânilor. Am ridicat ochii, crezând că ghicesc în spatele acestei străluciri silueta tatălui meu, care îmi arăta drumul.

Era într-o sâmbătă. Mai era mult până în iunie, totuși Parisul răsuna de muzică. Hotărâsem să rămân în fundătura Astrolabului. Casetă cu *Copilul sălbatic* mă aștepta deja de câteva săptămâni. Amânam de la o zi la alta momentul când aveam să mă uit la ea. De fapt, ar fi trebuit, dimpotrivă, să mă grăbesc. Pentru Truffaut. Pentru tatăl meu, care potrivise cândva luminile după legile pure ale alb-negrului. Pentru acea femeie de celuloid care, în unele seri – în weekend, de exemplu, când o știam pe Mayliss pierdută până luni –, îmi lipsea mai mult decât în altele.

Deodată, am înțeles care erau motivele reticenței mele. În haloul lumânărilor, în soarele lămpilor cu arc voltaic, pe care le ghiceam fixate cu precizie de Jean Hector, în valul limpede și blând se înscria chipul unui copil care nu eram eu. Am înhățat apărătura casetei. Notița indica anul turnării: 1969. La acea epocă, aveam exact vârsta eroului. Vreo zece ani. Mi-a fost necaz pe operatorul Jean Hector pentru că nu orientase niciodată asupra fiului său fasciculul blând care învăluia fruntea, ochii, mâinile lui Jean-Pierre Cargol, tânărul interpret al rolului titular.

Fără îndoială că aș fi preferat să dispar, să mă vâr într-o gaură de șarpe, decât să stau în fața aparatului Leica al tatălui meu, atât de ușor de manevrat, în timp ce Arriflexul lui Truffaut torcea în spatele lentilei rotunde a obiectivului său. „Băiatul meu este făcut pentru umbră”, spunea adesea tatăl meu. Țsta era felul lui de a mă proteja. Dar, vizionând *Copilul sălbatic*, descoperind trăsăturile acestui „pui de om”, modelate cu dragoste de lumina altui om, care era tatăl meu, m-am simțit trădat. M-am hotărât, din principiu, să-l detest pe Jean-Pierre Cargol, de care, slavă Domnului, n-am mai auzit de atunci. Fără să mai pun la socoteală că el poate o cunoscuse pe maică-mea. Apoi, tulburarea mi-a trecut: observasem că distribuția nu avea nicio actriță de prima mână. Secretul nostru rămăsese intact. Mama mea, bineînțeles, nu putea fi decât o mare artistă. N-avea ce căuta într-un film în care eroii nu erau decât un bărbat și un copil.

A sunat telefonul. Trecuse nițel de nouă seara. Era Mayliss.

— Când e treaba cu Roma?

Am calculat în graba mare.

— Cam peste două săptămâni.

— Nu o să pot răbda atât timp. Vino să mă iei!

— De unde?

— De la Kremlin-Bicêtre, pe Drumul Național 7, după tunel, prima la stânga. Ai să vezi statuia unui gal. O să fiu acolo. Dă-i zor...

— Ești sigură? am întrebat.

— Da. El s-a dus cu ăla mic la o serbare de la școală. Nu mai pot. Vino.

Mi-am pus la repezeală o cămașă albă, mi-am dat cu pieptănul prin păr, am coborât treptele patru câte patru, i-am urat „La mulți ani” portăresei, „Da’ nu-i ziua mea!” a exclamat ea, de-a dreptul zăpăcită, lăsându-mă s-o pup. Aruncându-mă într-un taxi liber de pe bulevardul Montparnasse, i-am strigat șoferului: „Dă-i bice, vizitiu, mergem să răpim pe cineva!” Am rămas blocați zece minute la Gobelins și tot atâtea în Place d’Italie. Mașinile înaintau la pas, autobuzele imobilizate în mijlocul drumului claxonau de-ți spărgeau urechile. Buna mea dispoziție se transformase în disperare. Dacă bărbatu-său se răzgândise? Dacă se întorsese? Dacă o fi găsit-o pregătită să plece, pregătită pentru mine? Taxiul a luat-o, în sfârșit, în direcția Villejuif, acolo unde tatăl meu își trăise ultimele zile.

— Cât credeți că mai facem, după dumneavoastră?

Șoferul s-a uitat la mine, în retrovizorul lui mare.

— Nu mai mult de cinci minute, nu fiți îngrijorat.

Am închis ochii. I-am deschis, auzind clinchetul semnalului luminos. Mașina încetinea. Mayliss stătea pe o bancă, lângă statuia războinicului gal, întocmai cum îmi spusese. Purta o rochie de pânză ușoară, care-i bătea gleznele, și un blazer de bumbac pe care nu se ostenise să și-l încheie.

— Unde vrei să mergem?

— Să dansăm!

Taxiul a pornit din nou. Mayliss se ghemuise la pieptul meu. I-am adulmecat părul, trăgându-i adânc în piept parfumul. Ea s-a asigurat că șoferul nu ne poate vedea și și-a strecurat un picior între ale mele. Mi-a băgat mâna sub fusta ei și mi-a făcut semn să nu zic nimic. Strălucirea felinarelor îi lumina, cu intermitență, zâmbetul. Ochii i se închiseseră, ca ai unei păpuși de celuloid. A fost o răpire izbutită.

Am dansat o bună parte din noapte. Diverse orchestre își găsiseră refugiu prin piețele Parisului. Mayliss alerga de la una la alta. Uneori, îi șopteam la

ureche: „Nu vrei să te conduc acasă?” Ea protesta, se zbânțuia și mai și, se agăța de umerii mei. Pe la trei dimineața, a vrut să meargă la mine. Am pus-o să repete.

— La tine, a confirmat ea, separând fiecare cuvânt.

Mergeam fără grabă. Ea se transforma deja, devenind o ființă din carne și sânge. Pășea, aeriană, încă protejată de buclele-i roșcate, care dansau sub lună, în timp ce eu mă întrebam dacă aș putea trăi fără ea, în eventualitatea că ar dispărea.

Noaptea sclikea pe patul meu desfăcut. Mayliss s-a descălțat. Și-a rulat ciorapii, unul după altul, până deasupra gleznelor, și apoi, cu o nesfârșită lentoare, i-a lăsat să cadă pe jos, cu un gest dezinvolt. S-a întins pe spate, lungă și goală, cu brațele pe lângă corp, cu palmele deschise. În curând, ea n-avea să mai fie doar o mireasmă de grădină, o voce dulce, o mângâiere sau acea privire de smalt freat cu alb de Spania. I-am ghicit bosumflarea buzei, suflarea caldă care îmi învăluia bătaile inimii. Își închisese ochii, așa cum făcuse în taxi. Ai mei au rămas căscați. Mayliss a oftat deodată din rărunchi. Și-a ridicat capul și m-a întrebat dacă îi aparțin. Mi-am amintit cuvintele pe care le rostisem la Cabourg, în timp ce ne plimbam pe plajă. „După ce o să ne culcăm împreună, n-o să ne mai putem despărți.” Ea aprobase cu o expresie de panică și, apoi, mă strânsese în brațe, fără o vorbă.

Măinile mele au învățat mai bine decât ochii lecția acestui trup molatic. I-am desenat, pentru ca să mi le fixez în minte, curba umerilor, unduirile spatelui, încheieturile fine, arcuirea buzelor, a sprâncenelor, pânțelele scobit, cele trei pete mici și roșii de pe sânul drept, ca în cântecul lui Mouloudji, și cele două pete lungi și brune, așezate una deasupra alteia pe fese, și pe care i le botezasem, fără să stau prea mult pe gânduri, Corsica și Sardinia.

Palma mea s-a întors, întârziind îndelung pe pânțelele ei. I-am parcurs din nou pielea uluitor de albă și fină, pielea aceea nespus de mătăsoasă a ființelor care își incrustează în apă imaginea amețitoare.

— Simt femeia ta, a hotărât ea la primele licăriri ale zorilor, aranjându-și rochia.

Era voioasă. Se făcuse șase dimineața.

— O să iau un taxi. Rămâi acolo.

M-a lăsat pe jumătate adormit. Îi auzeam pașii, răsunând tot mai înăbușit, în timp ce cobora, apoi nimic altceva decât tăcerea unei dimineți de după

sărbătoare. Parfumul ei plutea printre cutele cearșafurilor mele, în adâncitura pernei. Mai târziu, am descoperit lângă pat un ac de păr pe care se înfășurase un fir roșcat. Își uitase și ciorapii. În zilele care au urmat, am adunat aceste comori și le-am pus pe noptieră, ca să mă conving că nu visasem.

21

Nu m-a mai sunat toată săptămâna. Parfumul ei persista pe toată întinderea patului și mai aveam și acel ac de păr, piesa mea doveditoare. Mayliss îmi spusese la plecare: voi intra în visele tale, care vor deveni foarte albastrii. Și îmi înșirase lista tuturor nuanțelor de albastru pe care le cunoștea: albastru alcyon, albastru de toluidină, albastru azur, albastru pastel, albastrul nopții. Ar mai fi trebuit inventat albastrul Mayliss, un albastru delicat și totodată dureros. Dar eu nu visam. Sau, cel puțin, visele mele nu lăsau nicio urmă când mă trezeam. Pe cât posibil, trăiam în real. Aveam nevoie de concret. Cu totul altceva decât o femeie dintr-un film. Mayliss mi se lipea de piele. Exista. Venise la mine acasă. Lăsase un fir de păr încurcat într-o agrafă, o pereche de ciorapi, parfumul ei, corpul ei filigranat pe al meu.

În aceste zile fără ea, mi-au revenit în minte unele cuvinte ale tatălui meu. Vorbea despre căldura luminii. Nu eram sigur că înțeleg ce voia să spună, și cred că incapacitatea mea de a-i împărtăși pasiunile îl întrista. Chema în ajutor filme la care participase. Dar, pe vremea aia, îi tratam cu nepăsare, în mod ostentativ, munca, pentru a-i arăta mai bine cât de mult îmi lipsea. Titlurile răsunau în ființa mea ca niște mărturisiri: el cita *Mes petites amoureuses*, *Dragoste de după-amiază* sau chiar *Mama și curva*, al cărui titlu îl deformam, bineînțeles, transformându-l în *Mama este curva*. El nu înlocuia decât rareori soarele cu proiectoarele electrice. Prefera culorile naturale, mai ales dacă erau calde. Urma o lungă enumerare destinată să-mi trezească interesul: frunzele de toamnă, piersicile din vii, care sunt culese în septembrie, pielea femeilor de pe pelicula tehnicolor. „Uite ce înseamnă culori calde”, spunea el. Clătinam din cap. Apoi, trecea la frig. Avea o idee precisă în privința asta. Ar trebui să spun o idee fixă. Frigul provenea numai și numai din albastru.

Am plecat la Roma. Îmi pierdusem orice speranță, când, într-o seară, ea mi-a murmurat la telefon acest cuvânt: „de acord”. Apoi a închis. A mai trecut o bucată de vreme. N-o mai văzusem, n-o mai auzisem decât într-una din seri, la repezeală, ca să fixăm locul de întâlnire. Urma să mă aștepte într-o cafenea din Alma, pe la ora prânzului. Eram gata să spun „ora unsprezece”, ca să avem o rezervă de timp, dar ea închisese deja.

În acea zi a fost punctuală, strălucitoare, într-o fustă lungă, înflorată, impregnată cu „Jardins de Bagatelle”.

Niciodată nu-mi păruseră chipul ei mai senin, zâmbetul mai intens și fruntea mai netedă. Chiar și buzele îi păreau mai puțin umflate, fără mica lor protuberanță provocată de temperatură. Atâta veselie m-a tulburat. Să fi fost din pricina călătoriei, a fericirii de a rămâne în sfârșit singuri, departe, într-un oraș străin? Să-i fi oferit soțului ei vreo garanție? Da, asta era, îi jurase că, după ce se întoarce...

— Pari îngrijorat, mi-a spus ea. Totuși, m-am grăbit! Râsul ei a reușit să mă surprindă. De ce bărbatul ei o lăsase atât de ușor să plece? Știam că nu e prea meșteră la minciuni, dar oare îl mințise? Neliniștea făcea parte din dragostea noastră, iar această descoperire îmi sporea tulburarea. În cele din urmă, acceptasem întârzierile lui Mayliss, pentru că erau teritoriile prețioase ale unor băătăii pe care ea le dădea pentru a zbura până la mine, așa cum zboară o coțofană hoată^[11]. Mayliss era aidoma unei liste de așteptare. Faptul că, deodată, era punctuală la întâlnire îmi dădea sentimentul unei emoții trădate, regretul după niște ore pustii, în care inima bate fără a combate, învinsă dinainte. Într-o seară, după ce s-a întors de la un cocteil dat de Artiștii Asociați, tatăl meu mi-a povestit extaziat despre o actriță englezoaică aflată în trecere prin Paris și pe care o cunoscuse cândva, la o turnare din Italia. Îmi făgăduise că mă duce să văd filmul. Bineînțeles că a uitat. După câțiva ani, un cinematograf din cartierul Latin l-a reprogramat. Așa am descoperit-o pe Audrey Hepburn, în *Vacanță la Roma*. Ar fi fost o mamă de vis.

Temerile mi s-au risipit când, după o sută treizeci și șase de minute de degete împletite cu înfrigurare, o voce numai lapte și miere, de pe aeroport, a anunțat de parcă avea o viață întreagă înaintea ei: „*Roma – Fiumicino, uscita due*”, trăgându-l „due”-le final. Mă hotărâsem să lungesc momentele noastre petrecute împreună, socotindu-le în minute și, viceversa, să comprim despărțirile, calculându-le în zile. Mi se părea că o sută treizeci și șase de minute lungi, trăite unul lângă celălalt, ștergeau cu generozitate trei mici zile de despărțire. Mai târziu, am început să aplic la nesfârșit această aritmetică a inimii, descompunând fiecare oră normală în mii de secunde. Și ce puteau să facă opt zile, chiar și cincisprezece, fără ea, în fața unor mii de secunde, acest timp atomizat, pe care îl sorbeam, împreună cu Mayliss, picătură cu picătură.

Soarele scăpăta. Era un sfârșit de zi ce scălda Roma într-o lumină portocalie, era ceea ce tatăl meu numea „ora magică”, ultimele licăriri înainte de căderea nopții, cele mai misterioase, cele mai fragile și, totodată, cele mai greu de fixat pe peliculă. Am fost duși să vedem o cameră ce dădea în Piazza Navona. Omul care căra bagajele, în vesta lui de culoarea somonului, a deschis în fața noastră robinetul de apă rece, apoi pe cel de apă caldă, umflându-se întru câțva în pene: totul mergea de minime. A dat deoparte perdelele, lăsând să intre o fâșie de cer, ne-a arătat televizorul, dar ochii noștri se opriseră deja la patul pe care o rază de lumină îl traversa de-a curmezișul. Obrajii bagajistului au căpătat nuanța vestei. Nu venise nici măcar ora cinei, dar, ca un adevărat fiu din popor ce era, el ghicea că, pentru amănți, Roma începea sub cearșaful alb al cărui colț tocmai îl ridicase Mayliss.

În a treia seară, a trebuit să luăm cina împreună cu un cuplu de diplomați și cu un avocat milanez, care se considera cel mai bun prieten al lui Léon Walsberg și mecena al editurii *Muşchetarul*. Mayliss și cu mine am evitat să ne privim în ochi. Altfel, la masă n-ar mai fi rămas nimic altceva decât cumplita, cruda și indecenta dorință care ne mistuia chiar și când stăteam la distanță, despărțiți de grămada colorată de paste proaspete și de pălăvrăgeala fără sfârșit a acestor străini. Mayliss participa la conversație, zâmbea cu grație, dădea din cap, se prefăcea interesată de subiect. Uneori, ochii ei întârziu asupra mea, dar asta nu dura decât o fracțiune de secundă, nu trebuia în niciun caz să ne privim, actrița n-avea dreptul să se uite în obiectivul camerei. Imediat, mă ocolea, dispăream de pe linia ei de vizare,

de pe linia vieții ei. Râsul lui Mayliss izbucnea cu câțiva centimetri mai departe, în fața avocatului orbit de acest nou astru al nopții romane. Cât eram de departe, dintr-o dată...

De la sosirea în Italia, totul ne unise, până și băile de spumă, până și micul dejun luat în pat sau cina pe care o comandam înainte de ora de închidere a bucătăriei, pe la zece seara. O femeie în uniformă albastră intra, pășind tiptil, se îndrepta, cu ochii plecați, spre măsuța rulantă, așeza platoul, având grijă să nu ne deranjeze, ieșea așa cum intrase și abia dacă o auzeam când zicea un ușor „*grazzie mille*”, după ce își strângea în pumn bancnota de a cărei valoare puțin îmi păsa, fiindcă singura care conta era Mayliss.

Lungă a mai fost cina asta. Mă întreb dacă Mayliss, acolo unde este acum, se mai gândește la grădinile suspendate de pe colina Caracalla, de unde urcau în seara aceea, rugătoare și luminoase, vocile tenorilor ce repetau *Nabucco*. La nota cea mai acută, ea m-a implorat din priviri. Asta însemna: hai să plecăm. S-a ridicat, eu am urmat-o. Cu siguranță că am inventat un motiv plauzibil. Am uitat care. Poate că ne-am ridicat fără cea mai mică scuză. Trupurile noastre se doreau, trupurile noastre mureau. Oare pentru a spune asta, o exista un limbaj care să fie admis în familii? Soția avocatului ne-a aruncat o privire de cloșcă ofensată, în timp ce unul dintre diplomați se scotocea febril prin buzunare după o carte de vizită, pe care nu i-am lăsat răgazul s-o găsească.

Ne-am aruncat într-un taxi care ne-a luat din spatele unui palat de vară în ruină. Eram grăbiți să ajungem și totuși i-am făcut șoferului semn să încetinească. Mi s-a părut că timpul nu mai fuge atât de iute în mașina care gonea cu toate geamurile deschise, lăsând să pătrundă înăuntru parfumul de merișor și de leandru și umbrele ascuțite ale chiparoșilor. Fasciculul farurilor noastre decupa pe furiș vestigiile risipite ale vechiului oraș, pentru ca să le părăsească apoi în negrul și mai dens al străzilor fără lumină.

Imediat după aceea, au tășnit ca într-un joc de umbre, înainte de a se șterge coloanele de marmură lăptoasă, masa opacă a Colosseumului, o ploaie de fântâni populate de giganți și roind de apă și carnația lui Mayliss, care își ridicase puțin poalele cămășii și își descoperise partea de sus a coapselor. Cu capul pe umărul meu, cu gura întredeschisă, nu spunea nimic. La răstimpuri, un felinar stingher îi lumina chipul. La radio, un crainic zbiera golurile marcate într-o frumoasă seară închinată fotbalului din Italia. Mayliss îmi luase mâna și mi-o ghida. Nu mai purta chiloții de satin pe care mă resemnasem să-i văd în timp ce și-i puneă, bătându-se, înainte de a

pleca de la hotel. „Mi i-am scos în timpul cinei, n-ai observat nimic?” Arcuirea albă a zâmbetului ei, în noapte. Nuditatea arămiu-aurie, în cuibul dintre coapsele ei. Mi-a dat o sărutare fierbinte în colțul gurii și s-a lăsat mai pe spate, în pernele banchetei. Un gol marcat de Lazio a acoperit primele gemete cu care răspundea mângâierilor mele. Când șoferul a rostit un sonor „Piazza Navona”, ca și cum ar fi vrut să ne arunce afară dintr-un vis, eu îmi miroseam vârful degetelor. N-am aprins lumina în cameră. Ea se răsturnase pe spate, la marginea patului, și aștepta.

A doua zi, am traversat Tibrul și ne-am dus la Vatican. Mayliss pășea mărunțel, fredonând, cu umerii descoperiți, fără alt machiaj decât urma sărutărilor mele în jurul gurii ei. La primele trepte ale Catedralei Sfântul Petru, o voce ne-a oprit. Un soldat de gardă împodobit cu panaș i-a făcut semn lui Mayliss să-și acopere pielea golașă. Ea și-a pus jacheta bleu ciel pe care o purta înnodată în talie, râzând ca un copil surprins de propria îndrăzneală. „Și când te gândești că întotdeauna mi s-a reproșat că umblu prea îmbrăcată.” Expresia indignată a soldatului i-a sporit buna dispoziție. La intrarea în bazilică, am renunțat la cuvintele unei posibile rugăciuni: pentru cine iubește o femeie măritată, nu există nicio rugăciune de mulțumire. Ne-am odihnit o clipă pe o bancă. Un organist cânta o muzică tenebroasă, care a făcut-o pe Mayliss să se lipească toată de mine. Alături, o pereche vârstnică repeta cu voce scăzută, în franceză: „Doamne, nu suntem vrednici să te primim. Ai milă de noi”. M-am ridicat, trăgând-o pe Mayliss de mână, și am ieșit, având grijă să sărim pe petele de lumină care dansau pe marmură.

Ajunsă la hotel, ea a cerut un număr de telefon de la Paris. Am ieșit din cameră. Apoi, a venit după mine în salonul mare și s-a dus drept spre pianul de concert, care părea s-o aștepte. Eram la Roma și, deodată, parcă ne întorseserăm la Cabourg. Barmanul susținea sus și tare că Mayliss este de origine irlandeză. I-am răspuns că este franțuzoică. El refuza să creadă. „Nu, de acolo e”, insista omul. „Le știu eu bine pe fetele astea...” Am renunțat să-i mai ridic vâlul de pe ochi. El credea că Mayliss e nevasta mea. Nici nu voiam altceva. Mi-am imaginat că, o dată cu trecerea timpului, din călătorii în minciuni și din cafenele normande în hoteluri romane, avea să se nască, în cele din urmă, o geografie mustind de dragostea noastră, populată de martori care ar fi putut spune: „Da, erau împreună, erau, de bună seamă, soț și soție. O strângea atât de tare lângă el, de ziceai că acum-acum o omoară, nu altceva”. Pregătindu-mă pentru zilele când aveam să fiu fără ea,

adunam minutele și orele trăite unul lângă altul, alcătuind din ele o stranie scară care să unească pământul cu raiul.

Am recunoscut piesa preferată a lui Mayliss. Conversațiile din salon s-au oprit. Nu s-au mai auzit decât șoapte. O doamnă cu părul alb s-a apropiat de mine și m-a felicitat. Ce șansă aveam să trăiesc alături de o muziciană care crea din nou, și atât de minunat, universul sărmanului Nino Rota! Mi-a vorbit despre soțul ei, mort și el, și m-a întrebat cât mai rămânem. Am vrea să împărțim cu ea o sticlă de *primitivo*? Și ce simțisem pe plaja din Ostia, unde nefericitul Pasolini... Pe nebăgare de seamă, Mayliss începuse *Ne me quitte pas*. Apoi, s-a ridicat și s-a înfipt în fața mea, cu privirea neclintită. Doar buzele i s-au mișcat, când a susurat: „L-am sfătuit să nu cumva să vină să mă ia de la aeroport”.

În dimineața plecării, și-a netezit din nou ciorapii și trăsăturile chipului. Chiar și un singur cuvânt ne-ar fi rănit de moarte. În această ultimă seară la Roma, o scenă plină de zăpadă undeva din trecut mi s-a năzărit. Am revăzut albul intens al munților din Auvergne, de la sfârșitul filmului *Noaptea mea cu Maud*. Tatăl meu îi urmărea cu sufletul la gură pe actori.

El: Buzele tale simt reci.

Ea: Și ale tale.

El: Sunt în ton cu sentimentele tale.

Mayliss își închisese geanta de voiaj și era gata, dar eu eram cel care o aștepta deja. Înaintea noastră, începuse să alerge un alt timp, pe care orele nu aveau să-l poată umple. Ea își pusese bine cremele, periile și zâmbetele de fetiță. Își ștersese din jurul gurii urmele lăsate de buzele mele. Cu obrajii palizi, cu trupul neatins, cu o linie neagră sub ochi și cu miopia ei ațintită asupra lumii, putea înfrunta momentul întoarcerii la propria viață, eterna întoarcere a îndrăgostiților care confundă plăcerea cu durerea. La Orly, bucuria ei reîntoarsă a luminat alte chipuri. La capătul covorului rulant – de ce oare nu era zburător? –, înainte de sala de unde se recuperau bagajele, un bărbat îi aștepta pe călătorii zborului Alitalia, sub protecția unui băiețuș cu ochi imenși și frunte bombată, leit femeia care, exact în acea clipă, îmi lăsase mâna. Am văzut parcă în ralanti o familie ce se reconstitua, dovadă a fuziunii particulelor, trioul câștigător în care eu eram doar numărul complementar. Mayliss nu-și luase decât un bagaj de mână. Mi-am înghițit, cu chiu cu vai, un la revedere și o întrebare de viață și de moarte: când ne vedem?

În taxiul care mă ducea înapoi în fundătura Astrolabului, i-am mulțumit lui Jean Hector că uitase – dar oare uitase cu adevărat? – de *Vacanță la Roma*. L-am auzit spunând cu vocea lui aspră: „Nu trebuie să păcătuiești împotriva speranței”. Aș fi vrut tare mult să vorbesc despre Mayliss cu cealaltă femeie, care improviza cine știe pe unde rolul maică-mii. La cererea mea, taxiul a făcut un ocol pe la *Accattone*. *Noaptea mea cu Maud* nu mai era pe afiș. Atunci, i-am indicat, fără să mă gândesc, adresa tatălui meu, strada Budé, numărul 9, în insula Saint-Louis. Pe vremea aia, nu arsesese încă nimic. De când se prăpădise tata, nu mă mai despărțisem de cheia garsonierei lui, pe care o aveam mereu în buzunar. Până la urmă, nu mă putusem hotărî s-o vând. Asta mă făcuse să pierd mult, un cumpărător achitase deja o sumă frumoșică ca s-o rețină. A trebuit să plătesc penalizări. De asemenea, a trebuit să înlocuiesc geamurile pe care le spărsese un tunet. Geamgiul pusese altele, acoperite cu vopsea albă, ca pe vremea apărării pasive din timpul războiului.

Camera principală era goală. Nu rămăseseră decât un birou și o etajeră supraîncărcată de fotografii, canapeaua extensibilă și acel Iisus-Trist de pe perete. Păstrasem în lavabou săpunul de ras al tatălui meu și briciul pe care-l folosea ca să-și reteze, cu un gest scurt, părul alb și, uneori, fragmente de peliculă. Păstrasem și apa lui de toaletă, care împrăstia un parfum de carte veche. A început un lung weekend. Am întins în fața mea zeci de fotografii. Am pornit în căutarea unui chip. Două zile în șir, asta am făcut.

23

Rămăsese singură. Era ora unsprezece dimineața. În spatele ei, răsuna o muzică foarte lentă, *Sonata lunii*. O mică ploaie de note pe o claviatură. Mi s-a părut, deodată, că, de-acî încolo, trebuia s-o caut pe Mayliss pe ploaie. Șovăiam mult până îi formam numărul. Bărbatu-său era imprevizibil. În unele zile, se hotăra să stea acasă. La Roma, Mayliss îmi spusese că avea să lase robotul în funcțiune de fiecare dată cînd era și el acolo. În dimineața asta, a răspuns de la prima sonerie.

— Tu ești? am întrebat-o. Vocea îi era atît de slabă.

— Da.

— El a plecat?

— Foarte devreme.

A trebuit să-i smulg cuvintele. Nu mai era Mayliss îndrăgostita din nopțile romane, apariția din Piazza Navona.

— Și atunci...

N-am avut puterea să continui. Mă pregăteam s-o întreb de ce nu mă sunase. Era inutil. Tăcea. Muzica, o muzică nocturnă, se auzea în continuare, invadea radioul. Până la urmă, mi-am făcut curaj.

— Ești bine?

— Dacă nu pun la socoteală suferința lui Guy, sunt bine.

Vorbise cu un soi de ironie ostilă. Cu răsufierea aproape tăiată, am continuat.

— Ne vedem azi?

— Ești sigur că vrei?

— Sigur.

— Atunci, nu la tine acasă.

— Sunt acasă la tatăl meu.

Acum, era atît de precaută, atît de distantă. I-am dat întâlnire la *Flore en l'Île*. M-a asigurat că o să fie acolo la ora două, dar că nu are prea mult timp. Am ajuns dinadins mai târziu, ca să n-am de așteptat. Patronul mi-a făcut un semn. Nu, n-a întrebat nimeni de mine. Am luat masa obișnuită a

lui Jean Hector. Cerul Parisului era foarte albastru. Prin vitrina largă intra o lumină orbitoare. Un vas cu pânze tocmai trecea de Notre-Dame. Ai fi zis că ești pe un țărm de mare.

În sfârșit, a venit și ea. S-a așezat în fața mea fără să-și scoată mantoul gros, de catifea, pe care îl luase iar la purtare. Avea obraji ușor îmbujorați ai femeilor care fac dragoste după-amiaza. Ochii îi erau cârpiți, părul ciufulit, machiajul era aproximativ, la fel ca prima dată, la *anquettes Rouges*. A comandat un suc de lămâie stors pe loc. După o lungă tăcere, m-a privit și mi-a spus că, la întoarcerea de la Roma, îi cedase bărbatului ei. I-am apucat mâna, pe care și-a lăsat-o, moartă, într-a mea. Apoi, a murmurat: „Nu e ceva grav, iubitele”.

M-am ridicat, cerându-i să mă urmeze. N-a încercat să-și desprindă mâna. Am ieșit și am tras-o spre casa tatălui meu.

— Unde mă duci? m-a întrebat neliniștită.

N-am mai vrut să vorbesc. Cuvintele nu puteau face nimic pentru noi. Trebuia s-o strâng lângă mine, să recâștig fiecare centimetru din trupul ei, pe care îl pierdusem. Ea și-a scos mantoul, l-a lăsat să cadă pe jos. S-a lungit peste el și mi-a întins brațele, clipind din ochi, fiindcă soarele de toamnă se reflecta în crucea albă a geamurilor. Apoi, nu mai știu. Astăzi, îmi amintesc că ziua se sfârșise încetul cu încetul. Intensitatea luminii slăbise. Mi-ar fi fost cu neputință să spun dacă era șapte seara ori mai rău.

Ea a adormit. Brațul, acolo unde apăsa capul lui Mayliss, mi-a amorțit. Pentru nimic în lume nu m-aș fi clintit. S-a lăsat noaptea. Eram însetat și nițel înfometat. Am șușotit la urechea lui Mayliss că trebuie să plece, că aveau să fie îngrijorați cei de acasă. Am mângâiat-o pe obraz, mi-am pus o ultimă oară mâna pe pântecul ei, sperând că poate voi simți începutul unui copil. Ne-am îmbrăcat din nou, în întunericul sfâșiat când și când de farurile cu halogen ale vapoarelor-muscă. Garsoniera tatălui meu nu era făcută pentru noapte. Eram mai mici decât umbrele noastre.

Mayliss a sunat acasă. Un cuvânt a fost de-ajuns: „Vin”. Apoi a închis. Nu m-a lăsat să cobor cu ea. Ieșind, mi-a șoptit: „Data viitoare, am să-mi las pijama”. Hotărâse ca domiciliul poveștii noastre de dragoste să fie aici. Ce-ar fi crezut despre asta tatăl meu și toate eroinele care vegheau pe etajeră, deasupra biroului său? Poate că reunisem, fără să știu, cei doi sori ai existenței mele.

Înainte de a se face nevăzută, Mayliss s-a apropiat: „Peste un an, am să fiu aici pentru totdeauna”. Era prea întuneric ca să-i văd mișcarea buzelor.

A dispărut. Am rămas cu promisiunea ei ireală, care umplea întunecimea. Când încerc să regăsesc acest moment, cuvintele pe care le aud nu se suprapun mișcării făcute de buzele lui Mayliss. Întocmai ca în filmele în care actorii sunt dublați.

A început o nouă viață, redusă la dimensiunile garsonierei din strada Budé, numărul 9. Mayliss venea de îndată ce putea. Mă găsea cufundat într-un dosar penal sau răsfoind vreun carnet de turnare al tatălui meu. Descoperisem mai multe sub un vraf de fotografii. Chiar în acea perioadă, Léon Walsberg îmi propusese să lucrez acasă, cu condiția să poată da întotdeauna de mine. Tocmai recrutase un nou asociat și ținea să-l instaleze în mod corespunzător. Adevărul e că aș fi fost incapabil să apăr vreun caz și să am șanse reale de a câștiga procese. Oare, în fața lui Mayliss, aș fi fost în măsură să mă apăr pe mine însumi? Mi-am cedat biroul fără să mă opun, așteptând ca Léon să-mi amenajeze altul, aproape de al lui. Și-a notat telefonul din garsonieră, întrebându-mă dacă m-am mutat. I-am răspuns că mă apropiasem de mama. N-a insistat. Léon evita întrebările al căror răspuns îl cunoștea.

N-am adus multe lucruri în strada Budé. Câteva cărți, pe care le-am pus teanc pe parchet. Un prosop mare de baie, pentru Mayliss. Își făcea duș când sosea, fiindcă seara nu mai avea timp. Robinetul care potrivea temperatura apei era dereglat. Trimitea, în sacade, ori un jet clocotit, ori unul rece ca gheața. O auzeam pe Mayliss scoțând mici țipete. Apoi, fredona. La început, îmi imaginam că-și spală de pe piele mângâierile bărbatului ei. Apoi, nu mă mai gândisem la asta. Evitam să mai fac duș după plecarea lui Mayliss. În tot acel timp, o simțeam pe Mayliss, parfumul lui Mayliss, transpirația lui Mayliss, lacrimile lui Mayliss, mângâierile și îngrijorările ei. Sunt sigur că trupul lui Mayliss nu s-a impregnat niciodată de mirosul meu.

Cu timpul, garsoniera s-a umplut și de vase de gresie, de sticlă albastră sau transparentă. Mayliss avea pasiunea florilor, le strecura peste tot, chiar și printre filele cărților, chiar și în rezerva de la spital, unde luna primea îngrijiri pe care le-a ținut secrete până la sfârșit. De ce anume suferea? *Suferea, și gata*. Mayliss era suferindă, îmi închipuiam că era bolnavă de moarte, și totuși trăia, îmi spunea „nu-i nimic”. O credeam. Totuși, în unele

momente, părea că se fisurează. În ea, totul pălea până-n albul ochilor. Pretindea că doar mâna mea deschisă peste pânțele ei o alina. Mă făceam că o cred. Ea se lungea, devenea o doamnă nespus de bătrână. Apoi, dispărea fără să mai dea niciun semn de viață.

Multă vreme, n-am mai avut nicio veste de la ea. La Kremlin-Bicêtre, robotul era mereu în funcțiune. Ca să pot îndura orele și nopțile petrecute în spatele geamurilor mele acoperite cu vopsea albă, mă căzneau să cred că Mayliss nu există, că nu existase niciodată. Cum se întorcea, o bombardam cu întrebări. Ajunsă la capătul răbdării, se hotărâse să-mi răspundă. Era îngrijită de un medic, într-o clinică din Ternes. Avea camera ei, tabieturile ei, vasele ei pline de flori. Pretindea, totodată, că satura aerul cu „Jardins de Bagatelle”. Infirmierele închideau ochii. În fața lui Mayliss, toți închideau ochii.

Într-o zi, când îmi dăduse întâlnire lângă fostul *Drugstore* de pe bulevardul Matignon, m-a pus să jur că n-o s-o urmăresc în momentul când o să iasă. Trebuia să rămână timp de o săptămână în secția medicului al cărui nume îmi era necunoscut. Când m-am hotărât s-o filez, dispăruse. Operatoarea de la informații mi-a spus la telefon că, în cartier, nu era nicio clinică. Am luat hotărârea să nu mai întreb nimic. Mayliss se întorcea zâmbitoare și odihnită. Își schimbase culoarea părului. Ca întotdeauna după o despărțire îndelungată, se străduia să îmbrace rochia purtată în momentul în care plecase, crezând că acest subterfugiu avea să șteargă interminabila ei absență.

În săptămânile ce au urmat întoarcerii noastre de la Roma, doar sâmbăta și duminica ne țineau departe, uneori și luna, dacă trebuia să fie la clinică. Zile întregi, stăteam întinși pe canapeaua extensibilă. Soarele bătea cu blândețe în geamurile albe. Nu mai eram la curent cu reluările filmelor din Noul Val în cinematografele Cartierului Latin. Nu mai ieșeam din casă. Nu ne mai mișcăm. Mayliss adormea cu capul pe pieptul meu. Eu îmi potriveam respirația după răsuflarea ei. Îi acopeream spatele cu un pled. Orele treceau. Cu fiecare secundă, deveneam un cuplu tot mai vechi. Cunoșteam fiecare nervură a grinzii din tavan, neregularitățile ghipsului, urmele lăsate pe lângă fereastră de o veche inundație. Eram transparent, ne vedeam doar unul pe celălalt. Nu se mai puneau nici problema traducerilor, nici a cărților, nici a mamei mele, pe care o lăsasem cu viața ei de artistă.

În cele din urmă, ziua ne dădea drumul din strânsoarea ei. Începeam să mă mișc, în ciuda voinței mele: ăsta era semnalul. Mayliss deschidea ochii, și-i freca întocmai ca o fetiță sculată dintr-un somn adânc. Apoi, rostea această frază, întotdeauna aceeași: „Ajută-mă să plec”.

Zilele începuseră să semene între ele. Se scurgeau, în timp ce trupurile noastre rămâneau în nemișcare. Greutatea lui Mayliss mă apăsa, devenea tot mai copleșitoare. Simțeam pe pieptul meu povara spaimelor noastre mute, teama ei de a rămâne, frica mea că Mayliss se va face nevăzută. Ne împărtășeam dragostea în felul nostru. Eu îi plângeam lacrimile, ea îmi hohotea râsetele. Îmi amintesc de o dimineată când, imediat ce-a ajuns, a căzut într-un somn adânc, de copil bolnav. Obrazul ei, întors pe o parte, avea un oval perfect. Reușisem să mă desprind ușurel și îmi venise deodată ideea s-o fotografiez. Aparatul Leica al tatălui meu stătea pe un colț al biroului. Nu-l încărcasem cu niciun film și, oricum, n-aș fi știut cum să lucrez cu el. Asta făcea parte dintre acele gesturi pe care nu le învățasem, pe care nu voisem niciodată să le învăț. Nu-mi venise niciodată ideea să-l imit pe tatăl meu. Și mi se părea că violul unei femei începea cu aceste cuvinte rostite de fotografi: „Nu te mai mișca”.

În acea zi, Mayliss a dormit în neștire. Lumina începuse să scadă, când, brusc, s-a stins veioza. Melodia de la micuța combină muzicală pe care mă hotărâsem s-o instalez se opri. M-am ridicat fără zgomot, ca să caut tabloul electric. Era în bucătărie. Pentru a ajunge la el, a trebuit să mă sui pe o masă. Deschizându-i ușa, am descoperit că nișa fusese mărită și săpată în adâncime.

În fața acestei ascunzătorii secrete, am uitat de siguranțele arse pe care trebuia să le înlocuiesc. Nișa conținea mai multe cutii de metal puse unele peste altele. În casă domnea o tăcere adâncă, întreruptă doar de respirația regulată a lui Mayliss. Oare aveam să descopăr fotografiile necunoscute, ascunse aici de tatăl meu, ca și cum ar fi sperat să continue jocul cu mine? Parcă îi auzeam vocea spunându-mi: „Foc!”, ca atunci când, copil fiind, căutam ouăle de Paști, pe care avusese grijă să le ascundă înaintea de a mă trezi. Odată, îi pomenisem de chestia asta lui Léon. El trăsese concluzia, zâmbind, că ciocolata mă motiva mai mult decât mama mea.

Ar fi trebuit să bănuiesc. Fiecare cutie conținea trucurile magice ale lui Jean Hector. Erau o mulțime de spoturi în toate culorile, de lămpi cu filament dublu, de borcane cu gelatină roșie, pentru a-i da luminii o tentă arămie; sau albastră, pentru a le da zorilor o lumină alburie. Una dintre cutii era plină cu lămpi tratate într-o baie de anilină. Știam că tatăl meu le folosea pentru a atenua strălucirile prea intense. În alta, am găsit doar o lampă a cărei strălucire era cunoscută ca fiind foarte puternică. Pe o bucată de etichetă rămasă pe soclul acesteia, am citit că fusese utilizată la turnarea *Copilului sălbatic*. Am mai descoperit și câteva filme Agfacolor, păstrate pentru chipurile pe care voia să le îndulcească, dându-le tonuri pastel, alături de câteva săculețe cu praf.

Această descoperire m-a tulburat, dar, după câteva săptămâni, citindu-i carnetul din anul 1976, am rezolvat enigma săculețelor. François Truffaut îi ceruse tatălui meu să vină cu el în Normandia. Platoul pentru *Camera verde* se afla într-o casă veche, burgheză. Din motive de economie, trebuia să exploateze până și cel mai mic colțișor al acesteia. Tatăl meu descoperise cu surprindere ciudata luminozitate din podul casei: o lucarnă gătuia lumina, dar chipurile rămăneau strălucitoare. A cerut să fie lăsat singur în pod și, când a ieșit de acolo, înțelesese: particulele de praf plutind pe sub deschizătura din acoperiș erau aidoma unor licurici îndopați cu lumină. În carnetul din 1976, această observație se traducea simplu prin aceste cuvinte: „praf = lumină”. Mi l-am imaginat pe tatăl meu golind câteva pungi de aspirator în nasul actorilor și făgăduindu-le aura unor stele.

Am pus la loc calabalâcul magic al lui Jean Hector și m-am apucat să schimb, plin de râvnă, siguranțele. Se lăsa noaptea. Aș fi putut instala în jurul lui Mayliss lămpile cu filament dublu, aș fi putut înșuruba în tavan un bec tratat cu anilină. Dar, întorcându-mă, am rămas mut în fața strălucirii roșcate a părului ei. „Nu luminezi un incendiu”, scrisese tatăl meu. În penumbra înserării, pletele lui Mayliss sclipeau ca jăraticul.

Când a plecat, se făcuse foarte târziu. Știam că, dacă aș fi reținut-o, aș fi pierdut-o. În noaptea aceea, am rămas cu imaginea unui fluviu roșcat, care cobora pe scara casei și se arunca în mijlocul străzii..

La începutul lunii decembrie, Mayliss a fost mobilizată pentru o conferință specială UNESCO, la Bangkok. Mi-a dat vestea într-o dimineață. Venisem devreme la cabinet pentru că hotărâsem, de comun acord, să ne ocupăm din nou, cu toată seriozitatea, de activitățile noastre.

Léon Walsberg și-a manifestat bucuria de a mă fi regăsit. Am fost surprins să descopăr că biroul meu rămăsese neocupat cât timp lipsisem. Léon îl instalase pe noul asociat într-o aripă unde erau arhivele.

Am primit cu ușurare vestea apropiatei plecări a lui Mayliss. În duelul la distanță, care mă opunea soțului ei, mi se părea că eram avantajat dacă Mayliss se afla undeva, departe. Intenționez să vorbesc cu ea la telefon nopți întregi. Aveam să acaparez linia telefonică. Ea spunea că nu se sătura niciodată de vocea mea, că vocea mea o înviora, o alina întocmai ca mâna pe care i-o puneam pe pânțele. O credeam.

Plecarea era prevăzută într-o sâmbătă după-amiază. Cunoșteam ora zborului, telefonul din sala de așteptare de la Roissy. Informații inutile, fiindcă soțul ei avea o mașină puternică, dotată cu ecuson, radiator, cârlig și șufă nou-nouțe. În ajun, ne iubisem de parcă am fi vrut să ne facem provizii de dragoste.

În dimineața plecării ei în călătorie, am cules din așternut câteva fire roșcate, un ac de păr și un cerclu-fantezie; m-am întrebat dacă nu le lăsase dinadins, ca o făgăduială de întoarcere. Spre prânz, m-am dus să iau masa la *Flore en l'Île*. Era destul de cald pentru această perioadă. Oamenii se plimbau agale de-a lungul fluviului, mâncând înghețată. Râsul cuiva de la o masă învecinată m-a făcut să tresar. Era râsul lui Mayliss în pieptul altei femei. Avionul de Bangkok decola în mai puțin de trei ore. Am simțit nevoia s-o văd. Trebuia s-o văd. Toate orele petrecute strângând-o în brațe, adulmecând-o, citindu-i pielea în braille, cu vârful degetelor și cu ochii închiși, toate orele acelea nu folosiseră, prin urmare, la nimic. Mă crezusem plin de Mayliss, autonom pentru cel puțin câteva zile. Mă înșelasem. Nu eram îndrăgostit. Eram intoxicat. Oare Jean Hector cunoscuse această

amețeală cu vreuna dintre femeile care îi bântuiseră biroul? Poate că le colecționase ca să n-o iubească pe niciuna, ca să evite suferința.

Când am ajuns în sala rezervată plecărilor cu destinația Asia, înregistrarea bagajelor de-abia începuse. Îmi ascunsesem ochii după niște ochelari de soare prea mari pentru mine, împrumutați de la Léon Walsberg, care mă asigurase că mai are o pereche. De la întoarcerea noastră de la Roma, soțul lui Mayliss îmi cunoștea chipul. Nu voiam să-l provoc. Mayliss nu risca deloc să mă zărească. Susținea că miopia i se agravase după ce ne-am întâlnit. Am văzut-o în depărtare, pe o bancă metalică, lângă coada formată de pasageri. Așezat lângă ea, îi ținea mâinile. Ea zâmbea în gol și mi s-a părut că mă caută. Mai târziu, când i-am spus că venisem și mă apropiasem la cel puțin zece metri, a jurat că-mi simțise prezența. În ajun, îi lăsasem o mică urmă violacee, făcută cu dinții, la baza gâtului. Dar Mayliss purta o bluză bine închisă și se părea că, pe ea, nu mai exista nimic din mine.

S-au sărutat din vârful buzelor. Mayliss a plecat singură către vamă. Soțul ei s-a îndepărtat fără grabă, întorcându-se până în clipa când ea a dispărut în spatele geamului fumuriu de la postul de control. A trecut pe lângă mine și m-am surprins respirând cu aviditate aerul deplasat de el, sperând și temându-mă în același timp că era încărcat de parfumul lui Mayliss. Am așteptat ora decolării. Uneori, anumite zboruri spre Asia erau anulate sau întârziate. Dar ecranele au afișat, curând după aceea, plecarea Boeingului care o lua pe Mayliss. M-am întors acasă ca s-o regăsesc. Am ascultat, până noaptea târziu, caseta pe care înregistrasem, luni întregi, mesajele lăsate de ea pe robotul meu. Toate începeau cu această întrebare: „Iubirea mea, ești acolo?”

Au trecut zece zile. Mayliss se consuma la Bangkok. O sunam în fiecare seară, târziu de tot. Telefonul se auzea cu ecou. Vocea ei ajungea până la mine cu un ușor decalaj. Uneori, cuvintele ni se suprapuneau. Timp de câteva secunde, niciunul dintre noi nu mai îndrăznește să spună ceva, de teamă să nu piardă vreun cuvânt al celuilalt. Urma o tăcere, de care profitau, ca să se strecoare, alte convorbiri, într-o limbă de neînțeles.

Într-o seară, Mayliss m-a anunțat că se hotărâse. Voia să se distanțeze de viața ei cotidiană, de minciună. Un șofer avea s-o ducă departe, în provincie. În timp ce eu încercam s-o fac să-și schimbe gândul, convorbirea s-a întrerupt. Am vrut s-o sun din nou. Dar telefonul a sunat întruna ocupat, după care s-a întrerupt cu desăvârșire. Era aproape miezul nopții. Zguduit, am ieșit pe cheiul Orléans și m-am azvârlit în primul taxi care aștepta lângă Notre-Dame. M-a lăsat la poșta de la Luvru, unde birourile rămâneau deschise toată noaptea. Speram, cu o mare doză de naivitate, că telefoanele serviciului public erau mai capabile decât micul meu telefon de particular să restabilească legătura cu Thailanda...

Când am deschis ușa cu geamuri groase, am constatat că majoritatea cabinelor erau ocupate. Voci străine se întretaiau. În spatele imensei fațade de marmură cenușie, se vorbea în arabă, în italiană, în spaniolă. Uneori, se detașa câte un cuvânt, „*andiamo*”, „*meine Liebe*”. Era ora taților de familie, care sunau în țară, a îndrăgostiților care dezmiardau o logodnică. Unii se mulțumeau să asculte o voce în receptor. Închideau ochii și păreau adormiți, scoțând la răstimpuri câte un mormăit pentru a arăta, fără îndoială, că erau în continuare pe fir. Unii strigau, repetau cuvintele: fiecare convorbire trebuia să cuprindă încărcătura ei de „pe curând” și de „întotdeauna”. Alții mai și zâmbeau, imaginându-și că interlocutorul le putea vedea fața și, dacă vorbeau cu copii mici de tot, timbrul li se îndulcea, ca al lupului care chema iezii.

La intervale regulate, ușile se deschideau în fața unor vizitatori cu chipul palid, care țineau în mână o scrisoare pe care ghiceai că vor s-o trimită

urgent. Nimic nu era mai important decât această epistolă care trebuia pusă fără întârziere la cutie. Se știa că, la poșta de la Luvru – singura din tot Parisul, poate singura din lume –, corespondența era ridicată și în timpul nopții.

Pe măsură ce se apropiau zorii, convorbirile deveneau mai lente. Se șoptea. Iubirile planetare nu mai erau grăbite, fusele orare se estompau, se întrețeseau. Nu mai existau nici ziua, nici noaptea, nu mai erau decât glasurile care se mângâiau de la distanță, trecând pe deasupra mărilor și munților, trecând peste teama de a nu se pierde.

Cerusem numărul de la Bangkok al lui Mayliss, dar am fost nevoit să aștept. Câțiva bărbați țineau sfat cu privire la niște serii de timbre emise de Monaco sau de Andorra. Rumoarea filatelistă creștea, se schimbau mărci Saint-Pierre-et-Miquelon ori „plicuri de primă zi” având ca temă o lansare reușită a rachetei Ariane la Kourou.

În spatele meu, se înălța un perete întreg de căsuțe poștale. Încercam să mi-i închipui pe posesorii acestor adrese cifrate. Îmi imaginam că erau niște oameni de afaceri sau unii dintre acei profesioniști ai secretului ce populează romanele de spionaj. Pesemne că mulți amănți își trimiteau aici scrisorile clandestine care dormeau săptămâni întregi, uneori chiar și ani, așteptându-și destinatarul. Prin forța împrejurărilor, se întâmpla ca unele să nu fie niciodată deschise. Interveneau accidente, situații neprevăzute, răzbunări și despărțiri. Deodată, suprafața metalică a cutiilor mi s-a părut o surpătură de amintiri inutile. Eram obosit.

Pe la trei dimineața, telefonul s-a eliberat. Mayliss fusese sigură că voi izbuti s-o sun din nou. Mă aștepta. Când am pus jos receptorul, se crăpa de ziuă. Din stradă, intrau valuri de lumină albăstruie ca flacăra buteliilor de propan folosite de tatăl meu la turnările cu buget mic, de la începuturile activității lui. Îi spuseseam lui Mayliss: „Întoarce-te”. Ea îmi răspunsese cu cele mai zguduitoare cuvinte murmurate, în acea noapte, în agitația Luvrului: „De acord”.

A doua zi, în zori, a reapărut într-o rochie cumpărată de la o bătrână chinezoaică dintr-o piață din Bangkok. Léon Walsberg mi-a împrumutat mașina lui și m-am dus s-o iau pe Mayliss de la Roissy. Bărbatul și băiatul ei n-o așteptau decât peste opt zile. Erau plecați în Touraine, la niște prieteni. Aveam înaintea noastră ore și nopți întregi.

Când mergeam cu mașina pe lângă grădina Luxembourg, gonind spre aeroport, un tip abțiguit aruncase cu o piatră în geamul din partea pasagerului. Nici un garaj nu l-ar fi putut înlocui în timp util. Cu mâinile tremurânde, am început să adun cioburile de pe banchetă. Acest incident mi s-a părut de rău augur. M-am temut că nimic nu se va petrece așa cum prevăzusem, că Mayliss nu va fi în avion sau că bărbatul ei, avertizat de un al șaselea simț, o va aștepta pe picior de război. Totuși, ea s-a prezentat la ora anunțată, singură, alungându-mi dintr-o dată neliniștea.

În această dimineață a întoarcerii lui Mayliss, vremea era caldă. Am avut grijă să conduc încet, ca să nu-i bată vântul în față. Ea a închis ochii, cu capul înclinat într-o parte. De la Roissy, am luat-o la întâmplare, spre Montparnasse. Mayliss îmi spusese la telefon că vrea să doarmă într-un hotel cu grădină. La Paris, nu cunoaștem niciunul. Răsfoind un ghid, am dat de un hotel vechi, de pe strada Cassette, lângă piața Saint-Sulpice. Fotografia înfățișa o curte interioară înconjurată de iederă, plină de zambile și de rodu-pământului.

Am ajuns la Châtelet. Mayliss și-a pus capul în poala mea. Am evitat să folosesc schimbătorul de viteze. I-am simțit răsuflarea pe mână. Am mângâiat-o pe părul încurcat, care mirosea a migdale dulci și a parfumuri din Orient. Se ghemuise lângă mine. Am întrebat-o dacă îi este frig. Dormea.

Portarul hotelului m-a ajutat să scot bagajele. Mayliss își luase un sac de pânză și o valiză crem, cu ținte aurii. Am traversat un salon. Lămpi mari, bombate, își aruncau lumina peste măsuțe joase și lăcuite, unde zăceau mai multe exemplare din *International Herald Tribune*. Nu mai eram la Paris.

Mă întâlnisem cu Mayliss la capătul lumii. Un zgomot de cascadă a ajuns până la urechile noastre. În mijlocul unei grădini, trona un havuz de piatră. O marchiză încălzită le îngăduia clienților hotelului să ia masa afară. Grădina era protejată de ziduri înalte, acoperite cu o iederă bogată, exact ca în fotografia din ghid. Camera noastră era la parter. Am închis jaluzelele. Ușorul murmur de cascadă se auzea în continuare. Mayliss s-a dezbrăcat. Și-a pus doar bluza pijamalei și a adormit din nou, lipită de mine. Camera era cufundată în penumbră. Lamelele jaluzelelor lăsau să treacă, pe alocuri, o lumină foarte palidă, aceeași care scălda unele filme din Noul Val, pe vremea când tatăl meu realiza eclerajul cu ajutorul lămpilor cu cuarț. Muzica liniștitoare a apei scălda somnul lui Mayliss. Am ațipit, la rândul meu.

M-a trezit vocea ei. Vorbea cu cineva la telefon. „El este aici, spunea ea. O să avem copii, o mulțime de copii... Și or să aibă ochelari ca el. Ca Woody Allen.” Râdea. „Te sărut. Da, foarte fericită.”. Apoi, a închis. Cu cine o fi vorbit? Ochii îi străluceau întocmai ca ai pisicilor, noaptea, în bătaia farurilor unei mașini. Afară, clienții își luau micul dejun. Li se auzeau vocile înăbușite, foșnetele jurnalelor și ale paginilor întoarse de vânt. Mayliss m-a tras spre ea. I-am revăzut geografia, minusculele pete roșii de pe unul dintre sâni, Corsica și Sardinia.

Cineva a bătut la ușă. Cu un gest rapid, Mayliss și-a tras cearșaful peste ea. M-am ridicat. Camerista voia să facă patul. I-am făcut semn că nu era nevoie. M-a întrebat dacă dorim să bem sau să mâncăm ceva, până nu se termină programul de serviciu. În curând avea să fie ora zece. „Pâine prăjită și dulceață, ceai și un suc de portocale proaspăt stors”, a susurat Mayliss. Lăsasem jaluzelele închise. Ne-a fost adus micul dejun. Apoi, n-a mai venit nimeni. Dormitam lipit de pânțele lui Mayliss, recuperând nopțile nedormite, când o așteptam sau îi vorbeam la telefon ore în șir, de la Paris la Bangkok.

Timpul trecea încet. Afară, întunericul învăluia grădina. Tăcerea amplifică zgomotul apei care cădea în bazinul de piatră. Am dat deoparte un oblon și am zărit luna, foarte sus, pe cerul pur. În salon, o miniorchestra cânta melodii lente. O pereche dansa, singură pe lume. Mayliss a murmurat câteva cuvinte. Voia să știe dacă sunt al ei. Am răspuns da. Eram unul al celuilalt, unul lângă celălalt, unul în celălalt, cu trupurile palpitând, bătând. Oare unde citisem că o inimă omenească poate să bată de patru miliarde de

ori într-o viață întreagă? Aș fi vrut ca a lui Mayliss să încetinească. Lipită de mine, o tobă își zorea bătăile. Mayliss se consuma ca o flacăra.

A doua zi, a hotărât:

— Să mergem acasă.

— Care casă?

— A mea.

— Dar asta nu înseamnă acasă! i-am răspuns.

Mayliss a oftat.

— Aș vrea ca „a mea” să devină „a noastră”.

Ar fi trebuit să refuz.

Am ajuns cu puțin înaintea amiezii. Ea a întredeschis jaluzelele, apoi s-a repezit la pianul care trona în mijlocul salonului.

— Mi-e foame de muzică! a strigat Mayliss.

Am evitat să-mi opresc privirea asupra lucrurilor. Nu voiam să văd rama cu chipul bărbatului ei, de pe șemineul de marmură. Nu voiam să-i văd pantofii de la intrare, haina de vânătoare, racheta de tenis. Nu voiam să văd viața cotidiană a lui Mayliss, când mă părăsea ca să se întoarcă aici. Totuși, am văzut toate astea și o mie de alte amănunte, în timp ce pianul bubuia.

— Dormi, dacă vrei, mi-a strigat arătându-mi canapeaua.

M-am supus ca un automat. Mi-am dezlegat șireturile pantofilor. Trebuia să încerc gesturi obișnuite. La început, m-am ghemuit pe canapea; apoi, m-am întins cât eram de lung, cu ochii în tavan. În mijlocul acelei suprafețe albe, nu riscam să dau de ceasul bărbatului ei, trântit pe o tavă de argint, un ceas cu cifre romane pe cadranul mare. Pe alocuri, plafonul era fisurat. În colțuri, atârnav pânzele de păianjen. O lustră se legăna ușor. Să fi fost suflul lui Mahler ori efectul respirației noastre? Începeam să-mi recapăt întru câțva stăpânirea de sine. Tatăl meu examina întotdeauna plafoanele, în speranța că-și va putea instala acolo spoturile și lămpile. În copilărie, m-am dus odată la studiourile Georges-Méliès din Montreuil. Am rămas cu amintirea acoperișului de sticlă spartă, care lăsa lumina să intre în valuri. În ochii lui Jean Hector, un plafon era o posibilă sursă de lumină. Ca și el, vedeam mai bine când stăteam cu nasul în sus. Pe un perete, într-o parte, o

păpușă din cârpă, cu chipul de porțelan atârna în niște sforicele negre. Mă urmărea cu un aer absent. M-am gândit că, dacă rămâneam în casa asta, desfăcându-mi prea des șireturile pantofilor, aveam să sfârșesc ca trofeu de război. Voiam să plec. În clipa aceea, Mayliss s-a lăsat peste mine și și-a lipit gura de a mea. Apoi, s-a ridicat.

— N-ai să faci dragoste cu mine, aici? m-a întrebat pe un ton îngrijorat.

După aceea, a tăcut, cu ochii închiși, cu buza umflată iar de mica bubiță apărută din cauza temperaturii. *Les tigres sont plus beaux a voir*. Titlul ăsta mi-a trecut deodată prin minte. Cât era de frumoasă, cu înfățișarea ei de tigru roșcovan însetat de plăcere. Păpușa de cârpă ne supraveghea. Noaptea, încă mi se mai întâmplă să strâng în brațe amintirea lui Mayliss. Dar ceea ce văd este imaginea unei logodnice de faianță, cu privirea goală a păpușii ăsteia fără nume. Și micile cicatrice creștând pântecul și încheieturile lui Mayliss, ca ale unei femei ce trebuie decupată după cum indică linia punctată.

În cele din urmă, bărbatul ei s-a întors din Touraine împreună cu băiețelul. Dar viața asta periculoasă n-a încetat, căci, înainte de toate, lui Mayliss îi plăcea să se joace cu focul. Seara, înainte de întoarcerea lor, părăseam casa din Kremlin-Bicêtre. Mayliss mă întreba: „Mâine, vii?” Instinctul meu spunea „nu”. Gura mea spunea „da”. Inima mea spunea „da”. Pânțelele meu spunea „da”. Mâinile mele, pielea mea, sexul meu, totul răspundea „da, da, da”. Veneam. Reveneam. Și, dacă se mai întâmpla s-o întreb pe Mayliss despre viitoarea noastră viață împreună, ea îmi răspundea de parcă era cât se poate de limpede: „De ce aș veni, iubirea mea, dacă tot ești aici?”

Eram ca la mine acasă. Doar ziua. În timpul orelor de lucru ale bărbatului ei, în timpul orelor de școală ale băiatului ei. Puse cap la cap, toate orele astea ar fi putut alcătui o viață. O viață ciudată. Mayliss mă voia la dispoziția ei, la îndemâna ei. Eram o clapă suplimentară de pe claviatura pianului ei, o notă foarte personală și o fantomă, pentru că nimeni nu mă putea vedea; de altfel, ea însăși mă vedea oare cu adevărat? Între noi, stabiliserăm un cod. Dimineața, plecam din insula Saint-Louis spre Kremlin-Bicêtre. Apoi, telefonam dintr-o cabină. Dacă se declanșa robotul, însemna că el era acasă. Că făcea mutre. Că se încăpățâna. Că se juca de-a ceasul cu cifre romane, de-a orele care rănesc, de-a orele careucid.

Cumpăram un ziar. Beam o cafea. Îmi simțeam inima bătând peste tot sub piele, nu numai în regiunea cutiei toracice. Picături mici de transpirație îmi broboneau fruntea, conturul buzelor. Formam din nou numărul lui Mayliss. La primul țârâit al telefonului, îmi îngheța sângele în vine. Avea să-mi apară în curând chipul ei fără machiaj, doar cu puțină pulbere de meteorit în colțul ochilor. Avea să urmeze dragostea pe canapea, reflexele ei tigrate, existența mea de fantomă, tăcerea complice a păpușii. Dar, mai întâi, vocea ei diafană, care dădea semnalul: „Vino”. Într-o zi, robotul a rămas branșat toată dimineața. Mă dusesem în insula Saint-Louis. Mai târziu, m-a sunat ea. Bărbatu-său, care descoperise natura legăturii noastre,

o amenințase că se omoară. Era un motiv cât se poate de justificat ca să nu răspundă la telefon.

Așa se scurgeau zile întregi. Mayliss trăia în recea tovărășie a oglinzilor care umpleau pereții salonului, dar evita să se privească în ele. Sustinea că, în apele lor, se vedea îmbătrânind. Spunea: „Dintr-o clipă în alta, voi fi bătrână”. Marea ei problemă era moartea. Mayliss n-avea pe buze decât numele unor destine sfărâmate – Adèle Hugo, Virginia Woolf, Martin Eden –, toate acele ființe care se părea că nu trăiseră decât pentru a-și grăbi ora morții. Mayliss suferea de boala incurabilă a nefericirii, care le face pe unele femei să-și dorească mereu să fie în altă parte decât în locul în care se află. Ea căuta lecturile primejdioase. Dacă o întrebam care anume, îmi cita această frază a unui scriitor uitat: „Cartea mea de căpătâi a fost multă vreme un revolver”.

Își plimba prin încăperi vocea crepusculară și tăcerile, și suferințele. Zilele se înșirau pe un fir ce stătea să se rupă. „Am niște pumnale în cap”, spunea în clipa când îmi făcea vânt pe ușă. Îi ceream un răgaz. Ea își suna bărbatul: „Scumpule, treci pe la brutărie și ia-l pe ăla mic de la școală”. Câștigasem douăzeci de minute, poate mai mult. Ea se lipea de mine; începeam micile noastre gesturi de despărțire. Apoi, eu mă îndepărtam. Rămâneam neclintit în fața ei, silindu-mă să n-o ating. O priveam. Asistam la Mayliss așa cum asisti la un spectacol, la bisul artistului, înainte de căderea cortinei. Mă întorceam acasă clătinându-mă pe picioare.

De multe ori, am fost tentat să mă opresc la comisariatul de poliție din Kremlin-Bicêtre, din pricina inscripției de pe plăcuța de e-mail prinsă cu șuruburi de fațada clădirii: „Primul ajutor pentru persoanele rănite”. În unele dimineți, temându-mă că-mi va răspunde robotul, evitam s-o sun. Reciteam scrisori vechi de la Mayliss, bilete în care îmi dădea întâlnire în piața Vosges sau pe vreo peluză din Grădina Luxembourg. Alergam, la ora fixată, cu bilețelul în buzunar, sigur că n-o voi găsi acolo. Stăteam liniștit pe o bancă, singur, și, în această singurătate, în clipele când îi simțeam absența în cel mai acut mod, atunci mă simțeam și cel mai aproape de ea. Apoi, nu mai puteam îndura, și mă aruncam în metroul de Kremlin-Bicêtre, furios că eram atât de slab, fericit că nu era prea târziu pentru a deschide ușa acestei case care îmi ajunsese aproape ca un al doilea cămin.

La acea vreme, în fiecare dimineață mă trăgeam de sprâncene, căznindu-mă să-mi șterg ridul vertical care îmi împărțea fruntea în două, o rană ca tăietura sabiei lui Damocles sau ca tranșeea lui Roland, de la Roncevaux.

Mă cercetam, cu suspiciune. Oare semănăm cu Haydée Politoff sau eu Anouk Aimée de pe vremea *Lolei*, unde juca rolul unei dansatoare de cabaret („El este un accident?” întreba amantul, vorbind despre băiețelul blond. „Dacă vrei”, răspundea Lola. „Auzi, mămico, o să-mi iei trompetă?” se îngrijora copilul.) Aveam un fals aer al atâtor actrițe încât, până la urmă, aveam un aer cu desăvârșire fals.

Ultimele mele procese îl satisfăcuseră pe Léon Walsberg. Cel puțin așa mă lăsase să cred. Devenisem mai puțin precis, prea diletant, știam asta. Solicitasem un concediu, ca să-mi urnesc din loc cartea. Léon acceptase fără entuziasm, așa cum îi acorzi o amânare unui condamnat.

Și a venit ziua în care Mayliss și cu mine n-am mai avut putere să ne despărțim. Petrecuserăm ore întregi într-o baie de muzică și de mângâieri. Notele se topeau sub degetele ei. Îmi amintesc de o sonată de Beethoven, de geamătul stins al unui flaut indian, de noaptea care se aninase la fereastră. Mă așteptam ca soțul ei să treacă pragul, împreună cu băiețelul. Ne-ar fi găsit osteniți și înlănțuiți.

În seara aceea, după manevrele făcute de Mayliss pentru a întârzia întoarcerea bărbatului, rămăseserăm – amanți atât de imprudenți – goi și sudați unul de altul ca niște magneți. Dar drama ne-a ocolit pe toți, ca o furtună care nu izbucnește, dar care lasă în urmă inimi și mai grele, din pricina sângelui care nu a curs. Ajuns, în sfârșit, afară, am pornit-o pe stradă. Felinarele erau rare, lumina lor, sărăcăcioasă. În fața mea, s-a ivit o siluetă, apoi o alta, mai mică. Bărbatul și copilul se întorceau acasă. În întuneric, albul ochilor lor, sclipirea ochilor lor. Se întorceau ca s-o regăsească pe Mayliss. După ce ea mă va fi ascuns în temnița fără fund a ochilor săi, după ce va fi șters mirosul meu, cuvintele mele. Bărbatul și-a văzut de drum. Nu m-a învrednicit nici măcar cu o privire. Dragostea pe care i-o nutrea lui Mayliss era mai presus de amorul propriu.

Îmi trăiam viața în răspăr. Seara, abia întors în garsoniera din strada Budé, recâștigam timpul pierdut când nu citisem, nu lucrasem, nu-mi sunasem niciun prieten, nu mâncasem nimic sau aproape nimic. Vedeam câte un film. Dădeam, din întâmplare, peste un jurnal de noapte. Lumea mergea înainte fără mine. Eram tot timpul în decalaj, incapabil să reiau, din punctul inițial, mersul lucrurilor. Fără să părăsesc Parisul, îmi schimbasesm fusul orar. Noapțile mele erau albe, iar zilele alături de Mayliss se cufundau încetișor în noapte. Nu eram sigur că tatăl meu ar fi apreciat nespuse de personala mea convertire la alb-negru. La urma urmei, era treaba mea. Când mă gândesc la această perioadă încă apropiată, mă văd ca pe un toxicoman. Unica mea dorință purta numele Mayliss. Și aș fi preferat să mor decât să fiu părăsit de această dorință. La ea acasă, închideam obloanele, ne lipeam unul de celălalt pe canapeaua din salon, ne împleteam mâinile și visele, mâinile mele lăsându-se ușor asupra ei, iar visele ei apăsând greu asupra mea. Dacă ni se făcea foame, ea tăia un măr pe linia ecuatorului și îmi îngăduia mai întâi să admir steaua formată de sâmburi. Prin crăpăturile obloanelor, lame de lumină solară cădeau scânteind pe lama cuțitului. Ea scotea, conștiincioasă, fiecare sâmbure, pe care îl ronțăia strâmbându-se. Așa m-a obișnuit cu amăreala sâmburilor de măr, cu slaba doză de cianură a acestora. De la Eva încoace, Mayliss era, fără îndoială, prima femeie care brava pericolul pe care îl conținea fructul oprit.

Toropeala ne lua din nou în stăpânire. Prin fața ochilor începeau să ne defileze imagini asemenea unor vise trăite în stare de veghe. Eu traversam o alee foarte lungă, într-o grădină *à la française*. Pe bănci, niște oameni stăteau de vorbă. Îi cunoscusem demult, undeva, cândva, în copilărie. Treceam pe lângă ei, care se întrerupeau și mă priveau cu dojană și severitate. Încercam să le vorbesc, dar, din gură, nu-mi ieșea nici un cuvânt. Mă îndepărtam. Ei își reluau conversația ca și cum nu se întâmplase nimic. Apăreau apoi alte chipuri, prieteni pierduți din vedere, silueta unei femei cu trăsături incerte, să fi fost oare Anouk Aimée, Anna Karina, Françoise

Dorléac? Ele îmi vorbeau. Eu nu auzeam nimic. Deschideam ochii și ghiceam în penumbră o mască de porțelan. Era păpușa de cârpă cu expresia lui Mayliss. Toată ființa îmi era impregnată de parfumul ei. Miroseam a „Jardins de Bagatelle”, cum mirosea cotorul volumului *Salammbô* în ziua când mi l-a dăruit ea. Devenisem un obiect de-al casei, asemenea buchetelor de flori pe care le lăsa să se usuce în vase mari, fără apă, după care le agăța pe perete, cu cozile în sus. Venea ora plecării. Ar fi trebuit să mă gândesc să nu mă mai întorc.

În metroul care mă readucea la viață, alte imagini îmi răsăreau în minte. Niște cupluri în vârstă veneau spre mine, cu un zâmbet vag pe buze. Mergeau atât de încet, încât aveam tot timpul să-i cercetez. Căutam în ei urmele unei vechi pasiuni de care se vindecaseră. Apoi, mă adresam unei perechi, la întâmplare: „Cum ați reușit? Unde se duc oare suferința, dorul, dorința de a muri?” Dacă nu aveau nicio reacție, păstrându-și acel mic zâmbet stins, le-o descriam pe Mayliss și, mai ales, le descriam privirea lui Mayliss. Insistam: „Ce-ați face dumneavoastră cu o asemenea privire?” În copilărie, când eram nevoit să merg cu tatăl meu la o turnare, el îmi atrăgea atenția asupra pericolului pe care îl prezenta, pentru ochi, arcul de carbon. „Nu sta prea aproape”, îmi striga, fără să știu vreodată îndeajuns de bine dacă voia să mă îndepărtez de el ori de lumină, atât de mult deveniseră – lumina și el – una, în cele din urmă. Între două stații de metrou, mă gândeam la Mayliss, repetându-mi cuvintele lui Jean Hector: „Nu sta prea aproape”. Îmi scoteam din buzunar masca din avionul companiei Iberia. Dar, sub stofa întunecată, orbitoarea privire a lui Mayliss continuă să strălucească.

32

Într-o dimineață, în garsoniera din strada Budé, am hotărât să nu mai merg acolo. Am rămas în pat. N-aveam nimic de mâncare. Pe la prânz, m-am așezat pe taburetul din bucătărie și am spart niște nuci vechi, apăsându-le de geam, ca Charles Bronson, în *Un trecător în ploaie*.

Venise primăvara. Am început să citesc o nuvelă de Simenon, care se numește *Turiste de bananes*. Apoi o alta, al cărei titlu l-am uitat, o poveste cu niște șleपुरi și cu un om înecat într-un canal. În sfârșit, am citit *Comisarul se distrează* și *Cazul Saint-Fiacre*. Când mă apuca dorul s-o sun pe Mayliss, mă cramponam de intrigă. Maigret își întindea capcanele fără să se grăbească. Apreciam această lipsă de grabă. Mă strecuram și eu printre siluetele nedefinite ale lui Simenon, plutind înăuntrul propriei ființe. Dacă mă încăpățânam să nu răspund la telefonul care suna neîncetat, trebuie că aveam eu ceva să-mi reproșez. Mayliss era îngrijorată. Cine altcineva decât ea ar fi insistat în felul ăsta?

Până la urmă, am scos aparatul din priză. Mayliss avea dreptate. Ucigașul se afla în această încăpere. Eram pe cale să ucid o pasiune, înfundându-mi cu putere capul în pernă. Trebuia procedat metodic. Mă gândeam: Mayliss stă atârnată de telefon. Vedeam un corp inert la capătul unui fir. Când iubești o îndrăgostită de moarte, te molipsești și tu. Maigret voia să știe dacă puteam justifica modul în care îmi petrecusem timpul. Mă cufundasem într-o stare în care nu mai eram pe deplin conștient de realitate. Mi se năzăreau fel de fel de detalii anapoda. Distingeam cu claritate micile vase de sânge sparte de pe gambele lui Mayliss, aidoma afluenților unui râu subteran. Răul meu era geografic. O cartografiasem pe Mayliss la milimetru. Aveam să-mi trebuiască zile întregi ca să mă vindec, poate chiar un secol.

Simenon îmi dădea posibilitatea să văd ce va urma. Aveam operele lui complete, singura moștenire semnată de tatăl meu, cu adnotări pe marginea romanului *L'Aîné des Ferchaux*, la a cărui adaptare pentru ecran fusese operator-șef. În *La Maria du port*, subliniasse această micuță frază, care îi semăna: „Lămpile sunt aprinse întotdeauna devreme”. Nu știu cât timp mi-a durat sevrăjul. Într-o zi, am pus din nou telefonul în priză. A sunat imediat. Mă simțeam tare. „Adevărul e că nu poți trăi fără mine”, a spus, cu toată convingerea, Mayliss. I-am răspuns: „Atunci, adevărul nu e adevărat”.

Chiar mă simțeam puternic. După o oră, eșuasem în mijlocul salonului ei. Păpușa de cârpă îmi arunca o privire mai goală ca niciodată. A fost prima mea recădere. Era încă ziuă, dar lămpile își răspândeau deja lumina tristă.

Avionul survola Golful Îngerilor. Găsisem într-un carnet de-al tatălui meu niște indicații vagi care m-ar fi putut pune pe urmele mamei. În realitate, mă foloseam de acest pretext ca să mă smulg de lângă Mayliss. La aeroport, m-am aruncat în primul taxi și i-am cerut șoferului să mă ducă la Victorine. Acesta m-a privit prin retrovizor.

— Sunteți de la televiziune?

— Nu. Am venit să văd cum arată studiourile.

— Atunci, veți fi dezamăgit!

Deschisesem geamul. La Nisa era deja vară.

— Acolo nu mai e nimic, a continuat omul. Au luat totul, de un car de vreme, iar acum fac doar producții de televiziune, care nu cer prea mulți bani. Sunteți sigur că vreți să urcați?

— Sigur.

— Sunteți prima oară aici?

— Da.

— Vreți s-o luăm pe drumul spre Shanghai ori mergem direct?

Drumul spre Shanghai. Cunoșteam expresia, dar venea dintr-o epocă atât de îndepărtată, încât mi-a luat ceva vreme până mi-am dat seama ce sens avea. Tatăl meu o folosea. Poate o învățase la Nisa, într-unul dintre taxiurile astea amatoare de îmbârligături. Când opream amândoi vreun taxi parizian – înainte de perioada în care se lăsase ademenit de mașina cu șofer –, el dădea adresa și, apoi, adăuga, plin de hotărâre, fără să facă pauză: „Și, mai ales, nu o luați pe drumul spre Shanghai”. Era felul lui de a-i spune șoferului că drumul cel mai scurt era cel mai bun.

— Fie. O luăm pe drumul spre Shanghai, dacă trece pe *Promenade des Anglais*, i-am răspuns.

Tipul a fost de acord, fericit să-și rotunjească suma primită pentru cursă. Am trecut în viteză prin fața hotelului Negresco și a cazinoului Ruhl, până la castel, după care am schimbat direcția, pentru a o lua spre Victorine. Ce citisem atât de palpitant în carnetul lui Jean Hector? Nu mare lucru. Doar o

mențione despre o deplasare la studiourile din Nisa, în primăvara lui 1964, precedată de această notă: „*de rezervat o cameră pentru două persoane*”. După câte știam eu, tatăl meu nu indicase în niciun alt loc o deplasare în cuplu. Dar nu aveam idee la ce hotel stătuse. Și, apoi, cine păstra registre vechi de mai bine de treizeci de ani?

— Am ajuns, a spus șoferul taxiului, oprind în fața unui grilaj. Mai bine v-ați uita în direcția asta.

Mi-a arătat întinderea albastră a Mediteranei, zărindu-se dincolo de acoperișuri.

— O să mă duc mai târziu, am făgăduit eu.

— Grăbiți-vă, programul de vizite se termină devreme, mai ales în afara sezonului.

Am plătit, apoi am pornit-o în pas ușor. De obicei, la ora asta eram jucăria ascultătoare a lui Mayliss. Chiar dacă nu aveam nimic de văzut la Victorine, acest nimic însemna deja ceva.

Șoferul avea dreptate. Din fostul loc sacru al cinematografilei nu mai rămăseseră decât câteva hangare. Piscina fusese demolată. Decorurile din *Boulevard du crime* mai supraviețuiau doar într-o mare fotografie de pe un perete din holul recepției. Restul era lipsit de viață. Într-o aripă îndepărtată, panourile indicau că se realiza în direct o emisiune de divertisment. De-aia crezuse șoferul că sunt un tip de la televiziune. Un paznic pe care nu-l observasem mi-a ieșit în întâmpinare, urmat de un dulău bătrân, ros de artroză.

— Nu puteți merge mai departe, a spus, cu o voce dogită, omul. Direcțiunea ne-a dat ordine precise.

S-a apropiat până când i-am simțit răsuflarea care-mi trimitea în obraz damful ultimului pahar băut. Să tot fi avut cincizeci-șaizeci de ani, ca și cum, datorită timpului petrecut în preajma actorilor, învățase să-și ascundă vârsta sau să aibă toate vârstele. Semăna cu câinele lui, mai ales la privire. Образul drept îi era traversat de un rid adânc, asemănător unei creștături. Mi s-a părut un ins cumsecade, care nici că avea altă pretenție decât să-i asculte mărturia, cu condiția să te conformezi ritualului, adică să-l lași să-și ia câte o pauză și doza cuvenită de pastis^[12].

— E cald la dumneavoastră, am început eu, ca să-i dau ghes să vorbească.

— Parizian?

— Da.

Câinele scheuna ușor.

— Bine, Cary, mergem. A îmbătrânit și el. Umblatul prin soare nu-i face bine. Să-l fi văzut pe timpuri. Vizitatorii voiau să le arăt platoul de turnare pentru *Copiii paradisului*, iar Cary, până să mă clintesc eu de pe scaun, îi și dusesse repejor până acolo. L-am învățat toate numele filmelor și ale locurilor din studio. *Lady L* al lui Peter Ustinov era în a treia baracă din prefabricate de pe ultima alee. Piscina din *Noaptea americană*^[13] a lui François Truffaut era după transformator, pe colină. Pentru *Să prinzi un hoț*, de Alfred Hitchcock, o iei la stânga, prin fața piscinei, o ții așa, pe *Boulevard du crime*, și ajungi chiar acolo... În fine, ajungeai. După aia, au făcut totul zob, iar, acum, pe Cary îl mănâncă artroza. Ca să fiu mai precis, ăsta e Cary al VII-lea. Au mai fost șase înaintea lui, și la toți le-am dat prenumele lui Cary Grant, am chiar poza lui cu străbunicul lor în brațe, un ghem de puf, pe vremea aia. Da' haideți la umbră, că murim aici.

Nu observasem că avea un ușor șchiopătat, pe care și-l mai atenua sprijinindu-se într-un baston făcut dintr-o creangă groasă de măslin. Umbla, în fața mea, cu mersul lui studiat, de Charlot, pe care trebuie să-l fi perfecționat de-a lungul vremii, ca un cabotin abil ce repetă, pentru galerie, cele mai vechi farse ale sale. M-a poftit în coșmelia lui cu pereții acoperiți de poze-suvenir, făcute cu Fernandel, Raimu și Tino Rossi.

— Care de aid vă interesează? m-a întrebat.

În loc de răspuns, am scos o poză în miniatură a tatălui meu, făcută de Studio Harcourt. El a luat-o în mână și s-a cufundat într-o îndelungă tăcere. Apoi, a dat din cap, ca un cunoscător.

— Am mai văzut mutra asta, a tras concluzia paznicul. Da' asta era pe puțin cu douăj' de ani în urmă.

— Da, pe puțin.

— Stați să văd. Jean Hector, ăsta e. Șeful operator. Un barosan al luminilor, m-am prins, așa-i?

— Era tatăl meu.

Omul m-a privit cu de-amănuntul.

— Nu semănați cu el, a mormăit omul, cu un aer sceptic.

— Am luat totul de la mama, am spus, nădăduind să-i trezesc vreo amintire.

— Nu știam că Jean Hector era însurat. Venea deseori aici. Nu vreau să vă necăjesc, dar nu era întotdeauna cu aceeași fată. De altfel, era un om de meserie. Căuta dubluri pentru fixarea luminilor și astea se schimbau tot

timpul, după starul din momentul ăla. Uneori, îmi spunea: „Jeannot, găsește-mi o fată care să semene cu Catherine Deneuve sau cu Jeanne Moreau sau cu Romy Schneider”. Dacă vă închipuiți că era ușor...! Făceam turul tuturor teraselor de pe promenada Saleya ca să dau de pasărea aia rară.

— Dubluri pentru fixarea luminilor? am întrebat, fără să-mi ascund mirarea.

— Pe vremea aia, operatorii-șefi aveau nevoie de o groază de timp ca să-și regleze eclerajul. Vedetele n-aveau chef să li se urască așteptând în poziție de drepti, doar ca să vadă dacă lumina cădea la fix pe ele. Atunci, se căutau dubluri care nu trebuiau musai să le semene la chip, era de-ajuns să aibă aceeași siluetă. De multe ori, marile staruri aveau dublurile lor oficiale, actrițe de mână a doua, care sperau să treacă, într-o bună zi, de cealaltă parte a oglinzii. Dar se întâmpla ca dublurile să fie recrutate chiar la fața locului, pe nepregătite. Aș putea să vă spun o groază de filme unde scenele în penumbră au fost turnate de dublură, și nu de actorul distribuit în rol.

Cum paznicul continua să-mi explice totul pe larg, nespun de fericit că avea parte de un auditoriu captivat, gândurile au început să-mi umble brambura. Mi-l imaginam pe tatăl meu cu tinerele creaturi cărora le făgăduia că or să devină, de a doua zi, stele ale marelui ecran. Le selecționa după înfățișare: părul lui Catherine Deneuve, carnația lui Anouk Aimée, mersul Annei Karina.

— Să vă spun unde stătea, când venea la Nisa, mi-ar fi de-a dreptul cu neputință, regreta bărbatul ce purta porecla Jeannot. Dar o să vă arăt ceva care v-ar putea interesa. Veniți cu mine.

Am ieșit în soare. El s-a îndreptat, șontăcăind, spre un hangar de tablă neagră, care părea să fi scăpat de devastare. Câinele se ținea după noi gâfâind.

— Nu merge prea iute, Cary! a strigat ghidul meu. Las' că o să-ți adulmeci tu mirosurile tale alea vechi, fii pe pace.

Apoi, întorcându-se spre mine:

— Aici, nu mai aduc pe nimeni. E ca un fel de debara, un talmeș-balmeș din trecut. Oamenii vor să vadă doar platourile de televiziune. Nici nu-și imaginează ce s-a turnat aici, înainte. Pierderea asta de memorie e o nenorocire, parcă Alzheimeru' ar fi boală contagioasă, nu alta. Victorine nu-i mai spune nimic nimănui. Intrați.

A împins o ușă mare, culisantă, într-un bubuit metalic. Mi-au trebuit câteva secunde ca să mă obișnuiesc cu întunericul. Forme obscure ocupau

întregul spațiu. O armată de reflectoare ciclopice, montate fiecare pe un trepied de oțel.

— Sunt lentile Fresnel, a declarat, cu mândrie, Jeannot. Vestigiile studiourilor. Primele au venit aici înaintea mea, la începuturile anilor treizeci. Unele au folosit chiar și pentru *Noaptea americană*. Tatăl dumneavoastră era căzut în admirația monștrilor ăstora. Îmi amintesc foarte bine. Venea seara și lustruia cu mâna lui lupa aia groasă, din sticlă, cu striurile în spirală, ca și cum era hipnotizat de lumina ei. Se pricepea. Parcă-l văd cum verifica să fie toate făcute la Cremer, în Germania. După el, era singurul fabricant valabil. Vă puteți apropia.

Am fost cuprins de o emoție neașteptată. Reflectoarele înălțate în fața mea, cu grinda lor de metal și cu manivelele de pe care se luase vopseaua, îmi restituiau prezența tatălui meu. Paznicul a aprins rândul din față. Una după alta, s-a luminat o duzină de luni enorme, bucălate.

— Dați-vă puțin mai în spate, că vă coaceți. Fiecare lentilă filtrează două mii de wați; cu așa ceva te bronzezi și în toiul nopții, vă jur!

Pășind agale, am dat ocol acestor obiecte din alte vremuri, care luminaseră atâtea chipuri și atâtea vise. Jeannot continua să vorbească, dar nu-l mai ascultam. Uneori, câte un nume se imprima în conștiința mea: Eric von Stroheim, John Huston, Delphine Seyrig (pronunța „Sey-rigue”, cu un puternic accent meridional). Lumina țâșnea de peste tot, se reflecta în aripile cu carcasă de sârmă ale ventilatoarelor. Începuse să se încălzească serios, mai ales după ce Jeannot a aprins al doilea rând de reflectoare. Ca în fotografiile făcute într-o clasă, cele mai mici fuseseră puse în față, cele mari, în spate. De-o parte și de cealaltă a capetelor lor mari și rotunde, erau fixate, în șuruburi, niște mânere de lemn. O lentilă Fresnel se odihnea de-a dreptul pe jos, coborâtă de pe stativul ei. Apropiindu-mă, am simțit un suflu fierbinte pe lângă călcâie. Am început să apăs încet pe o manivelă. Fasciculul luminos a înaintat, lățindu-se.

— Pentru travellinguri aveau un cărucior, a spus ghidul.

Metalul vibra, lumina ieșea pe toate fantele de pe laturile aparatului, ca niște snopi de scânteii. Parcă ar fi fost o făptură vie. Fierătania se înfierbânta ca un aeroplan de odinioară, în momentul decolării.

— E frumos, nu-i așa? m-a întrebat Jeannot, sigur de răspunsul meu.

Am dat din cap, fără o vorbă. Paznicul nu a insistat. Am făcut cale întoarsă, până în vizuina lui.

— Gândiți-vă, mi-a spus pe drum, ca să turneze *Frumoasa și bestia*, au avut nevoie de treizeci de reflectoare ca astea. Pesemne că mureau de cald pe sub costume, mai ales Jean Marais.

Ne-am așezat în jurul mesei rotunde, acoperită cu o pânză cerată. El a dat drumul unui ventilator și a scos o carafă de apă rece dintr-un mic frigider, cel mai prețios bun pe care îl avea aici, împreună cu o sticlă de pastis. Ridul de pe obraz îi prelungea zâmbetul. Cu ochii pe jumătate închiși, din pricina strălucirii lămpilor Fresnel, probabil că visa la vreo scenă de western-spaghetti, din ultimele mari momente de la Victorine. Aerul lui trist l-ar fi sedus pe tatăl meu.

— Plecați înapoi astăzi? m-a întrebat paznicul.

— Diseară, cu ultimul avion.

Mi-a mai turnat nițel pastis. Capul începea să mi se învâртеască.

— Lentilele Fresnel de acolo...

— Ce-i cu ele?

— Sunt de vânzare?

Omul mi-a ascultat întrebarea holbându-și ochii.

— Ei drăcie, da' ce să faceți cu ele?

— Nimic. Să le țin amintire.

— Și unde să le puneți? Vă trebuie un tavan al naibii de înalt!

— Mă gândeam la aia care n-are stativ, doar lupa aia groasă, de sticlă, și variatorul de lumină.

După privirea mea, Jeannot a înțeles că vorbeam serios.

— De preț, nu știu ce să vă spui. Să zicem c-ar fi după greutatea fierătaniei, da' nu știu tarifele. Au ăștia camioane care fac naveta la Lutèce.

Cu un semn din bărbie, mi-a arătat echipa de televiziune care turna o emisiune-concurs.

— Pot să-i întreb cât ar cere ca să v-o livreze. În rest, eu nu vreau să mă fac cu bani din chestia asta. Și, pentru că sunteți băiatul lui Jean Hector, s-ar zice că o asemenea lampă vă și aparține într-o oarecare măsură.

Am acceptat un ultim pastis, ca să perfectăm afacerea. Mi-ar fi plăcut să mă întorc în hangar și să-mi mai admir puțin achiziția. Dar era târziu și mi-era teamă să nu pierd avionul. Mai ales dacă taxiul mă fericea cu drumul spre Shanghai.

În zborul cu care mă întorceam, mi-am imaginat-o pe Mayliss goală, în haloul lentilei mele Fresnel.

Camille era o tânără de douăzeci și șapte de ani, puțin mai înaltă decât mine. Aici se oprea comparația cu Mayliss. În Camille, totul era viață și poftă de a trăi. O întâlnisem la Palatul de Justiție, cu câteva luni în urmă. Eram adversari într-un proces de divorț. Clientul ei era unul prea puțin recomandabil, așa că obținusem lesne câștig de cauză pentru mama de familie care fusese părăsită și pe care o apăram. Dar Camille – sau mai degrabă maestrul Amauzan, după cum ne adresam unii altora, la barou – mă sedusese. În seara în care a fost condamnat clientul ei, o invitasem la un pahar, în cafeneaua din piața Dauphine. Mi s-a înfățișat așa cum o ghicisem în timpul audierilor, cu limbajul ei direct și cât se poate de neșlefuit, în acest univers peste măsură de codificat al justiției. Râdea în hohote și mi-a făcut cunoscut că își cizela trupul, pe tot parcursul anului, în apa piscinei de la Pontoise. După aceea, s-a întâmplat să-și petreacă unele nopți cu mine, mai ales în weekend, atunci când Mayliss nu mai era decât tăcere, iar chipul ei o schiță nedeslușită, care se sustrăgea amintirii, de cum închideam ochii sperând că o s-o regăsesc.

Conturul coastelor ei, armătura spatelui ei, claviculele ei bine acoperite – acolo unde adorata mea își arăta, ca pe o victorie, solnițele care îi subliniau slăbiciunea –, totul, cu excepția înălțimii, o deosebea pe Camille de Mayliss. Și Camille a fost aceea pe care am sunat-o chiar în seara când m-am întors de la Nisa, după ce Mayliss îmi lăsase pe robot unul dintre mesajele de despărțire pasageră cu care mă cadorisea uneori.

Cu o voce neutră, mă anunța că trebuise să plece în grabă la Oslo, ca s-o înlocuiască pe o translatoare bolnavă, la un simpozion internațional. Avea să lipsească opt-zece zile, urma să mă sune din nou, dacă putea. „Ah, era să uit, soțul meu a aranjat să mă însoțească, pe ăla mic l-am lăsat la sora mea, să nu încerci să vii după mine, spor la lucru cât lipsesc eu, ar cam fi timpul să te pui iar pe treabă.”

Când Mayliss se ținea la distanță, tăcerea era însoțită deseori de un mesaj scris pe un ton avântat, construit în jurul unei teme reluate destul de des: că

nu aveam prea multă grijă de ea și, mai ales, că nu mă puneam prea mult în locul ei de femeie măritată.

Luând inițiativa acestei distanțări, așa cum făcusem când am plecat la Victorine, încercam să-mi domesticesc pasiunea bolnavă pentru Mayliss, să fixez eu însumi limitele aservirii mele. Știam că, într-o zi, trebuia să pun capăt legăturii cu Mayliss, așa cum te lași de un drog. Dar acea zi părea să fie încă îndepărtată, iar, dacă, în unele seri, Camille îmi ținea loc de metadonă, tot Mayliss rămânea heroina mea.

Nu-i ascunsesem lui Camille existența lui Mayliss. În schimb, lui Mayliss nu-i spuseseam că în viața mea intrase o tânără Camille, de parcă faptul că îmi înșelam, cu o tânără celibatară și totodată liberă, amanta măritată era ceva necuviincios. Camille și Mayliss nu se puteau eclipsa una pe alta, căci trăiau pe niște planete atât de opuse!

În timp ce Mayliss lăsa storiile în plină zi, lui Camille îi plăcea să facă dragoste pe lumină. Singura ei fantezie era să se înfățișeze uneori, în strada Budé, purtând o bluză închisă în o sută unu nasturi de sidef lăptoși și lunguiți, ca să prelungească plăcerea despuiatului. Dacă Mayliss își punea o groază de întrebări despre intensitatea sentimentelor, despre moarte, ca entitate geamănă necesară iubirii, sau despre orice alt subiect de ordin universal, Camille avea mare grijă să nu-și facă probleme pentru nimic. Dar era de-ajuns ca Mayliss să-mi anunțe în scris sau la telefon întoarcerea ei iminentă și ora de întâlnire, adăugând această precizare, care făcea să-mi bată mai tare inima: „O să port aceeași rochie ca ultima oară când ne-am văzut, pentru a relua astfel firul – sau filmul, dacă preferi – de acolo de unde l-am întrerupt”; era de-ajuns ca ea să dea din nou semnalul pasiunii, cu iluziile și cu reprezentările ei carnale, cu parfumurile și cu moscul ei, pentru ca întreaga mea ființă, uitându-și veleitățile de distanțare sau amânându-le pe mai târziu, să se arunce în primul taxi ce ducea la locul indicat, o grădină, o bancă sau, și mai bine, o canapea, căreia îi cunoșteam fiecare adâncitură și care se afla sub supravegherea unei păpuși cu chipul de porțelan.

În seara aceea, când Mayliss zbura într-un avion cu direcția Oslo, însoțită de bărbatul ei, n-am avut altă soluție decât s-o chem în ajutor pe Camille. A venit. Și, după trei zile, când un camion de livrări mi-a blocat străduța pentru ca doi zdrahoni să urce în garsonieră lentila Fresnel și trepiedul ei de oțel, pe care Jeannot le expediase, în cele din urmă, cu același transport, tot

Camille s-a dezbrăcat, cu o seducătoare încetineală, în strălucirea acestei incandescențe, devenind sub ochii mei, și cu toată inocența, dublura pentru fixarea luminii asupra unei Mayliss pierdute.

Zilele fără Mayliss mi-o restituiau totuși în gând, chiar și când simțeam, lipit de mine, trupul călduț al lui Camille răsfățându-se într-o goliciune fără rețineri. Naufragiat într-un soi de ațipeală, cu ochii închiși, mi se întâmpla să-i confer acestei prezențe o cu totul altă identitate, deși atingerea pielii, cea a cărnii, cea a părului blond și buclat al lui Camille, fără să mai vorbesc de fermitatea musculoasă a trupului ei, nu puteau lăsa loc nici unei confuzii.

Cu Mayliss trăiam în niște false pliuri ale timpului. Întins pe canapea, îi priveam spatele ondulându-se în fața pianului. Uneori, inima mea își ieșea din ritm, sărind peste o bătaie, poate chiar și peste două, blocată de atâta grație și sprinteneală. Era Chopin. Dacă Mayliss, după ce cufundase încăperea într-o blândă penumbră, se apropia de mine, n-aveam liniște până ce nu-mi puneam inima la unison cu a ei. La prima mea mângâiere, o simțeam vibrând ca un copăcel gingaș – mesteacăn, salcie plângătoare, pui de plop tremurător – în bătaia vântului. Foarte curând, Mayliss îmi spunea: uite ce tare bate; foarte curând auzeam un nebun bubuindu-i în piept, ambalându-se, lăsând în urmă bătaile mele, ca și cum ea trebuia să plătească plăcerea mai scump decât mine. Într-o după-amiază, și-a rănit buza superioară în marginea ciobită a căniei din care bea un ceai. Imediat, a dispărut, cu gura înroșită, în baie. După câteva minute, s-a întors, fără să mai aibă pe carnea buzei altceva decât un firicău subțire, purpuriu. Când am întrebat-o dacă totul era în ordine, mi-a arătat, cu un gest triumfal, mâinile. Mayliss își vopsise unghiile cu propriul sânge.

În altă zi, văzându-mi ostilitatea față de melodiile triste pe care le cânta, m-a privit cu un aer fioros și m-a somat să mă explic, aruncându-mi în nas niște tranșante „tu nu iubești!” Dădea din cap, înainte și înapoi, cu o bruscă vehemență, parcă pentru a-mi înfige mie, în țeastă, cuiul acestei discordii eruptive. Era momentul reproșurilor-fulger, cerul nostru albastru se sfâșia sub suflarea neguroasă a furtunii. Somat să-mi dovedesc dragostea, mi se părea că sunt un călător interpelat de vameși, care, la întrebarea „ce aveți de declarat?”, răspunde „nimic”; nimic în afară de dragostea lui pentru femeia asta pe care o urma peste tot, pe care ar fi urmat-o cu dragă inimă la Oslo sau în orice altă parte, pentru a sublima zilele și orele, căci timpul, timpul unuia fără celălalt, pentru ei însemna numai suferință.

Se mai întâmpla ca Mayliss să vrea să mă schimbe. Seducătoarea devenea prădătoare, cu purtări mieroase și prefăcute, cu mici remarce fugitive. Ofensiva ei era îndreptată împotriva profesiei mele. Un avocat se cuvenea să apere din altruism, să îmbrățișeze cauzele drepte. Faptul că preocupările mele se puteau dovedi de natură materială îi șoca spiritul, atât cât putea fi el de dezinteresat, dacă te gândeai că ea era o femeie măritată cu un prosper asigurător. Aceste conversații începute pe un ton glumeț degenerau destul de repede, mai ales dacă erau alimentate și de alte curențe subterane, când Mayliss, renunțând să atace întregul pământ, își concentra tirul asupra singurului reprezentant al speței umane avut la îndemână, sub acoperișul ei, adică asupra unui meloman jalnic și insensibil la melancolie, dublat de un avocat fără alt ideal decât cel pecuniar, care căuta într-un fel destul de confuz urmele unei mame de comedie.

În acele momente, Mayliss devenea alta. Transformarea era mai degrabă o transmutare, ca și cum un doctor Jekyll de sex feminin devenea o Miss Hyde răzbunătoare, mai palidă ca niciodată, schimbându-și mușenia obișnuită într-un potop de vorbe ieșite dintr-o inepuizabilă sursă de ranchiună. Mayliss urca în registrul acut, contrapunct izbitor al notelor bubuitoare și cataclismice ale claviaturii ei. Începea să-mi spună „dumneavoastră”, îmi vorbea în limbi pe care nu le cunoșteam sau nu le înțelegeam, un jargon extras fără îndoială din numeroasele ei dicționare care alcătuiau un adevărat monument al cuvintelor presupuse a apropia totuși ființele umane. Dacă Mayliss se putea lăuda că stăpânește treisprezece limbi și dialecte, în schimb, nu mai știa să spună niciun cuvânt tandru. Aceste ședințe de groază se terminau cu ochi înroșiți, parcă o auzeam pe Anouk Aimée în *Lola* („Se vede că am plâns?”). Mayliss își ascundea ochii sub umbra pleoapelor, iar eu mă întrebam dacă și actrițele se foloseau de această armă desuetă pentru a se proteja de lumina tatălui meu. Plecam mai devreme decât trebuia, dar era deja prea târziu. În acele seri, sub masca albastră de la compania Iberia, era foarte frig. Mayliss îmi arăta cealaltă față a ei, cotlonul întunecat al inimii ei, reversul dragostei.

Mayliss s-a întors de la Oslo și, după cum prevăzusem, a voit să mă vadă. Ceremonialul a fost respectat întocmai: purta o încântătoare rochie de bumbac imprimat în nuanțe de bleu, fără nimic pe dedesubt, aceeași rochie pe care degetele mele grăbite i-o scosese în urmă cu zece zile, în clar-obscurul din salonul casei ei. Își dorise ca regăsirea noastră să se petreacă în exterior, ca și cum scena care urma să fie jucată avea nevoie de lumina deplină a lunii mai, de strălucirea din priviri, de gesturile nete (oneste), totul redus la ceea ce este tolerat în locurile publice. M-a întrebat cu ce mi-am umplut timpul în lipsa ei, dacă escapada mea la Victorine fusese fructuoasă, dacă mi-a fost dor de ea. A trecut repede peste motivul plecării împreună cu bărbatul ei, rostind o frază cam prea literară, citită fără îndoială într-unul din romanele alea vechi englezești, după care se dădea în vânt. Cred că spunea așa: „Depărtarea este protecția derizorie a ființelor care se sfâșie din iubire”. Dar ea continua să mă iubească, mai mult ca niciodată, pentru totdeauna. Am fost nevoit să constat, plin de fericire, dar și cu puțin dispreț față de mine însumi, având în vedere eforturile pe care le făcusem ca să mă eliberez, că și eu simțeam la fel, acum, când, sub ochii mei, se alcătuia din nou chipul de o frumusețe pură și perfectă al lui Mayliss, după ce dispăruse masca neliniștitoare a lui Miss Hyde.

O nouă perioadă de armonie începuse o dată cu momentul regăsirii în fața catedralei Notre-Dame, unde pășisem amândoi, în același timp, pe dala indicând kilometrul zero, căci lui Mayliss îi plăceau simbolurile primei dăți, întoarcerile la izvoare, etalonajul precis al dragostei noastre. Tribut plătit despărțirii noastre și dovadă că bun-rămasul era mereu un bun-găsit, ea își puse, așadar, faimoasa rochie în nuanțe strălucitoare de bleu, de sub care nu se zărea nici cea mai mică urmă de lenjerie. În timp ce ne îndreptam, pe jos, spre garsoniera din strada Budé, îmi imaginam întreaga ei goliciune cunoscută doar de mine și oferită aerului proaspăt al dimineții, goliciunea pe care aveam s-o culeg cu buzele mele, ca pe un fruct copt, drept răsplată pentru un post mult prea îndelungat. Această întetire a vâlvăților pasiunii

se petrecea în zori. N-am idee ce explicație îi putea da Mayliss bărbatului ei, de se afla în inima Parisului, la ora șase dimineața. Poate că nu-i dădea niciuna, în virtutea înțelegerii intime stabilite după regulile unui partaj al sentimentelor, pe care doar ea le contabiliza. Preferința ei pentru zorii zilei mă intrigase. Spre sfârșitul vieții, și tatăl meu se scula când se crăpa de ziuă. Așa îndrăgostit cum era de promisiuni și temător de căderi, el prefera culorii roz-flamingo, a cerului la crepuscul, această strălucire vaporosă dinaintea răsăritului. Aurora îi spăla angoasele nocturne. El folosea cuvântul „reînviere”; brusc, înțelesesem adevărata importanță a acelui Iisus-Trist, agățat deasupra patului său.

Mi-am reluat fără întârziere drumul către Kremlin-Bicêtre, către salonul umbros al lui Mayliss, către canapeaua ce părea să-mi păstreze toate contururile trupului. Eram un bibelou printre bibelouri, echipat totuși cu un sex și cu un stomac. În această perioadă de răgaz, existența mea părea turnată într-un tipar de răsfăț, pe care, acum, îl asociez cu mâncarea pe care Mayliss o pregătea anume pentru mine. Cum ajungeam, simțeam răspândindu-se miresme suave. Erau bucate sărate – quiche cu legume (nu îndeajuns de coaptă) sau scoici Saint-Jacques (nu îndeajuns de decongelate) –, dar și dulciuri, ca pentru copii – pricomigdale cu ciocolată (prea coapte), bezele (prea moi) și tarte calde (cu fructele cam uscate), totul vădind o asemenea devoțiune închinată umplerii stomacului meu, încât ai fi jurat că, în lipsa ei, făcusem foamea. Înghițeam cu ochii închiși ofranda lui Mayliss, ajutându-mă la fiecare îmbucătură cu câte o gură de apă sau de ceai, tulburat de această mână care mă hrănea cu aceeași ardoare cu care mă mângâia. Și, printre mușcăături reținute și tandre împunsături cu vârful limbii, regăseam în blănița ei roșcată gustul sărat, de quiche, și savoarea iodată a scoicilor, în timp ce gemetele i se acordau cu involburarea unei nocturne interpretate de Samson François, unul dintre scumpii săi dispăruți. Înconjurându-mă cu infinite atenții, amestec de vegetal și de animal, Mayliss devenea liană și leoaică. Eram prizonierul ei.

Se mai întâmpla, tot în acea perioadă, în care starea de grație se reîntorsese, ca ea să descopere în pledoariile mele sclipiri de geniu. Chiar dacă apăram un hoț de duzină sau un asasin – cum s-a întâmplat în cazul Moncourrier, când victima, recepționar la poștă, fusese ucis de un tânăr de douăzeci de ani, care purta tocmai numele (ciudată predestinare!) Moncourrier –, Mayliss se instala în primul rând al publicului Curtii cu Juri. Ochii ei se transformau în acele mici reflectoare de urmărire, de la teatru,

care îl țin pe artist în mijlocul unui cerc de lumină și din care acesta nu poate scăpa decât la sfârșitul spectacolului. În acele clipe, Mayliss întruchipa cu adevărat lumina. Din privirea ei neclintită, sorbeam, ca dintr-un izvor, o nouă elocvență, al cărei ecou ajungea uneori până la urechile lui Léon Walsberg. El se mulțumea să mă felicite cu sobrietate. Aștepta de la mine mult mai mult. În acele performanțe oratorice credeam că văd semnul ascuns al originii mele, pornirea naturală de a juca teatru, dovadă că eram, cu adevărat, fiul unei actrițe și, în mod secundar, amantul alteia.

Apoi, pe neobservate, cerul nostru se întuneca. Chopin părăsea claviatura, lăsând loc unor compozitori și mai funebri. Cu degete istovite, Mayliss îmi puneă, în cele din urmă, în mână mâna ei, lăsându-mă să constat încă o dată că linia vieții i se întrerupea brusc, în podul palmei. Verificam prezența unei mici cicatrice albe, în apropierea încheieturii pumnului stâng, despre care nu puneam nicio întrebare, de teama răspunsului. Întunecarea ieșea din nou victorioasă, iar eu formam mai des numărul de telefon al lui Camille, cod salvator al unui amor cifrat.

Biroul tatălui meu nu-mi mai ascundea niciun secret. Cunoșteam toate acele chipuri de actrițe, care îmi deveniseră familiare, fără să le pot asocia totuși un nume; cunoșteam toate acele carnete de turnare, pe care, de fiecare dată, tot amânam să le clasez. Numai jos, în partea dreaptă, mai rezista un singur sertar. Cheia rămânea înțepenită în broasca de aramă; îmi era cu neputință s-o răsucesc, chiar dacă încercasem s-o forțez. Poate se rupsesse înăuntru. Ori se umflase lemnul și o împiedica să intre.

Totuși, într-o dimineață, una dintre acele dimineți în care căutam o cale de-a evita vizita la Kremlin-Bicêtre, am reușit să deblochez mecanismul. Trăsesem atât de tare de cheie, încât m-am dat pe spate, iar sertarul a cedat, în sfârșit, cu un zornăit. Conținutul i s-a împrăștiat pe jos, la picioarele mele: măruniș, monede de zece și de douăzeci de centime cu profilul cizelat al lui Marianne, ca și cum tatăl meu, chiar și când era vorba de fierătării, nu putuse colecționa nimic altceva decât chipuri de femei. Fără nicio surprindere, am descoperit un vraf de fotografii în alb-negru, reprezentând fețe necunoscute. Unele înfrumusețate de lumină, altele, dimpotrivă, foarte urâte, semn că Jean Hector avea hachițele lui și își putea folosi cu cruzime lămpile. Într-una din zile, l-am întrebat ce actriță, dintre toate cele cărora le luminase chipul, îi apărea când închidea ochii. A șovăit, apoi mi-a răspuns „niciuna”. Știam că minte, dar continuase să susțină această minciună.

Am cercetat din nou maldărul de fotografii. Pe spatele lor nu apărea nici un indiciu, nici despre identitatea actrițelor, nici despre data la care fuseseră făcute clișeele. Tocmai asta era semnătura tatălui meu, marca lui de fabricație: reținerea de a scrie. În acest talmeș-balmeș în care epocile păreau să se amestece – dar oare puteam avea certitudinea? – am găsit mai multe bobine galbene, doar puțintel mai groase decât un biscuit cu unt. Pe cutia uneia dintre ele fusese lipită o bucată de leucoplast, pe care timpul și, cu siguranță, atmosfera închisă din sertar o înnegriseră. Pe ea se puteau citi niște litere majuscule scrise cu un pix anemic: NISA.

Nu aveam un proiector pentru a viziona aceste imagini; m-am întrebat cine m-ar fi putut scoate din impas. Îmi trebuia un aparat vechi de cel puțin douăzeci de ani. Am privit câteva imagini în zare, la fereastră. Dar pelicula era prea întunecată. În aceeași seară, Léon Walsberg a venit în garsonieră și mi-a adus proiectorul unuia dintre prietenii lui, care rămăsese cu nostalgia filmului super-8. Léon părea nespus de fericit să mă vadă aici, ușurat, în mod evident, că preferam vechiturile astea suferințelor distilate de Mayliss. N-a insistat să rămână. L-am lăsat să plece, pândind bezna nopții, ca să-mi încep ședința de proiecție.

Adunasem șapte filme mici, care nu durau mai mult de trei minute fiecare. Inima a început să-mi ticăie de îndată ce extremitatea tăiată oblic s-a angajat în proiector, însoțită de susurul desuet al motorului. Unele dintre aceste micuțe scurtmetraje i-ar fi umplut de bucurie pe cinefili. Am recunoscut un extras de turnare din *Vechea pușcă*, realizat probabil de tatăl meu, după ce instalase luminile. Romy Schneider părea să spună ceva hazliu, în timp ce Philippe Noiret golea un pahar de vin alb. Pe buzele mute i se citea limpede cuvântul: „noroc”. Celelalte filme proveneau, în cea mai mare parte, de la turnările lui Claude Sautet. Tatăl meu îl ajutase la eclerajul filmului *Sfidând toate riscurile*. Mai târziu, Sautet îl rechemase pentru *Întâmplările vieții*. Continuaseră cu o serie frumoasă, *Max et les ferrailleurs*, *César și Rosalie*, *Vincent*, *François*, *Paul și ceilalți*, apoi *Mado*.

Nu știu cum alunecase tatăl meu din lumea adolescenței a lui Truffaut în cea a lui Sautet. Îmi imaginez că împărtășea cu cel de-al doilea imensele crize de neliniște, teama de bătrânețe, de singurătate, tandrețea pentru oameni, timiditatea în fața femeilor. Jean Hector știa să-i insufle siguranță lui Sautet, filmând de minune scenele de noapte și de ploaie, farurile mașinilor, chipurile uluite ale lui Montand și Piccoli, ridurile lor de pe frunte, fumul trabucurilor, șiroaiele de apă prelinse pe parbriz. Ca și prietenia care-i aduna pe oameni în cafenele, gașca de gagii, despărțirile pe tăcute, lăsând să vorbească numai ochii.

Ultima bobină purta această mențiune: „*Chemin-Long 67*”. Era mai grea decât celelalte, de parcă fuseseră lipite la un loc două filme. Încă de la primele imagini, am simțit o emoție deosebită. Nu mai eram la cinema, ci în clocotul vieții. O tânără femeie mergea pe plajă, însoțită de un băiețuș – de trei ani, de patru ani? – care o ținea de mână. Cameramanul – tatăl meu? – abuza de zoomuri pe chipul acestei femei, neglijându-l pe al micuțului, din

care nu apărea în câmp decât un scalp șaten. Nu avea ochi decât pentru ea, animal cu privire stranie, intensă, având în expresie un soi de nebunie, o privire ca un hău fără fund, goală și cu sticliri de sălbăticie. Pe toată durata filmului, camera se plimba de la față la întregul corp al tinerei femei, cuprinsă într-un plan mai larg. Era foarte înaltă, cu umeri rotunzi și musculoși, de înotătoare. Avea părul scurt; semăna cu o pisică sau cu o panteră, un animal înzestrat cu gheare, de bună seamă. Copilul, figurant fără figură, dispăruse. Jean Hector, dacă el era într-adevăr autorul filmului, o tratase pe necunoscută ca pe un star. Ei îi era consacrată întreaga bandă. Aceeași scenă se repeta lângă valuri, mersul femeii semănând cu un dans. Să fi fost vorba de o secvență de probă, de un joc al seducției, de o făgăduială? Și ce căuta copilul, mâna copilului, în toată povestea asta?

Pierdut în gânduri, n-am observat când bobina a încetat să se mai învâртеască. Chipul tinerei femei se etala în plan fix pe peretele garsonierei. Deodată, trăsăturile i s-au schimonosit într-o grimasă oribilă. Filmul luase foc. Până m-am repezit să scot aparatul din priză, din chipul eroinei nu mai rămăsese altceva decât o amintire aeriană înăbușită de mirosul de ars. Mi-am trecut repede pe vârful limbii bucata de peliculă deteriorată, în speranța că voi recupera ceva din imaginea distrusă. Zadarnic. Un gust neplăcut mi-a umplut gura. Tatăl meu afirma că pelicula avea un fel de amăreală. Pesemne că încercase de multe ori să salveze un chip.

Toată seara, am proiectat de mai multe ori filmul *Chemin-Long* 67. Femeia aia mă fascina. Într-o noapte, când nu aveam somn, m-am apucat să scotocesc pe etajera unde erau stivuite carnetele de turnare ale lui Jean Hector. Nu mi-a fost deloc greu să dibuiesc cele două carnete din anul 1967, prinse la un loc cu un elastic. Privirea mi-a căzut drept pe paginile din timpul verii. Tatăl meu petrecuse vreo zece zile, în iulie, la Victorine (știam deja). Lucrase la o coproducție franco-italiană turnată la Napoli, apoi se dusesse după echipa lui Jacques Demy, la Rochefort, pentru a aranja luminile *Domnișoarelor*. Eram pe punctul de a trece la rezezeală peste o pagină din luna august, care menționa pe un singur rând o scurtă ședere la Chemin-Long, cu această precizare: „vizită la Dr. Caussimon”. Aceste cuvinte m-au făcut să mă opresc, dar degeaba le citeam și de la cap la coadă, și de la coadă la cap, că nu mă lămureau. Mi-am continuat minuțioasa inspecție până la ultimele pagini din 1967, fără să mai găsesc vreo mențiune despre Chemin-Long. La sfârșitul carnetului, prinsă în clapa îndoită a copertei, o hârtie albă, îngălbenită de vreme, era împăturită în două. Purta antetul unui

institut de boli nervoase, cu sediul în Chemin-Long (Gironde). Cineva adăugase, cu un scris minuscul, „Dr. Caussimon”, urmat de un număr de telefon de pe acea vreme. Am simțit că mi se înfierbântă obraji. Ardeam. Mă apropiam. Dar de ce anume?

În ciuda orei, n-am putut rezista dorinței de a mai vedea o dată filmul *Chemin-Long 67*, căutând în van, pe chipul tinerei femei, ceva din chipul meu. A fost nevoie de această proiecție nocturnă ca să descopăr ceea ce ar fi trebuit să-mi sară în ochi din capul locului: necunoscuta care pășea prin spuma valurilor semăna cu Mayliss. Aproape trăsătură cu trăsătură. Iar în ochi avea aceeași nebunie. Am încremenit, cu răsuflarea tăiată, ca și cum aș fi alergat prea repede. Voiam să-mi amintesc ce-mi spusese Mayliss despre maică-sa. Femeia dispăruse, dar ce însemna, cu exactitate, acest „dispăruse”? Gândurile mi se îmbulzeau în cap. Oare întâlnirea noastră de la *Trois Luxembourg* fusese cu adevărat întâmplătoare, așa cum pretinsese Mayliss? Sau și ea căuta pe marele ecran o prezență maternă?

Adunând bobinele lângă mine, mi-am dat seama că nu o văzusem pe aceea care purta însemnarea NISA, pe bucățica de leucoplast. Am fixat-o în proiector și am așteptat câteva clipe, cu sufletul la gură, să înceapă țârâiala aparatului, o dată cu primele imagini. În ele, la marginea apei, apărea din nou aceeași tânără femeie cu statura înaltă. Nu ținea de mână niciun copil. Se mulțumea să meargă; ghiceam glasul tatălui meu, sfătuind-o să fie naturală. Asemănarea cu Mayliss mi s-a părut atât de izbitoare, încât am crezut că era un trucaj. Timpul se rebobina în sens invers. Să fi fost oare Mayliss amanta lui Jean Hector acum patruzeci de ani? Să-mi fi fost oare mamă sau soră? Ultimele imagini din film erau neașteptate. Camera plonja brusc în întunericul unei capele. Tatăl meu cadrase mai multe vitralii care înfățișau principalele episoade din viața lui Hristos. Mi-am dat seama că, fapt excepțional, această bobină fusese turnată în culori. Soarele bătea ușor în vitralii, împrăștiind o lumină de sfârșit de amiază. Veșmintele apostolilor îți dădeau senzația că sunt din catifea și miere. Necunoscuta se strecura printre rândurile de bănci din capelă. Absența coloanei sonore îi accentua alura de felină. Dar, în acea clipă, tatăl meu părea mai puțin subjugat de silueta ei înaltă decât de strălucirea vitraliilor în acea obscuritate. Cu siguranță, căuta lumina lui Dumnezeu.

Apoi, filmul se termina înfățișând fațada albă a unei clădiri austere. Contrastul violent m-a făcut să închid ochii. Abia am avut timp să văd

obiectivul cadrând o fereastră de la etajul al doilea. O fereastră protejată cu gratii. În spatele acestora, tânăra femeie din golful îngerilor își flutura încet mâna. Din chipul ei nu se mai vedea nimic altceva decât o privire nebună.

A doua zi, de dimineață, am telefonat la informații, ca să obțin numărul actual al institutului medical din Chemin-Long. După o îndelungă căutare, operatoarea mi-a răspuns că nu găsea nici o referire la acest nume. Și nu exista nici vreun Doctor Caussimon. După-amiază, am luat trenul de Bordeaux. Acolo, mă aștepta o mașină închiriată. Îl anunțasem pe Léon Walsberg că am să lipsesc din Paris vreo două zile. Poate chiar mai multă vreme.

Simțeam nevoia să dorm. Cum am trecut de tunelurile de la periferie, legănat de balansul trenului, m-am cufundat într-o stranie reverie, din care se iveau iar chipul tatălui meu. Spre sfârșitul vieții, Jean Hector își continuase cercetările în privința surselor de lumină. Pe niște foi volante, adnotate de mâna lui, descria cum făcuse o veritabilă crescătorie de fluturi, pe care îi ținea închiși într-o mică seră cu pereții dintr-o țesătură ca o rețea. Își procura prin corespondență specii cu aripi albastre, care emiteau un sunet asemănător celui scos de diodele luminescente: morpho, princeps și, mai ales, fluturi azurii, de cimbrișor, niște specimene magnifice, care străluceau în timpul nopții. Tatăl meu aflase că aripile acestor fluturi captau lumina soarelui grație unor oglinzi minuscule și o restituiau în întuneric, plimbând un misterios halou albastrui, care străpungea vâlul nopții. Ultimul lui carnet de turnare povestea cum, în cursul unei scene de noapte, lăsase niște frumoși morpho și un azuriu să zboare deasupra actorilor, luminându-le astfel chipurile sub bătaia intermitentă a aripilor.

Fără îndoială, tocmai magia acestui albastru l-a incitat să treacă de la alb-negru la culoare, mai ales când a avut în obiectiv, pentru prima oară, chipul lui Romy Schneider. Exigența îi rămăsese neștirbită, dar considera că nu se trădează pe sine dacă folosea acea culoare – un albastru polar – pe un chip cu strălucire solară. „Romy face lumina K.O.”, îmi spusese într-o zi, fără altă explicație. Multă vreme, Romy Schneider a fost mama mea, doar fiindcă tatăl meu vorbea despre ea cu dragoste. Nu știam că, în ochii lui, ea nu era decât un fluture printre fluturi, de bună seamă cel mai frumos. Fotografia era captura sa.

De la cel mai pur alb-negru, uneori tulburat de fumul țigării lui, trecuse la un albastru voalat, ca în binecunoscuta deschidere, pe albastru, a

genericului din *Vincent, François, Paul și ceilalți*, unde Romy, cu desăvârșire uzată de nenorociri și alcool, nu mai apărea decât într-o scenă. Între *amor* și *omor*, pretindea tatăl meu, nu e decât o diferență de o literă, acel „a” mic, de la „atrăgător”. Jean Hector era amorezat de unele chipuri, pe altele le omora. Ce făcuse cu al meu, pe care nu-l fotografiase deloc? De fiecare dată când îmi spunea „îngerașul meu”, mă treceau fiorii. Asta eram pentru el: o ființă care trece și care nu este văzută, o tăcere, o absență. Cred că, în toate acele femei fotografiate de el – ofilite acum ca florile dintr-un sanctuar –, tatăl meu iubea mai ales absența lor. Transparența privirilor lor. Bănuiesc că, dacă ar fi putut, și-ar fi petrecut viața fotografiind *à contre-jour* eroinele, pândind, ca în *Alice în Țara Minunilor*, zâmbete de pisică fără pisică. Le-ar fi dus în acele „ombromate”, de unde ieși cu un clișeu al umbrei tale pozate din profil. Ar fi urmat înclinația acelor artiști care, văzând un înotător, pictează un înecat. El acumula imaginile ca mărturie, așa cum cauți dovezi împotriva timpului care trece. Dar toate aceste femei îi scăpau, până la urmă, cu consimțământul lui. Departe de a le pătrunde misterul, el se amuza, făcându-l și mai de nepătruns.

Când am ieșit din toropeală, trenul încetineea. Vocea controlorului anunța gara Saint-Jean. I-am privit pe pasagerii din jur, surprins că nu-i găsesc printre ei nici pe tatăl meu, nici pe Romy Schneider.

La adresa indicată pe hârtia cu antet, nu exista nicio instituție de sănătate. Chemin-Long era o mică localitate din bazinul Arcachon, pe drumul spre Cap-Ferret, a nu se confunda cu un cartier din Mérignac, de lângă aeroport. Pe timp de iarnă, majoritatea vilelor erau închise. Ca în toate târgușoarele de la malul mării, viața de aici înceta până când venea iar vremea bună. În extrasezon, rare erau mașinile înmatriculate în departamente îndepărtate, care se aventurau pe aceste drumeaguri înguste. Ocupanții lor se plimbau câteva momente de-a lungul coastei, căutau cu privirea duna din Pyla sau bancul din Arguin, apoi se întorceau la adăpost, fiindcă vântul trimitea cu violență, spre ei, valuri de nisip.

La sosirea mea, Chemin-Long era pustiu. Omul de la stația de benzină a holbat niște ochi goi, când l-am întrebat dacă exista pe-acolo vreo clinică. S-a scuzat, spunând că locuia în Chemin-Long doar de puțină vreme. „O clinică? Pe timpuri, s-ar putea”, a rostit, fără convingere. În seara aceea, m-am îndreptat spre singurul restaurant deschis, care oferea o priveliște panoramică. Proprietarul asigura și serviciul; fiindcă tot nu avea aglomerație, mi-a povestit cu însuflețire despre plimbările lui matinale, despre găgâitul găștelor prin ceață, despre mistreții pe care-i surprindea, în zori, îndeletnicindu-se cu pescuitul anghilelor din băltoace. Bărbatul se numea Papineau și venea din Charentes. Se instalase la Chemin-Long ca zarzavagiu ambulant, la începutul anilor șaizeci. Reușita și-o datora în întregime acestui restaurant cu pereți de sticlă, care domina orizontul. Mi-a oferit o cameră, în caz că nu-mi surâdea să mă întorc la Bordeaux în puterea nopții. Am acceptat.

— Atunci, o să-mi gustați asta! a exclamat înveselit, punându-mi în față o sticlă de armagnac vechi și două pahare mari de cristal.

Am ciocnit. Am spus, întocmai ca Philippe Noiret, în filmulețul tatălui meu: „Noroc!” Nu eram obișnuit să beau țării. A început să mă ardă pe gât, apoi în piept. M-am simțit îngreuiat de o stare de bine. Papineau dădea din cap, vârându-și din când în când nasul în vaporii de armagnac. Nici în ziua

de azi nu mi-aș putea aminti ce i-am povestit. Am tăifăsuț până târziu în noapte, uniți prin complicitatea alcoolului. A doua zi, de dimineață, m-am trezit o dată cu zorii. Auzeam oceanul. Un câine lătra la pescăruși. Mă culcasem fără să închid obloanele. Mi se părea că, în conversația cu Papineau, pomenisem despre Chemin-Long, acea misterioasă clinică. Dar, în minte, nu-mi mai rămăsese nici urmă din ceea ce vorbisem.

În sala unde se servea micul dejun, o tânără pe care n-o văzusem în ajun lua comenzile. Patronul urma să apară din clipă în clipă, cu pâinea proaspătă. Am așteptat lângă peretele de sticlă. Soarele lumina încetul cu încetul nisipul vâlurit de marea care se retrăgea. Plaja semăna cu un manuscris pătat ici-colo cu blocuri de locuințe.

— Sunteți deja în picioare! a exclamat Papineau, cu obraji înroșiți de aerul de afară. Iată cornuri calde și baghetă, serviți-vă!

— Auziți, domnule Papineau. Aseară, cu armagnacul, mi s-a cam rupt filmul...

— Aveți dreptate. Poveștile astea despre Chemin-Long e mai bine să le lăsăm pentru amatorii de fapte diverse.

— Am vorbit despre clinică, nu-i așa?

— Chestiile astea au rămas în trecut, vă repet. Doar n-o să vă îmbolnăviți din cauza lor. Scotociți mai bine în coșul de pâine, ia uitate ce moale e, și cornurile, uitate ce rumene sunt...

— Mulțumesc. Trebuie să-mi împrăpățez memoria. Mi-ați spus, cu adevărat...

— ... că totul a ars în 1967. O smintită a pus focul, după cum s-a scris în ziarele de atunci.

— Ce s-a întâmplat cu pacienții?

Papineau a fluierat printre dinți, ca și cum i-aș fi cerut mult prea mult.

— Despre asta, ar trebui s-o întrebați pe doamna Dauneuse.

— Cine e?

— Apoi, chiar că vi s-a rupt filmul de-a binelea, domnul meu. Aseară mi-ați pus aceeași întrebare. Doamna Dauneuse era administratoarea spitalului. O să vă spună ea povestea cu de-amănuntul, dacă țineți atât de mult s-o aflați. Dar, în locul dumneavoastră, aș lăsa-o baltă. Trebuie să ne gândim la cei vii, doar la cei vii!

Am dat din cap. Călcându-și parcă pe inimă, Papineau mi-a notat pe un colț de plic adresa doamnei Dauneuse.

— Trebuie să fie trecută de șaptezeci de ani, mi-a șoptit el, nădăjduind că o să mă facă să-mi mut gândul.

Doamna Dauneuse locuia într-un mic pavilion, la poalele dunelor. În ciuda unor praguri de lemn puse în fundul grădinii, un munte de nisip amenința să înghită acoperișul casei. Ea acceptase, la telefon, să mă primească după prânz. Mă aștepta în salon, ținându-și mâinile aidoma unor curmeie de viță, încrucișate.

— M-ați îngrijorat, mi-a spus de cum am trecut pragul. Nu se mai termină odată cu drama asta?

Doamna Dauneuse era o femeie micuță, cu înfățișare severă și cu ochii ușor umflați, care pesemne că se închideau adesea în fața unor amintiri neplăcute. Părul alb, făcut permanent, bătea, la lumină, într-o nuanță albăstruie. Pregătise cafeaua. Trei colaci bordelezi cu scorțișoară așteptau stivuiți pe o farfurioară, ca o mică fortăreață a deliciului. N-am putut rezista dorinței de a mușca din cel mai caramelizat.

— Măcar aveți poftă de mâncare, a observat ea, cu un zâmbet obosit.

Vocea tindea să-i devină pițigăiată. Era nerăbdătoare să cunoască motivul vizitei mele, încercând să afle dacă eram rudă cu vreun fost pacient.

— Nu vin ca să anchetez în legătură cu catastrofa, am început eu, iar această intrare în subiect a părut s-o liniștească.

— Am primit atâtea telefoane de la familiile victimelor, s-a jeluît doamna Dauneuse. Unele mă mai hărțuiesc și acum, după treizeci de ani, e o adevărată persecuție, mă înțelegeți. Am să port povara asta în spate până în ziua morții. Cine să fi ghicit că Marie Bordenave avea o brichetă?

— Cine?

— Marie Bordenave. Era o bolnavă tânără. Noi am bănuît că ea a dat foc clădirii, dar nimeni n-a putut dovedi. Au murit trei bolnavi, iar ea a dispărut. Poate că, după crima pe care a făcut-o, s-o fi dus să se înece, că avea tendințe suicidare. Dar nu i s-a găsit corpul nicăieri. Toți supraviețuitorii au fost internați din nou, la Gujan-Mestras și la Arcachon. Cazurile cele mai grave au fost preluate de centrul spitalicesc din Bordeaux. Prin urmare, ce vreți să știți?

N-am putut să-i răspund nimic. Măcar dacă aș fi luat cu mine filmul super-8 și proiectorul. Poate că doamna Dauneuse ar fi recunoscut acel chip, acea siluetă, ca și fațada albă și capela cu vitralii de catifea. Instinctul mă împingea să continui.

— Aveți vreo fotografie cu Marie Bordenave?

— N-am nevoie de fotografie ca să-mi amintesc de ea. Biata micuță. Țsta e un fel de-a vorbi, pentru că era înaltă. Ți-era milă când o vedeai umblând pe culoarele de la Chemin-Long. În cea mai mare parte a timpului ne fixa tăcută, aruncându-ne priviri dușmănoase sau, dimpotrivă, cu desăvârșire pierdute. Crizele ei erau spectaculoase. Brusc, suferea o metamorfoză. Se prezenta ca o eroină de film, pe care un regizor urma s-o caute dintr-o clipă într-alta. Dacă cineva se făcea că nu o crede, o apuca o furie de-aia... În sufragerie, le interzicea femeilor de serviciu să strângă masa până nu isprăvea și ea ce avea în farfurie. Pretindea că era filmată de o cameră, că nu trebuia nimeni să treacă prin dreptul aparatului, nici să facă zgomot cu tacâmurile. Asta se termina mereu la fel. Doi infirmieri o luau pe sus. Ea zgâria, scuipa, ne insulta pe toți, ne făcea călăi! Țipa că, într-o bună zi, talentul ei o să țâșnească în plină lumină. Ai fi jurat că repeta o frază învățată pe dinafară. Apoi, urma depresia. Se prăbușea sub efectul tranchilizantelor, plângea în tăcere, era atât de tristă, încât și acum mi se strânge inima când mă gândesc cât era de nefericită.

Povestea doamnei Dauneuse m-a lăsat fără grai. Am îndemnat-o s-o descrie pe Marie Bordenave. Era blondă sau brună, avea părul lung?

— Își schimba întruna înfățișarea, a răspuns bătrâna doamnă. Într-o zi, Marie a cerut ajutorul urgent al unui dermatolog. Medicul voia să știe de ce. Ea cerea un tratament special pentru atenuarea pistriurilor. Regizorul, așa cum îi spunea Marie, susținea că ar fi fost mai fotogenică dacă ar fi avut obraji imaculați... Părul? Destul de scurt. Întotdeauna. Uneori șaten, alteori blond cendré. O bucată de vreme, l-a avut chiar negru ca pana corbului, dar, spre sfârșit, țin minte că era roșcată, de un roșcat care bătea în roșu, dacă pricepeți ce vreau să spun.

I-am dat ghes să spună mai departe.

— Multă vreme am invidiat-o pentru părul ăla des. Dar, odată, când am urcat în camera ei, ca să-mi semneze o hârtie, am descoperit-o cu țeasta aproape rasă. Am avut un șoc îngrozitor. Semăna cu bolnavii ăia de cancer, cărora părul abia începe să le crească. Marie și-a pus la repezeală o perucă, faimoasa ei perucă de un roșu ca flacăra. Mi-amintesc că era foarte frumoasă, dar neliniștitoare...

— Ce vârstă avea? am întrebat.

— Oh, Doamne, în anul nenorocirii, vreo douăzeci și șase – douăzeci și șapte. Adevărul e că părea o copiliță.

— Și familia ei?

— După câte știu, n-avea. Pe vremea aia, venea s-o vadă un bărbat. O lua într-o mașină frumoasă. Apoi, n-a mai venit.

— Ce gen de bărbat?

Doamna Dauneuse a ridicat din umeri, cum că n-avea idee. Cu o mână tremurândă, am scos din portofel o fotografie de-a tatălui meu, pe care a cercetat-o în tăcere.

— Zău, a spus după un moment îndelung, nu pot să afirm nimic. Nu l-am văzut niciodată de aproape. Poate o fi el, chipul lui îmi amintește vag de cineva. O privire îndrăgostită și nepus de îndurerată... dar este așa de mult de atunci.

— Înțeleg.

M-am simțit ușurat că misterul rămânea nedezlegat. Era mai bine așa. Atâta pagubă dacă mama mea nu era o stea a marelui ecran sau măcar o secretară de platou, o machieuză ori o costumieră, atâta pagubă dacă nu făcuse decât să viseze că joacă în filme. Bătrâna doamnă m-a condus până la ușă. Părea aproape înveselită și mi-a oferit colacii rămași. Am renunțat s-o mai întreb dacă Marie Bordenave avusese un copil. Ce mai conta, de vreme ce ea tot n-ar fi fost capabilă să-l crească.

— Ce prostie, mi-a mărturisit doamna Dauneuse. Acum, că am vorbit cu dumneavoastră despre Marie, am senzația că încă trăiește pe undeva.

Cu aceste cuvinte, ne-am despărțit. Am fost izbit de evidența faptului că nu mai aveam pe cine să caut în sălile întunecate. Pe drumul spre Bordeaux, am oprit mașina la marginea unei păduri de pini. Aveam nevoie să simt sub tălpi nisipul. Cu pantofii în mână, am coborât pe cărarea ce ducea la ocean. După-amiaza era pe sfârșite. Razele soarelui cădeau razant peste plajă, scaldând-o într-o lumină portocalie. Am înaintat până la linia de demarcație dintre nisipul uscat și cel umed. Marea se retrăsese, lăsând pe plajă acele valuri nemișcate și crenelate, numite „ripple mark”^[14]. Am ascultat hula, așa cum faci când ești copil, cu o cochilie mare, pusă la ureche. Valurile care se umflau în depărtare își dădeau duhul la picioarele mele, într-o spumă fină, încărcată de bule de aer. Mi-ar fi plăcut să văd mistreții pescuitori de anghile, descriși de Papineau și găștele ascunse în ceață.

La Paris, n-am încercat s-o revăd pe Mayliss. Nu i-am format numărul de telefon. Nu i-am trimis scrisori, noaptea, de la poșta de lângă Luvru. Nu i-am mai pândit pașii pe scara din strada Budé. Nici silueta, în strada Saint-André-des-Arts, la librăria Simone Thomas. Într-o dimineață luminoasă, am întins pe podea toate fotografiile de eroine, lăsate de tatăl meu. Chipurile lor se înșirau până la duș, dar și până în bucătărie. Mă priveau tăcute, fiecare în singurătatea sa. Cred că le iubeam pe toate, că ajunseseam să le iubesc mai ales pe actrițele dispărute. În fond, îi eram recunoscător tatălui meu: îmi lăsase grija de a alege sau nu. M-am gândit la ceea ce se spune uneori: că stelele continuă să strălucească multă vreme după ce au murit. Câte dintre ele îmi trimiteau căldura lor pe pământul meu devenit cer? Delphine Seyrig, Romy Schneider, „Framboise” Dorléac, Audrey Hepburn, Jean Seberg. Le iubeam și pe cele în viață, pe cele aproape îmbătrânite, la atâția ani după gestul simplu al lui Jean Hector, cu degetul apăsător pe butonul aparatului său Leica: Anouk Aimée, Anna Karina, Françoise Fabian, Catherine Deneuve, Marlène Jobert. Și pe unele necunoscute, nici moarte, nici vii, necunoscute pentru toți, cu excepția celui care îmi era dumnezeu-tatăl. Care dintre toate acele femei îi mărturisise, după o ședință foto, „Jean, eu primesc lumina, dar nu o pricep?” Să fi fost Isabelle Adjani, să fi fost Marthe Keller? Sau Marie-France Pisier, care se ținea mereu de chițibușării?

Într-o zi, descoperind o poză pe care i-o făcuse Jean Hector, o actriță l-a urmărit până la el acasă – fără îndoială aici, în apartamentul ăsta – pentru a-l sili să-și dezvăluie secretul. „În oglindă, nu exist. Pe stradă, nu exist. Nimeni nu se întoarce după mine, când trec. Iar dumneata, cu aparatul dumitale, arăți toate câte nu le știu despre mine însămi!” Tânăra femeie i se înfățișase neliniștită și fascinată. Cine era ea, dintre toate aceste eroine așezate la picioarele mele și peste care pășeam cu delicatețe, desculț, expus sub obiectivul zâmbetului lor, ca și cum aș fi putut să le ating pielea obrazului. Chiar în clipa asta, îmi amintesc de o actriță care îi reproșase tatălui meu că i-a „găurit pielea” cu Leica ăla al lui, mai rău decât cu un

revolver. El nu dădea nume. Niciodată nu dădea nume. Surprinsă de obiectiv în nemișcare, tânăra nu se recunoscuse. Îi spusese lui Jean Hector lucruri complicate, pe care, cu timpul, le-am înțeles mai bine: că ea trăia numai în fața unei camere, dar că o imagine care o înfățișa stând pe loc o deposea de orice urmă de viață, fiindcă, acolo, mișcarea nu mai exista. Ea nu se vedea frumoasă decât în acțiune, în țârâitul motorului. Pe chipul ei, ca și pe atâtea altele, Jean Hector își întinsese filamentele de lumină, așa cum un pictor își apasă pe pânză firele mătăsoase ale penelului.

Călcând peste acest covor de priviri, am încercat să-mi reamintesc unele fraze ale tatălui meu. El susținea că își pune luminile de acord cu bătăile inimii actrițelor, fără să divulge nimic din acest straniu acord. Căuta să dea măreție frumuseții, chiar și când chipurile nu aveau nimic măreț. Da, asta era arta lui: să transforme opacitatea în strălucire, să vorbească, desigur – dar în ce limbaj? –, înainte de a fotografia, pentru a face ca roșul să urce în obraji, pentru a crea emoția, pentru a o ajuta pe artistă să uite de sine și să se iubească mai puțin. Îi trebuiau adevărate comori de ingeniozitate pentru a-și îndura chinul cu răbdare și pentru a o face pe o actriță să fie bună de fotografiat. O conducea înapoi, spre tărâmul copilăriei, acolo unde micuții, absorbiți de jocurile lor, nu se mai tem, nu mai sunt preocupați de nimic altceva decât de traiectoria unei bile sau de zborul unei păsări. Urmărea crearea acestei stări vecine cu copilăria, folosind cuvinte de-ale lui, rămânând cu ochiul căscat deasupra vizorului, ca pentru a spune „sunt aici, arată-te!” Jinduind după eternitate, actrițele știau pesemne că trebuiau să moară puțin sub privirea lui. El nu semna niciodată un chip până nu-l deposea puțin de ceea ce-i era propriu.

M-am lăsat pe vine, deasupra acestor portrete cunoscute și necunoscute, toate diferite și totuși reunite sub semnul distinctiv al tatălui meu. Am așteptat să-mi vorbească. În carnetul lui din anul 1992, Jean Hector scrisese: „A fotografia înseamnă a dezvălui ceea ce nu se știe”. El își compara meseria cu aceea a unui explorator care, obosit, sfârșit, după ce a traversat jungla chipurilor, se cufundă în baia magică a revelatorului pentru a-și examina prada, pentru a o cântări, pentru a o corecta. Am luat-o pe brazda trasă de el, în urmărirea unui diamant verde, privirea acelei tinere care își ratase rolul principal al vieții: rolul mamei mele, pe care trebuia să-l joace fără relaș, rol menit s-o învețe să crească. Am pus din nou în funcțiune proiectorul și am fixat bobina filmului super-8, intitulată *Chemin-Long* 67.

Prima oară, expresia neliniștitoare a lui Marie Bordenave nu-mi amintise de nicio figură familiară. Dar poate că trebuia s-o revăd animată, să-i prind din zbor o străfulgerare a privirii sau a zâmbetului, pentru a încerca s-o regăsesc pe una dintre fotografiile care-mi zăceau la picioare. Să fi fost oare nebuna de la Chemin-Long una și aceeași fată plină de viață ce părea să defileze pentru un mare creator de modă, cu singura diferență că apărea aproape goală și că, uneori, privirea i se întuneca? Din ce moment începi să vezi pe cineva? Ceea ce înseamnă „a vedea”. Tatăl meu povestea despre o ședință de probă, din anii cincizeci, în care George Cukor testase zeci de tineri actori anonimi. Când a trecut un anume Gary Cooper, regizorul a rămas de piatră. Doar după ce a vizionat filmul, și-a dat seama: Gary Cooper spărgea ecranul. Îl rechemase imediat, tulburat că-l privise fără să-l fi „văzut” cu adevărat.

Speram că va fi la fel și pentru Marie Bordenave. Că avea să țâșnească dintre acele fotografii inerte. Că un amănunt avea să mă ajute s-o recunosc. Dar era, cu siguranță, prea târziu. Senzațiile pe care le încercam, gândindu-mă la ea, convergeau spre un soi de hău fără fund. Bănuiam că tânăra pradă se răzvrătise în cele din urmă. Că-i aruncase lui Jean Hector în obraz niște chestii oribile: că era bătrână și că nu trebuia să se mai uite atât la ea. Un sentiment amețitor m-a cuprins încetul cu încetul. Dacă femeia asta cu trăsăturile prost fixate în mintea mea era moartă, de bună seamă că aveam să încep s-o iubesc. Să-i iubesc absența.

Nu știam cât era ceasul, nici în ce zi eram. Mayliss stătea în ușă, cu un zâmbet larg pe buzele vopsite în purpuriu, ușor umflate de un herpes. Lumina de pe scară s-a stins. I-am făcut semn să intre. A înaintat un pas și s-a oprit brusc.

— Doamne Dumnezeule, a murmurat, descoperind toate acele fotografii.

Pe peretele alb și spațios al garsonierei, o necunoscută, poate Marie Bordenave, își termina numărul artistic de la malul mării. Mayliss a urmărit fără nicio reacție scena în care tânăra femeie alerga pe nisipul ud, fixând obiectivul tatălui meu. Eroina de pe peliculă nu-i mai semăna deloc. Am tresărit, întrebându-mă dacă nu fusesem victima unei iluzii. Mayliss avea fruntea îngustă, în timp ce fruntea lui Marie era lată. Marie avea umeri rotunzi, care contrastau cu cei colțuroși ai lui Mayliss.

— Cine e? a întrebat Mayliss.

— Nu știu.

Filmul s-a terminat, lăsând pe perete un mare pătrat de lumină. Fără o vorbă, Mayliss s-a descălțat, apoi a traversat încăperea cu pași șovăitori, în vârful picioarelor, ca să nu strivească cu toată greutatea ei acele chipuri răspândite pe jos. Sau încercând să le evite, de parcă s-ar fi temut că erau de sticlă și o puteau tăia. Ca un echilibrist, a mers până la pat, unde mai erau încă întinse portretele unor artiste. Mayliss le-a dat deoparte pe Bernadette Lafont, pe Marie-José Nat, pe Brigitte Fossey. S-a întors spre mine și m-a implorat să vin lângă ea. M-a implorat sau m-a rugat. Era o forță în fața căreia îți era greu să rezisti. I-am reproșat acest asalt. Eram ca un fumător în sevraj. Trecuseră deja șase zile fără ea, mă simțeam mai bine, nu mai aveam decât rare răbufniri de dorință pentru ea, stârnite uneori de un parfum de pe stradă, de un glas cu timbrul cristalin, asemănător cu al ei, după care evitam să mă întorc. Eram pe cale să mă vindec de Mayliss și uite-o, se întorcea în vârful picioarelor ei goale, cu vocea ei înaltă.

— Este vineri seara, a remarcat Mayliss.

— E deja seară? am spus, privind pe fereastră.

Ziua trecuse fără ca eu să-mi dau seama.

— Vineri seara, a repetat Mayliss, de parcă aceste cuvinte ar fi trebuit să mi se pară extraordinare.

— Și?

— Și sunt aici, într-un ajun de weekend, înțelegi? Sunt liberă. Săptămâna viitoare mă mut aici.

Am oftat. Ea m-a tras în patul descotorosit de Françoise Arnoul și de Dany Carrel, care împărțiseră o pernă. Am făcut dragoste așa cum faci război. Era ceva violent și inutil; cred că a și durut-o, dar Mayliss nu s-a plâns, iar țipetele ei semănau cu cele provocate de plăcere, amestecate cu plânsete. Eu, unul, n-am gemut. Sau, poate, lacrimile îmi curgeau, pe undeva, într-un străfund al ființei mele, ca picurii dintr-o grotă. Aveam senzația că o spintec pe Mayliss, că o rănesc de moarte și totuși ea mă implora s-o pătrund iar și iar. Deodată, am împins-o deoparte și i-am cerut să-mi semneze chiar atunci, pe loc, o hârtie. O idee extravagantă pe care ea a primit-o ca pe un capriciu de copil bolnav.

— Ce să semnez?

— O scrisoare datată, în care să spui că vii să trăiești cu mine.

Ea a râs, dar privirea îi era înnebunită. M-a strâns la piept, m-a implorat s-o iau din nou, să fac dragoste cu ea. Și, cu cât făceam mai multă dragoste, cu atât dragostea își desfăcea făcătura. Eram trist când o vedeam, trist că eram trist. Ea a plâns, mi-a cerut iertare, mi-a jurat că n-o să mă mai lase singur nici măcar o zi, dacă în mintea mea se nășteau asemenea idei. Eu nu mai simțeam nimic. Niciun fior. Nicio strângere de inimă. Vraja lui Mayliss se topise în amintirea nopților de altădată. Nu mai rămânea decât carnea noastră ațâțată. M-am desprins de ea fără să fi simțit vreo plăcere. Ceasornicele noastre anapoda o apropiaseră din nou de mine, exact în clipa când eu mă desprindeam de ea.

— Nu mi-e prea bine, a spus Mayliss. Să ieșim.

— Unde?

— Hai să luăm cina la *Flore en l'Île*.

— Ți-e foame?

— Vreau să plec.

Era ora zece seara. Câteva perechi de turiști umpleau cu accente exotice sala restaurantului. Am fi putut fi la Roma sau la Londra, la Atena sau la Tokyo. Alături de Mayliss, care vorbea franțuzește, mă simțeam foarte departe de toate. Ea abia s-a atins de salata pe care o comandase. Eu n-am

lăsat nimic din tocătura *parmentier* din fața mea, apoi am făcut onorurile unei spume de ciocolată, onctuoasă ca în reclamele cu fermiere și cu putineie din gresie.

— Tu îți dai seama că sunt aici, într-o vineri seara? a insistat Mayliss.

Îmi dădeam seama. Ea era aici. Eu nu mai eram.

După un ceai de plante pe care ea l-a băut foarte încet, înghițitură cu înghițitură, dilatând timpul, pândindu-mi cel mai mic gest, am ieșit să ne plimbăm de-a lungul cheiului Orléans.

Pe podul Gitans, un jongler arunca spre cer torțe aprinse. Aerul mirosea a exploziv. Furtuna amenința să se dezlănțuie. Fulgere îndepărtate zebrau noaptea, luminându-ne chipurile livide. M-am gândit la tatăl meu șezând liniștit sus, pe un nor, și aruncând flashuri celeste în fața trecătorilor și, mai ales, a trecătoarelor.

Mayliss vorbea mai mult decât de obicei. Se crampona de cuvinte, căci tăcerea mea o înghițea pesemne ca un hău. Nu mă osteneam deloc să-i răspund. Mă gândeam la Marie Bordenave. Trebuie că Mayliss mă intoxicase, de-mi imaginasem că tânăra femeie din *Chemin-Long 67* îi seamănă. Treceam într-un alt sistem solar. Mayliss se îndepărta, simțeam numai frig peste tot, în jurul meu. Sena strălucea la picioarele noastre, trebuia să termin odată pentru totdeauna. În timp ce ne apropiam de parapet, am ridicat mâna, cu un gest brusc. Un taxi a oprit în dreptul nostru și ne-am aruncat în el. Ori făceam asta, ori ne aruncam în apă, ca în finalul lui *Jules și Jim*.

— Dați-i drumul, i-am spus șoferului. O să vă arăt eu pe unde s-o luăm.

— Unde mergem? a întrebat Mayliss, cu o voce albă.

— Nicăieri.

La Saint-Paul, l-am rugat pe șofer să se îndrepte spre piața Vosges. Apoi, am mers în direcția Operei și, după aceea, până la *Maison Romantique*.

— Ăsta-i un pelerinaj, a remarcat Mayliss îngrijorată.

Nu i-am răspuns că un pelerinaj era totodată un adio. Contorul se învârtea. Șoferul fluiera ușor printre dinți. Acest „scapă cine poate” avea să mă coste scump.

— Vreți un Paris *by night*? ne-a întrebat tipul. Ar fi trebuit să-mi spuneți de la început, v-aș fi pus eu la cale un circuit cu marile monumente, cu Tumul Eiffel, cu Montmartre...

Era perfect așa. Când am ajuns la bulevardul Saint-Michel, i-am cerut șoferului s-o ia încet pe strada Saint-Andre-des-Arts. Ceva mai departe,

când a zărit firma discretă a hotelului *Abbaye*, de pe strada *Cassette*, Mayliss s-a îndreptat.

— Aici mă duci să mă culc?

— Nu.

Șoferul și-a dres glasul.

— Acum încotro mergem?

— Spre Gobelins.

Mayliss se ghemuise în colțul ei, cu ochii închiși. Îi simțeam căldura lângă mine, parfumul care îmi legănase de atâtea ori somnul. După zece minute, eram la Kremlin-Bicêtre. Taxiul a oprit în fața casei ei.

— Am ajuns, am mormăit eu.

Ea m-a privit uluită. Ferestrele casei erau luminate. Am spus: „Ești așteptată”, apoi taxiul a demarat din nou în direcția Notre-Dame, kilometrul zero. În retrovizor, silueta lui Mayliss devenise minusculă.

După câteva săptămâni, am hotărât să mă duc și să mă culc în insula Saint-Louis. După ultima seară cu Mayliss, nu mă mai întorsesem în strada Budé. Eliberat de sub influența ei, nu mă mai temeam că voi da peste urmele pe care le-ar fi putut lăsa, peste parfumul sau peste nelipsitele-i fire de păr înfășurate în jurul unui ac negru. Am trecut pe cheiul Fleurs și am mers pe lângă prăvăliile închise ale vânzătorilor de păsări, apoi am luat-o spre insulă. Mă simțeam la adăpost în acest pânțec de piatră pe care îl scâldea fluviul. Să fi fost oare toamnă ori primăvară? Era, în orice caz, un debut, un început de viață, aerul era cald, aproape cam prea cald, ca în *Tintin și steaua misterioasă*.

Tocmai petrecusem o seară nespus de veselă împreună cu Camille. Mă dusesse într-un cinematograf din Montparnasse, ca să vedem ultima comedie a lui Woddy Allen. O urmărisem fără nici un regret pentru filmele clasice, în alb-negru, ale Noului Val. Sala era imensă, ticsită, și răsuna de râsete. Asta a fost o schimbare, după spațiile micuțe, unde se jucau vechi filme de artă și experiment, în fața rândurilor de scaune aproape goale. După aceea, am cinat într-un restaurant rusesc de pe strada Delambre. Castraveciori murați, caviar și votcă: nu ne-am refuzat nimic. Camille mi-a făcut cunoscut că se înscrisese în baroul din Périgueux. I se făcuse lehamite de Paris și aspira la un trai mai liniștit, în sânul naturii. I-am făgăduit că o s-o vizitez când o să fie proprietara unui castel medieval cu donjon și pod mobil. Am ciocnit paharele și am râs.

— Și tu, m-a întrebat ea, ce-ai să faci?

I-am prezentat ambițiosul meu proiect. Spre marea ușurare a lui Léon Walsberg, deschisesem, în sfârșit, dosarul tânărului martir din Teruel. Vorbele mamei lui îmi biciuiseră literalmente sângele și mă întrebam de ce îmi luase atât timp ca să reacționez. Sau, mai degrabă, înțelegeam prea bine că pasiunea mea devorantă pentru Mayliss îmi anesteziase conștiința. Examinând cazul tânărului, mărturia lui Inès Arroyo – lașul care îl strangulase pe băiat, vertebrele rupte printr-un gest rapid, capul înclinat

pentru totdeauna – se întorsese la mine ca un bumerang. Ca și glasul răgușit al acestei femei, ochii ei înroșiți și fără lacrimi. Demnitatea ei.

Camille și-a manifestat entuziasmul când i-am mărturisit intenția mea de a sesiza Curtea Europeană.

— Sunt sigură că ai să câștigi, a spus ea, cu ochii plini de încredere în mine.

Ne-am despărțit după un ultim pahar de votcă, lăsând între noi o ușă deschisă pentru viitor, fără să forțăm nimic, fără să plănuim nimic. Apoi, am plecat cu un pas ușor, cu capul plin de retorică și de frânturi dintr-o pledoarie în favoarea tânărului martir, simțind cum clocotește în mine și cum mă furnică nerăbdarea, nevoia de a acționa care vine după o absență prea îndelungată. Lipsisem din mine însumi de atâta vreme!

După ce am trecut de podul Saint-Louis, am înțeles că, în insulă, se întâmpla ceva anormal. Un fum gros și negru, răspândit de un focar aflat pe o străduță, încă nu știam care, venea să se adauge nopții. Cartierul era înconjurat de poliție. Sirenele de pe mașinile și camioanele pompierilor spărgeau, cu sunetele lor ascuțite, timpanele curioșilor adunați să caște gura. Cordoanele de securitate îi țineau la distanță. Am fost nevoit să mă întorc din drum și am continuat să merg până în dreptul Institutului Lumii Arabe. Flăcările de pe malul celălalt erau atât de înalte, încât se reflectau pe fațada de sticlă a clădirii. Am încercat din nou să ajung acasă la tatăl meu, de data asta luând-o pe podul Tournelle.

— Nu puteți merge mai departe, m-a avertizat un polițist care stătea de pază în intersecție.

— Mă duc în strada Budé, i-am spus eu, cu hotărâre.

— Cu atât mai mult. A luat foc un apartament de acolo.

Am înlemnit.

— La ce număr?

— La 9, etajul trei. S-au alarmat vecinii. Un incendiu spectaculos, credeți-mă, a precizat polițistul. Noroc că e o cazarmă de-a pompierilor pe Cardinal-Lemoine. Casele astea vechi sunt pline de lemnărie, așa că vă imaginați: focul s-a extins într-o veselie.

— Asta e la mine acasă! am strigat.

Pare-se că omul mi-a dat crezare, căci nu mi-a cerut niciun fel de acte. M-a împins spre un furgon parcat pe cheiul Orléans.

— Duceți-vă la căpitan, e nițel mai încolo, tipul ăla cu mustață groasă.

M-am executat în graba mare. Căpitanul era un bărbat masiv, care trebuie că trăgea la cântar suta de kile. Mi-a ascultat povestea, apoi mi-a spus să-l urmez. M-am îmbrăcat cu un bluzon ignifug de culoare neagră și mi-am trântit pe cap o cască.

— Ținem focul la respect ajutați de furtunurile cu apă, mi-a spus el, tăcând cu tocurile pe asfalt. Cine era la dumneavoastră acasă în seara asta?

— Nimeni, i-am răspuns.

Încercam să mă agăț de realitate, însă mi se părea că rătăcesc la întâmplare, într-un decor montat de tatăl meu pentru *Fahrenheit*-ul lui Truffaut. În această clipă, probabil că o pleiadă de eroine aveau de-a face pentru ultima oară cu luminile înfocate ale rampei. Nu vedeam decât flăcările roșcate, reflexele lor arămii de pe căștile pompierilor, roșul strălucitor al camioanelor acestora, sclipirea cromată a scărilor înalte, fixate pe fațada casei care se învecina cu numărul 9. Căpitanul a tușit îndelung și a chemat un bărbat în civil. Un comisar de poliție.

— Este domnul de la trei, l-a anunțat pompierul.

— Nu era nimeni acasă la dumneavoastră? m-a întrebat, la rândul lui, polițistul.

— Nu, nimeni.

— Locuiți aici?

— Asta era casa tatălui meu. El a murit. Eu mai trec pe-aici din când în când.

Omul a părut încurcat.

— Sunteți sigur că nu era nimeni aici, în seara asta?

— Absolut sigur.

— Mai are cineva cheia?

— După câte știu eu, sunt singurul.

În realitate, habar n-aveam. Dar cui altcuiva, în afară de mine, i-ar fi îngăduit Jean Hector să intre în vizuina lui?

— Urmați-mă, a spus comisarul, aici ne sufocăm. O să stăm mai bine la cafenea.

Ne-am refugiat pe terasă, la *Flore en l'Île*. Nu era masa mea obișnuită, masa tatălui meu. De aceea, m-am simțit rătăcit, străin de acest loc și de tot ce se întâmpla aici.

— Niște martori au văzut că, înainte să izbucnească incendiul, a ieșit cineva de la dumneavoastră.

— Cineva?

— O femeie de vârstă incertă, să zicem cam la vreo șaizeci de ani, cu părul de un roșu nedefinit și cu o privire care te îngrijora. O femeie înaltă, au confirmat mai multe persoane. Când a coborât scara, l-a îmbrâncit pe locatarul de la doi. Un brânci zdravăn, cu umărul, după câte s-ar părea. Ea nu i-a cerut scuze. S-a dus așa spre Sena și nimeni n-a mai văzut-o.

Nu mi-am crezut urechilor. O femeie înaltă, de vreo șaizeci de ani, cu părul zburlit... N-am îndrăznit să scot nicio vorbuliță.

— Un bărbat susține că ea țipa „copilul meu, copilul meu!”, a continuat comisarul. O nebună, fără îndoială. O smintită care, într-un moment de criză, trebuie să fi pus focul pe șest.

A tăcut o clipă, apoi a întrebat:

— Aveați lucruri de valoare?

— Nu, am bâiguit.

Nu a mai insistat. Pe terasă, aerul era perfect respirabil. Era bine. M-am gândit la proiectorul care îi aparținea unui prieten de-al lui Léon Walsberg și care probabil că se făcuse scrum, împreună cu toate fotografiile, lămpile, săculețele cu praf, aparatul Leica al tatălui meu, portretul lui, făcut la Studio Harcourt, fotofoarele de porțelan și lămpile cu filament dublu, alături de cearșafurile impregnate cu „Jardins de Bagatelle”, acele de păr ale lui Mayliss, pijamaua ei de tergal. Eu nu lăsasem nimic aici. Era momentul să termin cu tot acest cinema^{15}. Cunoșteam prea multe chipuri de eroine, prea multe scene de Truffaut, prea multe planuri din *César și Rosalie*, prea multe filme care îmi istoriseau o poveste străină de a mea. Și detestam imaginile din *Chemin-Long* 67, o detestam pe acea femeie încolțită, închisă după gratiile unei ferestre dintr-un azil de nebuni, la sfârșitul ultimei bobine.

Polițistul mi-a întins mâna. I-am strâns-o cu un gest liniștit, care a părut să-l descumpănească.

— Vreți să vă dau o mașină ca să vă ducă acasă?

— Prefer să mă duc pe jos.

— Cum doriți.

Am mai rămas o clipă pe scaun, respirând cât mă țineau plămânii. Aerul era, într-adevăr, de o extraordinară prospețime. În depărtare, podul Marie răspândea lumini, ca și cum tatăl meu începuse a străluci cât îl ținea cenușa. M-am ridicat și am început să umblu cu un pas vioi, pentru că eram zorit să trăiesc.

Omagiu

Eclerajul filmelor citate în acest roman a fost realizat de adevărați magicieni, maeștri ai umbrelor și luminilor, care figurează în generice, purtând titlul de „directori de fotografie”. *Sărutări de cinema* aduce, în acest fel, un omagiu de cerneală și hârtie următorilor: Henri Alekan, Nestor Almendros, Jean Bachelet, Bruno Barbey, Étienne Becker, Jean Boffety, Jean Bourgoïn, Robert Burks, Ghislain Cloquet, Jean Collomb, Raoul Coutard, Henri Decae, Pierre Dolley, Pierre-William Glenn, Roger Hubert, Boris Kaufman, Charles Lang Jr., Pierre Lhomme, Chris Marker, Otello Martelli, René Mathelin, Jean-Michel Meurice, Franz Plane, Jean Rabier, Jean-Claude Rivière, Nicholas Roeg, Philippe Rousselot, Aldo Scavarda, Aldo Tonti, Gianni Di Venanzo și tututor celorlalți...

- ^{11} Joc de cuvinte. În limba franceză, Jésus-Christ se pronunță aproape identic cu Jésus-Triste. (N. t.)
- ^{12} Joc de cuvinte: Françoise se pronunță aproape identic cu Framboise (Zmeură). (N. t.)
- ^{13} Dol (fr.) — înșelăciune prin care se urmărește ca o persoană să încheie un act juridic sau să accepte un contract în condiții dezavantajoase. (N. t.)
- ^{14} În franceză, „nuit américaine” (noapte americană) și „huit américain” (opt american) au o pronunție aproximativ identică. (N. t.)
- ^{15} Quiche (fr.) — tartă sărată cu șuncă, ouă și smântână (specialitate din Lorena). (N. t.)
- ^{16} Quatre Cents Coups (fr.) — traducere exactă: viață dezordonată (faire les quatre cents coups = a-și face de cap) (N. t.)
- ^{17} Barreau (fr.) — barou, dar și bară, drug. (N. t.)
- ^{18} Malheur (fr.) — nenorocire. (N.t.)
- ^{19} Joc de cuvinte: „elle avait filé comme une étoile” (fr.). Verbul *filer* are, aici, dublu sens: a o șterge (arg.) și a dispărea rapid, a se consuma. *Etoile filante* = stea căzătoare. (N. f.)
- ^{10} Photoflood (engl.) - reflector foto de studio. (N.t.)
- ^{11} În original: voler comme une voleuse (fr.) - a zbura ca o hoată. Aici, jocul de cuvinte se bazează pe sensul dublu al verbului *voler*: a zbura, dar și a fura. (N. t.)
- ^{12} Pastis (fr.) – băutură-aperitiv alcoolizată, parfumată cu anason. (N. t.)
- ^{13} În original: Nuit américaine (fr.) – are și sensul de: efect special ce permite filmarea, în timpul zilei, a scenelor care se presupune că se desfășoară noaptea.
- ^{14} Ripple mark (engl.) — urma până la care au ajuns valurile. (N. t.)
- ^{15} Cinéma (fr.) — aici, termen argotic: aiureală, cai verzi pe pereți; faire du cinéma — a juca teatru, a face panoramă. (N. t.)